

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko – správní

Vývoj sociodemografické struktury populace na Kolínsku

Bc. Petra Jenišťová

Diplomová práce

2011

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: **2010/2011**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petra JENIŠTOVÁ**
Osobní číslo: **E090461**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj**
Název tématu: **Vývoj sociodemografické struktury populace na Kolínsku**
Zadávající katedra: **Ústav veřejné správy a práva**

Zásady pro vypracování:

Práce bude zaměřena na sledování vývoje sociodemografické struktury obyvatelstva na území obce s rozšířenou působností Kolín. Zájem bude soustředěn na zásadní proměny populace: Cílem práce bude shrnout důvody a vyvodit závěry, proč ke zjištěným změnám dochází.

- věkové složení
- národnostní struktura
- vzdělanost
- ekonomická aktivita obyvatel

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/ elektronická
Seznam odborné literatury:

DVOŘÁK, L. Sociálně demografická struktura ČR se zaměřením na region Pardubice. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 51 s. Bakalářská práce.

SVOBODOVÁ, L. Stárnutí české populace a jeho ekonomické důsledky. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002. 73 s. Diplomová práce.

VESELÁ, J. Demografie. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 95 s. ISBN 80-7194-596-X.

Statistické informace a data zveřejňovaná ČSÚ <<http://www.czso.cz/>>. Statistické publikace ze Sčítání lidí domů a bytů.

Basic indicators of labour and social protection in the Czech Republic time series and graphs 2008. 1st ed. Prague: Ministry of Labour and Social Affairs 2009. 52 s. ISBN 978-80-7421-006-8.

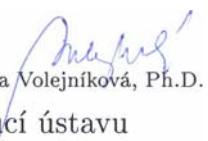
Vedoucí diplomové práce: RNDr. Zita Kučerová, Ph.D.
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: 30. června 2010
Termín odevzdání diplomové práce: 6. května 2011

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 16. srpna 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 6. 2011

Petra Jenišťová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce, RNDr. Zitě Kučerové, za cenné rady a připomínky k podobě a struktuře zpracovávaného tématu.

Rovněž děkuji pracovníkům Městské knihovny Kolín za vstřícnost a ochotu při vyhledávání regionální literatury a statistických pramenů.

Vyjádřit dík musím také rodičům a bratrovi za dlouhodobou podporu a trpělivost při psaní a závěrečných úpravách této diplomové práce.

ANOTACE

Diplomová práce je zaměřena na sledování vývoje sociodemografické struktury obyvatelstva v obvodu obce s rozšířenou působností Kolín. V první části práce jsou vymezeny základní pojmy, které se vztahují k tématu. Druhá část se věnuje charakteristice zájmové oblasti. Jsou v ní zachyceny zásadní proměny ukazatelů populace: počet, věkové složení, národnostní a vzdělanostní struktura, ekonomická aktivita a pohyb obyvatel. V závěru jednotlivých kapitol jsou shrnuty důvody, proč ke zjištěným změnám sociodemografické struktury obyvatelstva v zájmovém regionu dochází.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kolín, obyvatelstvo, demografie, sociodemografické ukazatele, sčítání lidu

TITLE

Development of socio-demographic structure of the population in Kolín district

ANNOTATION

The thesis is focused on monitoring the development of socio-demographic structure of the population in the area with extended powers Kolín. In the first part of the work are defined basic concepts, that relate to the topic. The second part deals with characteristics of the area of interest. There are major changes in population indicators described: number, age structure, ethnic and educational structure, economic activity and population movement. At the end of each chapter summarizes the reasons for changes in the socio-demographic structure of the population in the region.

KEYWORDS

Kolín, population, demography, socio-demographic indicators, census

OBSAH

ÚVOD	8
1 ZÁKLADNÍ SOCIODEMOGRAFICKÉ POJMY A UKAZATELE	10
2 CHARAKTERISTIKA REGIONU ORP KOLÍN	19
2.1 SPRÁVNÍ USPOŘÁDÁNÍ	19
2.2 HOSPODÁŘSTVÍ A DOPRAVA	22
2.3 DOMOVNÍ A BYTOVÝ FOND	24
2.4 ŠKOLSTVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ	25
2.5 CESTOVNÍ RUCH, KULTURA A SPORT	27
3 VÝVOJ A STAV STRUKTURY OBYVATELSTVA REGIONU ORP KOLÍN	29
3.1 POČET A ROZMÍSTĚNÍ OBYVATEL	29
3.2 STRUKTURA OBYVATELSTVA PODLE POHLAVÍ	34
3.3 STRUKTURA OBYVATELSTVA PODLE VĚKU	36
3.4 STRUKTURA OBYVATELSTVA PODLE NÁRODNOSTI	40
3.5 STRUKTURA OBYVATELSTVA PODLE VZDĚLÁNÍ	42
3.6 EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATEL A NEZAMĚSTNANOST	45
4 SOCIODEMOGRAFICKÉ PROCESY V REGIONU ORP KOLÍN	52
4.1 PORODNOST A ÚMRTNOST	52
4.2 POTRATOVOST	59
4.3 SŇATEČNOST A ROZVODOVOST	61
4.4 MIGRACE OBYVATEL	66
ZÁVĚR	71
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY	74
SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ	76
SEZNAM PŘÍLOH	77

ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá tématem vývoje sociodemografické struktury populace. Pozornost zaměřuji především na sledování proměn počtu a věkového složení obyvatel, struktury populace podle pohlaví, národnostního složení, vzdělanosti, ekonomické aktivity a dynamiky obyvatelstva. Jako modelovou oblast pro hodnocení vývoje sociodemografických ukazatelů a faktorů, které ho pozitivně nebo negativně ovlivňují, jsem si vybrala region obce s rozšířenou působností Kolín.

Uvedenou problematiku jsem si zvolila z několika důvodů. Prvním z nich je skutečnost, že od narození žiji nedaleko města Kolína a oblast dobře znám. Dalším podnětem je snaha seznámit čtenáře s demografickou situací v konkrétním zájmovém území, neboť její podoba je jedním z rozhodujících činitelů ovlivňujících charakter sociální politiky a potřeby zabezpečení konkrétních sociálních služeb v dané lokalitě.

Základním cílem mé práce je na základě analýzy významných ukazatelů vztahujících se k obyvatelstvu na Kolínsku přiblížit profil sociodemografického vývoje a shrnout důvody zjištěných změn v populaci. Vycházím rovněž z předpokladu, že i v mikroregionech, kterým můžeme chápat obvod obce s rozšířenou působností Kolín, dochází k uplatňování vlivů vyšších územních celků a celostátní úrovně. Naproti tomu je možné, že se při sledování ukazatelů hodnotících strukturu obyvatelstva v zájmové oblasti projeví některá specifika, která budou mít souvislost s geografickou polohou vybraného území nebo budou vycházet z dlouhodobého historického vývoje a tradic regionu.

Diplomová práce je rozdělena do několika kapitol. V první části shrnuji základní pojmy (například demografie, sociologie, populace, domácnost, demografická statika a dynamika...), které se vztahují k dané problematice, a zabývám se popisem vybraných sociodemografických ukazatelů. Druhá kapitola, která navazuje na předcházející část, se věnuje obecné charakteristice obvodu obce s rozšířenou působností Kolín. Jsou zde uvedeny základní údaje o regionu, jeho správním postavení v rámci České republiky a Středočeského kraje, o dopravním a ekonomickém profilu Kolínska, občanské vybavenosti obcí a text obsahuje také informace z oblasti kultury, sportu nebo cestovního ruchu. Další část diplomové práce se věnuje popisu struktury populace a vývoji některých sociodemografických procesů na Kolínsku v konkrétních časových horizontech, které umožňují vzájemné srovnání a postihnout změny. Pro toto sledování jsem použila metodu komparace v čase, spočívající ve vytváření časových řad jednotlivých ukazatelů,

a komparace v prostoru, která srovnávala zájmovou oblast obvodu obce s rozšířenou působností Kolín s dalšími regionálními úrovněmi. Ve své práci se snažím přiblížit například průběh změn počtu a rozmístění obyvatel, jejich věkové, národnostní a vzdělanostní složení, ekonomickou aktivitu a další procesy, jako jsou porodnost, potratovost, úmrtnost, sňatečnost a rozvodovost včetně jejich uvedení do širších souvislostí v rámci Středočeského kraje a celé České republiky. V závěru jednotlivých kapitol pak shrnuji sociodemografické proměny ve společnosti, ke kterým v regionu dochází, s odůvodněním a vysvětlením konkrétní situace.

Podkladem pro vytvoření diplomové práce pro mě byla literatura, která se věnuje dané problematice. Jednalo se například o materiály, jež sloužily k rozšíření teoretického základu a zpracování textu popisujícího sociodemografické ukazatele a pojmy. Zcela zásadní byla také práce se statistickými podklady, které publikuje v tištěné podobě nebo uveřejňuje na svých internetových stránkách Český statistický úřad. Kromě webových stránek uvedené instituce jsem čerpala i z internetových prezentací jiných organizací a úřadů (například Ústav územního rozvoje, Ministerstvo práce a sociálních věcí...). Využila jsem rovněž služeb Městské knihovny Kolín, která má regionální oddělení s obsáhlým knihovním fondem.

1 ZÁKLADNÍ SOCIODEMOGRAFICKÉ POJMY A UKAZATELE

Demografie je vědní obor zabývající se počtem, strukturou a vývojem obyvatelstva. Předmětem demografického studia je sledování populační reprodukce, kterou lze chápat jako neustálou obnovu lidské populace v důsledku probíhajících procesů rození a umírání.

Na základě různých kritérií je možné vymezit další demografické subdisciplíny. V odborné literatuře se například uvádějí tyto dílčí obory:¹

- teoretická demografie – hledá zákonitosti a zobecňuje pravidelnosti demografického vývoje populací, na základě získaných poznatků formuluje různé hypotézy, úzce navazuje na obory, jako jsou např. statistika a matematika
- popisná demografie – pojednává o velikosti, geografickém rozložení, struktuře a vývoji obyvatelstva na základě demografických statistik
- kvantitativní demografie – zabývá se studiem demografických jevů a událostí, zkoumá jejich proměnlivost v průběhu času, výsledkem této činnosti jsou různé ukazatele (např. úmrtnosti, porodnosti, potratovosti, sňatečnosti, rozvodovosti)
- kvalitativní demografie – sleduje rozložení kvalitativních znaků v rámci jednotlivých populací (např. intelektuální, fyzické nebo sociální znaky), někdy je obecně označovaná jako studium kvality populace
- historická demografie – zabývá se studiem populací žijících v minulosti, přičemž využívá vhodných historických pramenů (např. kroniky, letopisy, soupisy obyvatel, berní ruly)
- paleodemografie – zkoumá pravěké populace na základě antropologických výzkumů kosterních pozůstatků
- regionální demografie – studuje demografické procesy z hlediska jejich podobností a rozdílů v různě vymezených oblastech (makroregiony, mezoregiony, mikroregiony)
- geodemografie – zabývá se vývojem rozmístění a migrací obyvatelstva ve světě
- sociální a ekonomická demografie – zaměřuje se na studium vztahů mezi populačními, společenskými a ekonomickými jevy

---

¹ KALIBOVÁ, Květa; PAVLÍK, Zdeněk. *Mnohojazyčný demografický slovník: český svazek*. Praha: Česká demografická společnost, 2005. 182 s. ISBN 80-239-4864-4.

Sociologie patří ke společenským vědám zkoumajícím sociální život jednotlivců, skupin a společností. Zabývá se strukturou a vývojem společnosti, sociální interakcí, pro které se snaží formulovat všeobecné zákonitosti a navrhuje různé teorie pro objasnění příčin a forem sociálních konfliktů, důsledků sociálních změn nebo determinantů vzniku společenských tříd a vrstev.

Zájem sociologie se soustřeďuje na pět základních okruhů:²

- zkoumání **biosociálních a geografických podmínek** společenského života (vztahy mezi etnickými, věkovými, rasovými skupinami ...)
- zjišťování **sociálně ekonomické struktury** společnosti (společenské třídy a vrstvy, povolání, sociologie rodin a zájmových skupin ...)
- studium **společenských, pracovních a technických podmínek** výroby (sociologie práce a řízení ...)
- sledování **společenského vědomí** (sociologie kultury, veřejného mínění, práva, výchovy a vzdělávání, náboženství ...)
- zkoumání forem **společenských institucí** (sociologie státu, politiky, armády, zdravotnictví...)

K základním metodám a postupům získávání sociologických dat patří kvantitativní nebo kvalitativní výzkumy. První uvedený typ se zaměřuje na hodnocení výskytu vybraného jevu v populaci a její postoje k určitému tématu. V této oblasti nacházejí často uplatnění různá dotazníková šetření apod. Jinou podobu mají kvalitativní výzkumy pracující s konkrétními jedinci samostatně nebo ve skupinách (focus groups) a objasňující jejich postoje a vztahy na základě rozhovorů a detailních rozborů textů.

Populací označujeme soubor jedinců určitého živočišného druhu žijících a reprodukcujících se na vymezeném území, kteří zpravidla mívají společný jazyk, kulturu i mentalitu a často mohou tvořit samostatné etnikum, národ nebo stát. Dnešní lidské populace vznikly v důsledku migrací a míšení různých původních populací a proces jejich přetváření neustále probíhá. Jako synonyma pro soubor lidí žijících na určitém území (státu, kraje, města apod.) se používá termínu **obyvatelstvo**, které se však může skládat z různých populací.³

Jednou z hlavních statistických jednotek používaných v demografii je **domácnost**. Jedná se o sociální, resp. ekonomickou skupinu sestávající z osob, které žijí v jednom bytě

---

² *Portál sociologie*. [on line]. [cit. 2011-05-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.sociologie.czweb.org/>>.

³ VESELÁ, Jana. *Demografie*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 95 s. ISBN 80-7194-596-X.

a zpravidla též společně hospodaří. V roce 1961 byly pro statistické účely vytvořeny tři druhy domácností:⁴

- **cenzové** – nejmenší sociální kolektivy, utvářené na základě příbuzenských vztahů jednotlivých osob, trvale bydlících v jednom bytě (v rámci tohoto pojetí se cenzové domácnosti dále člení na rodinné a nerodinné)
- **hospodařící** – sdružují osoby společně bydlící a hospodařící, které se podílejí na hrazení hlavních výdajů domácnosti (např. stravu, nájemné, údržbu domku apod.)
- **bytové** – skládají se z jedné nebo více domácností hospodařících a cenzových a jsou tvořeny osobami, které trvale bydlí v jednom bytě

Kromě jednotky domácnost uvádějí statistické podklady údaje o domovním a bytovém fondu. Za **trvale obydlený dům** je považován dům, ve kterém má trvalý pobyt alespoň jedna osoba. Obdobně lze definovat **trvale obydlený byt**, kdy se jedná o soubor místností, který podle rozhodnutí stavebního úřadu svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení.

Statistická data lze podle zaznamenaných demografických ukazatelů přiřadit k jednomu ze dvou základních okruhů sledování, demografické statice nebo demografické dynamice.

Demografická statika se zabývá zkoumáním stavu obyvatelstva, který je dán údaji o jeho počtu, struktuře a rozmístění. Prvotním pramenem informací je především sčítání lidu - statistická akce celorepublikového rozsahu, která probíhá od roku 1991 v pravidelných desetiletých intervalech, zachycující stav populace v určené době ve vymezeném území. Její význam spočívá v získání informací o obyvatelstvu a domovním a bytovém fondu podle jednotně stanovených kritérií.⁵

Základními ukazateli týkajícími se populace jsou **počet obyvatel** a jeho rozmístění vyjadřované pojmem **hustota zalidnění** (tj. počet obyvatel na plochu území – celkovou, zastavěnou, zemědělskou atp. uváděnou v km²). Nejvýraznější vliv na rozmístění obyvatelstva mají fyzicko-geografické faktory (podnebí, reliéf, vegetace, půda, nerostné bohatství), stupeň ekonomického a kulturního vývoje (způsob výroby, politická organizace, náboženství), historický vývoj (dávné osídlení a znovuosídlení) a populační faktory (regionální diferencovanost přirozeného a mechanického pohybu).⁶

---

⁴ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. Praha: Karolinum, 2005. 52 s. ISBN 80-246-0222-9.

⁵ VESELÁ, Jana. *Demografie*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 95 s. ISBN 80-7194-596-X.

⁶ BRYCHTOVÁ, Šárka; FNUKAL, Miloš. *Socioekonomická geografie. 1. díl, Geografie obyvatelstva, Geografie sídel*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 127 s. ISBN 80-7194-599-4.

Podoba struktury populace se zjišťuje pomocí celé řady znaků, které se obvykle rozčleňují na biologické (pohlaví, věk, rodinný a zdravotní stav), ekonomické (ekonomická aktivita, povolání) a kulturní (vzdělání, národnost, náboženství). Často se jedná o ukazatele, jejichž hodnoty jsou uváděny v územním detailu - ve členění na kraje, okresy, města, obce, výjimečně části obcí.⁷

Pohlaví je základní charakteristikou lidského jedince používanou jako primární třídící znak souboru obyvatelstva ve statistikách i sociologických výzkumech. Určuje se geneticky na základě přítomnosti pohlavních chromozómů. Strukturu obyvatelstva podle pohlaví lze hodnotit ukazatelem maskulinity (udává podíl mužů v populaci vyjádřený v procentech) nebo indexem maskulinity (udává poměr počtu mužů k počtu žen v dané populaci). Obdobně je možné konstruovat i ukazatel a index feminity vztahující se k ženám.⁸

Věk je jedním z hlavních identifikačních znaků a třídících kritérií sociologického výzkumu. Věková struktura se zpravidla vyjadřuje dělením počtu obyvatelstva (často zvlášť mužů a zvlášť žen) do věkových kategorií, jejichž podíl z celkového počtu osob daného souboru se uvádí v %. Graficky se věková struktura znázorňuje věkovou pyramidou, na základě které se vymezují tři typy modelů: progresivní, stacionární a regresivní. *Tabulka 1* přehledně zachycuje procentuální zastoupení věkových skupin v jednotlivých typech populací podle Sundbärga.

Tabulka 1: Typy populací podle Sundbärga

Typy populací	Věkové vymezení		
	0 - 14 let	15 - 49 let	50+ let
progresivní	40%	50%	10%
stacionární	26,5%	50,5%	23%
regresivní	20%	50%	30%

Zdroj: BRYCHTOVÁ, Šárka; FŇUKAL, Miloš. *Socioekonomická geografie. 1. díl*

V populaci progresivního typu výrazně převažuje dětská složka nad postreprodukční (v České republice např. u romské populace). U stacionárního typu jsou věkové kategorie téměř v rovnováze (např. populace Československa v 70. letech). V regresivním typu naopak postreprodukční složka převládá nad dětskou (Česká republika v současnosti). Zastoupení tří hlavních věkových skupin v populaci lze charakterizovat indexem stáří, který udává poměr osob starších 50 let na 100 osob ve věku 0 – 14 let. K věkovému členění je možné využít další postupy a kritéria – např. podle ekonomické aktivity se rozlišuje věk předproduktivní,

⁷ VESELÁ, Jana. *Demografie*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 95 s. ISBN 80-7194-596-X.

⁸ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. Praha: Karolinum, 2005. 52 s. ISBN 80-246-0222-9.

produktivní a poproduktivní, což se děje s ohledem na délku školní docházky, následný vstup do zaměstnání a na věk odchodu do důchodu.⁹

Národnost je charakterizována jako příslušnost jedince k určitému národu, tj. historicky vzniklému, relativně stabilnímu společenství lidí, pro které je příznačný především společný jazyk, území, způsob života, kultura a tradice. Národnost se odlišuje od státního občanství, které znamená příslušnost k určitému státu, získanou faktem narození nebo udělením. Změny národnostní struktury, které se projevují při sčítání lidu, jsou podmíněny především charakterem vývoje obyvatelstva určité národnosti (např. věkové složení, úroveň porodnosti a úmrtnosti, migrace ...), překláněním (tj. změnou deklarace národnosti ze strany dospělých osob nebo stanovením národnosti u dítěte) nebo asimilací (tj. kulturním a sociálním splynutím s jiným národem).¹⁰

Vzdělanost vyjadřuje sociokulturní úroveň obyvatelstva a rozumí se jí dosažený stupeň vzdělání. Obecně se rozeznávají tři stupně školství: základní, střední a vysoké, které je dále rozděleno na stupeň bakalářský, magisterský či inženýrský a doktorský. Vzdělanost souvisí s některými dalšími demografickými jevy a procesy – ovlivňuje např. složení populace podle povolání, sňateční věk, počet dětí v rodině, rozvodovost, migraci apod.

Ve statistických přehledech se využívá rovněž ukazatel **ekonomické aktivity**, který souvisí s tvorbou hrubého produktu ve společnosti. Na základě uvedeného hlediska se obyvatelstvo rozděluje na ekonomicky aktivní, zahrnující zaměstnané a nezaměstnané, a ekonomicky neaktivní (závislé). Podíl počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva a velikosti celé populace se nazývá ukazatel ekonomické aktivity. K vyjádření poměru mezi ekonomicky aktivní a závislou složkou obyvatelstva se využívá index závislosti (podíl mladých či starých osob k počtu lidí v produktivním věku) nebo index ekonomického zatížení (poměr celkového počtu ekonomicky neaktivních /mladých a starých osob/ a ekonomicky aktivních obyvatel). Nejčastěji zjišťovaným ukazatelem je míra nezaměstnanosti, která vyjadřuje procentuální podíl nezaměstnaných na pracovní síle. Pro kategorizaci údajů o zaměstnaných subjektech slouží členění hospodářství na jednotlivé sektory: sektor **p r i m á r n í** (zemědělství, lesnictví, rybolov, těžební průmysl), **s e k u n d á r n í** (zpracovatelský průmysl, stavebnictví), **t e r c i á r n í** (oblast služeb – obchod, doprava, spoje, cestovní ruch, zdravotnictví, školství...) a **k v a r t é r n í** (oblast vědy a výzkumu).¹¹

⁹ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. Praha: Karolinum, 2005. 52 s. ISBN 80-246-0222-9.

¹⁰ VESELÁ, Jana. *Demografie*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 95 s. ISBN 80-7194-596-X.

¹¹ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. Praha: Karolinum, 2005. 52 s. ISBN 80-246-0222-9.

Demografická dynamika se zabývá zkoumáním pohybu obyvatelstva, změnou počtu obyvatel v časové dimenzi a jeho strukturováním. Data o počtu, složení a demografickém pohybu populace jsou soustředována k centrálnímu zpracování systémem statistických hlášení, podávaných na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě zpravodajskými jednotkami (matriky, porodnice, ohlašovny pobytu, cizinecká policie, krajské soudy) Českému statistickému úřadu, který je pravidelně zveřejňuje ve svých publikacích.¹²

Demografická dynamika rozlišuje tyto formy pohybu obyvatel:

- **přirozený pohyb** (reprodukce) je daný výměnou generací narozených a zemřelých (procesy rození a umírání) a dalšími pohyby ve společnosti, které s uvedeným souvisí (sňatečnost, potratovost, rozvodovost)
- **mechanický pohyb** je způsoben prostorovým přemísťováním obyvatelstva (migrace, stěhování), spolupodmiňuje rozmístění, koncentraci, strukturu populace, a tím zprostředkovaně ovlivňuje procesy přirozené reprodukce
- **sociálně-ekonomický pohyb** zahrnuje přesuny obyvatelstva mezi jednotlivými sociálními skupinami (např. změna povolání, úrovně vzdělání)

Porodnost je společně s úmrtností složkou procesu přirozené reprodukce a pojednává o jevech spojených s rozením dětí. Porodnost závisí zejména na plodivosti (fekunditě) – schopnost muže a ženy rodit děti a plodnosti (fertilitě) – počet narozených dětí na jednu ženu. Významným ukazatelem je hrubá míra porodnosti, která udává počet živě narozených dětí na 1 000 obyvatel středního stavu. V praxi se především používá obecná míra plodnosti (čistá fertilita), definovaná jako poměr počtu živě narozených dětí na 1 000 žen v reprodukčním věku (ženy mezi 15. – 49. rokem). Při studiu změn plodnosti v závislosti na věku matek jsou využívány míry plodnosti dle věku (poměr počtu živě narozených dětí ženám v určitém věku ke střednímu stavu žen v tomtéž věku). Dalším ukazatelem přirozeného pohybu obyvatelstva je čistá míra reprodukce, která udává, kolik děvčat, jež se narodí jedné ženě v reprodukčním období, se dožije věku matky v době porodu. Porody jsou klasifikovány podle legitimacy (rozlišení dětí na manželské a nemanželské), počtu a pořadí porodů (prvorodičky, vícero dičky) a rovněž podle pohlaví dítěte.¹³ Typem demografického chování

---

¹² VESELÁ, Jana. *Pohyb obyvatelstva - demografická dynamika*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. 85 s. ISBN 80-7194-701-6.

¹³ BRYCHTOVÁ, Šárka; FŇUKAL, Miloš. *Socioekonomická geografie. 1. díl, Geografie obyvatelstva, Geografie sídel*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 127 s. ISBN 80-7194-599-4.

je plánované rodičovství, kdy pár pomocí různých antikoncepčních metod reguluje počet narozených dětí a intervaly mezi jednotlivými porody.

Potratovost souvisí s porodností a vyjadřuje speciální typ úmrtnosti plodu. Potratem se rozumí předčasné ukončení těhotenství, k němuž může dojít samovolně nebo záměrným zásahem do organismu matky. Umělá přerušování těhotenství v současné době představují hlavní složku potratovosti. Příčinou žádostí o interrupci mohou být např. zdravotní důvody, vyšší věk, větší počet dětí, rozvrat v rodině, finanční či bytové důvody, selhání antikoncepce aj. Nejjednodušším ukazatelem potratovosti je hrubá míra, definovaná jako počet všech potratů na 1 000 obyvatel středního stavu. Při hlubším studiu se zjišťuje obecná míra potratovosti (tj. počet potratů vztažený pouze k ženám v reprodukčním věku). Pro charakteristiku výskytu potratů dle věku ženy se využívá míra potratovosti dle věku (množství potratů v určitém věku ke střednímu stavu žen v tomto věku). Poměr počtu potratů a narozených dětí ve sledovaném období definuje index potratovosti.¹⁴

Úmrtnost představuje vedle porodnosti druhou rozhodující složku přirozeného pohybu obyvatelstva a je definována jako proces vymírání určité populace. Faktory, které ji determinují, mohou být biologické, sociální a ekonomické povahy (např. věk, pohlaví, profese, bytové podmínky, výživa, životní úroveň ...). Úroveň úmrtnosti souvisí také s kvalitou zdravotnické péče. Nejčastěji je zjišťována tzv. hrubá míra úmrtnosti, která udává celkový počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu. Pro přesnější vyjádření intenzity se používají míry úmrtnosti dle věku, obvykle konstruované odděleně pro muže a ženy (počet zemřelých v určitém věku z 1000 žijících v daném věku). Zvláštní pozornost se věnuje sledování úmrtnosti dětí v prvním roce života, pro její vyjádření je definován kvocient kojenecké úmrtnosti, který udává počet zemřelých ve stáří do jednoho roku na 1000 živě narozených dětí v daném kalendářním roce. Dalšími ukazateli jsou např. míra smrtelnosti (letality), která charakterizuje závažnost určité nemoci v populaci (udává poměr počtu zemřelých z jisté příčiny ke střednímu stavu populace na 100 000 obyvatel) a míra smrtelnosti (fatality), jež vystihuje závažnost dané nemoci z hlediska uzdravení (udává poměr počtu zemřelých na určitou nemoc ke střednímu stavu nemocných touto nemocí na 1 000 obyvatel).¹⁵

Sňatečnost je společenský jev spočívající v uzavírání sňatků, resp. zakládání manželství na základě zákonem daných podmínek. Pro uzavírání sňatků jsou právně

---

¹⁴ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. Praha: Karolinum, 2005. 52 s. ISBN 80-246-0222-9.

¹⁵ KALIBOVÁ, Květa; PAVLÍK, Zdeněk. *Mnohojazyčný demografický slovník: český svazek*. Praha: Česká demografická společnost, 2005. 182 s. ISBN 80-239-4864-4.

kodifikovány limitující faktory. Jedním z nich je minimální sňateční věk, v České republice stanovený na 18 let s možným snížením při zplnoletnění. Rozhoduje také rodinný stav snoubenců, neboť pokud jeden z manželů uzavřel sňatek, který stále trvá, je druhý sňatek neplatný. Do manželství nelze rovněž vstoupit, jestliže jsou jedinci příbuzní v přímé linii (stupeň pokrevnosti). Pro vyjádření intenzity sňatečnosti používáme hrubou mírou sňatečnosti, která udává počet uzavřených sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu v ročním vymezení. Často se zjišťuje také průměrný věk při prvním sňatku a doplňující informací je rovněž věkový rozdíl snoubenců při uzavírání manželství.¹⁶ Současný právní řád České republiky umožňuje uzavírat kromě manželství mezi mužem a ženou svazek registrovaného partnerství mezi osobami stejného pohlaví na základě zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství. Tato právní úprava nabyla účinnosti 1. července 2006. .

Ukazatel **rozvodovosti** informuje o stabilitě rodiny, ale i přeměně tradičních vzorů chování, morálních kritérií, ekonomické motivaci apod., které se v průběhu let uplatňují ve fungování společnosti. Uvedený jev často nepříznivě ovlivňuje psychiku dětí, ale také například prosperitu příštích manželství a existenci rodin. Rozvodem se chápe zrušení manželství za života manželů soudním rozhodnutím. Hrubá míra rozvodovosti označuje podíl rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu za jeden rok. Jako další ukazatele se používají míra rozvodovosti manželství, jež udává poměr počtu rozvodů a existujících manželství v promilích, a index rozvodovosti, který je definován jako poměr počtu rozvodů a sňatků ve sledovaném roce uváděný v procentech. Ze statistických údajů lze rovněž získat data o délce trvání manželství, počtu dětí, národnosti či věkovém rozdílu manželů, dosaženém stupni vzdělání atp.¹⁷

Migrace je prostorový pohyb spojený se změnou trvalého bydliště. Ostatní formy přemísťování se označují jako docházka, dojížděka (např. do školy, zaměstnání), dočasná či sezónní vyjížděka (např. v zemědělství, ve stavebnictví). Souhrnně lze použít také pojem mobilita pro stěhování i krátkodobou vyjížděku a dojížděku. Důvodem stěhování může být např. změna pracoviště, studium, sňatek, rozvod, zdravotní nebo bytové důvody aj. Trvalá změna bydliště nabývá podoby vnější migrace (imigrace, emigrace přes hranice státu) nebo vnitřní migrace (stěhování mezi obcemi, okresy, kraji). Obecným ukazatelem je roční míra migrace (poměr celkového počtu migračních pohybů ke střednímu stavu obyvatelstva ve sledovaném kalendářním roce). Pro rozdíl mezi počtem přistěhovalých

---

¹⁶ VESELÁ, Jana. *Pohyb obyvatelstva - demografická dynamika*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. 85 s. ISBN 80-7194-701-6.

¹⁷ KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. Praha: Karolinum, 2005. 52 s. ISBN 80-246-0222-9.

a vystěhovaných se používá ukazatele čistá migrace, naopak v případě úhrnu přistěhování a vystěhování se jedná o hrubou migraci. Poměr migračního salda k celkovému objemu stěhování se označuje jako index migrační efektivity. K mobilitě lze přiřadit také zahraniční cestovní ruch, který úzce souvisí s růstem životní úrovně a se zvyšujícím se podílem volného času.¹⁸

---

¹⁸ KALIBOVÁ, Květa; PAVLÍK, Zdeněk. *Mnohojazyčný demografický slovník: český svazek*. Praha: Česká demografická společnost, 2005. 182 s. ISBN 80-239-4864-4.

2 CHARAKTERISTIKA REGIONU ORP KOLÍN

2.1 Správní uspořádání

Obvod obce s rozšířenou působností Kolín se nachází ve Středočeském kraji a jeho územní podoba vychází ze současné administrativní úpravy fungování veřejné správy. Její reforma byla zahájena v roce 1990 zrušením národních výborů a obnovením obecních samospráv. V jejím rámci ukončily k 31. 12. 2002 svou činnost okresní úřady, jejichž působnosti se převážně přenesly na územně správní celky - obce s rozšířenou působností (ORP) a kraje. Počet úřadů ORP stoupl v České republice zhruba na trojnásobek (205) v porovnání s původním stavem okresních úřadů (73).¹⁹ Současné rozčlenění území Středočeského kraje na 26 obvodů ORP, které s platností od 1. 1. 2003 vystřídaly dříve existujících 12 okresů, je patrné z *obrázku 1*.

Obrázek 1: Mapa správních obvodů ORP ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ Středočeský kraj. *Mapa správních obvodů ORP*

¹⁹ ČSÚ Středočeský kraj. *Správní obvody* [on line]. [cit. 2010-10-05]. Dostupné na WWW: <http://czso.cz/xs/redakce.nsf/i/spravni_obvody>.

Svou rozlohou, která činí 11 015 km² (1 101 499 ha), je v rámci České republiky Středočeský kraj největším krajem. V 1 146 jeho obcích žilo k 1. 1. 2011 1 264 978 obyvatel. Porovnání údajů o rozloze, počtu obyvatel a obcí všech středočeských obvodů ORP umožňuje *tabulka 2*. Z přehledu je zřejmé, že jednotlivé regiony ORP, někdy označované jako tzv. malé okresy, jsou vzájemně velmi rozdílné, avšak důležitou pozici si mezi nimi stále zachovávají obvody s centrem v bývalých okresních městech. Výjimku představuje zázemí hlavního města Prahy, kde i v nedávné době vlivem působení socioekonomických změn ve společnosti, vznikla a rozvinula se řada významných sídel (např. Černošice, Říčany, Brandýs nad Labem - Stará Boleslav apod.).

Tabulka 2: Vybrané údaje o správních obvodech ORP ve Středočeském kraji k 1. 1. 2011

ORP Středočeského kraje	Počet			Výměra v ha	ORP Středočeského kraje	Počet			Výměra v ha
	obcí	katastrů	obyvatel			obcí	katastrů	obyvatel	
Benešov	51	124	56 629	69 002	Mělník	39	82	42 637	45 666
Beroun	48	71	56 469	41 587	Mladá Boleslav	98	151	106 455	81 032
Brandýs n. L. - St. Boleslav	58	76	90 107	37 785	Mnichovo Hradiště	22	46	16 361	21 251
Čáslav	37	59	25 095	27 432	Neratovice	12	22	30 043	11 319
Černošice	79	110	120 990	58 064	Nymburk	39	63	38 296	35 555
Český Brod	24	38	18 728	18 434	Poděbrady	35	60	30 270	34 856
Dobříš	24	52	20 763	31 839	Příbram	75	138	69 706	92 511
Hořovice	37	45	28 612	24 620	Rakovník	83	121	55 641	89 626
Kladno	48	61	121 936	35 084	Říčany	52	85	56 296	37 713
Kolín	69	122	79 026	58 417	Sedlčany	22	105	22 109	44 856
Kralupy n. Vltavou	18	33	29 948	13 122	Slaný	52	84	38 806	36 881
Kutná Hora	51	156	49 909	64 268	Vlašim	49	92	25 811	49 594
Lysá nad Labem	9	11	22 123	12 110	Votice	15	55	12 212	28 878

Zdroj: ČSÚ Středočeský kraj. *Vybrané údaje za správní obvody ORP*

Správní obvod obce s rozšířenou působností Kolín se nachází ve východní části Středočeského kraje na hranicích s Pardubickým a Královéhradeckým krajem. Ze středočeských ORP jej obklopují regiony Kutná Hora, Říčany, Český Brod, Nymburk a Poděbrady. Svoji rozlohou 58 417 ha je zájmové území Kolínska v rámci Středočeského kraje šestým největším a zaujímá 5,3 % jeho plochy, podle počtu obyvatel (79 026) mu náleží místo páté (viz *tabulka 2*).

Do správního obvodu ORP Kolín patří 69 obcí: Barchovice, Bečváry, Bělušice, Břežany I, Býchory, Cerhenice, Církvice, Červené Pečky, Dobřichov, Dolní Chvatliny, Dománovice, Drahodobudice, Grunta, Horní Kruty, Choťovice, Chotutice, Jestřábí Lhota, Kbel, Klášterní Skalice, Kolín, Konárovice, Kořenice, Kouřim, Krakovany, Krychnov, Křečhoř, Libenice, Libodřice, Lipeč, Lošany, Malotice, Nebovidy, Némčice, Nová Ves I, Ohaře, Ovčáry, Pašinka, Pečky, Plaňany, Přov-Předhradí, Polepy, Polní Chrčice, Polní Voděrady, Radim, Radovesnice I, Radovesnice II, Ratboř, Ratenice, Skvrňov, Starý Kolín, Svojšice,

Tatce, Toušice, Třebovle, Tři Dvory, Týnec nad Labem, Uhlířská Lhota, Veletov, Velim, Velký Osek, Veltruby, Volárna, Vrbčany, Zalesňany, Zásmyky, Žabonosy, Ždánice, Žehuň a Žiželice. (viz příloha 1: Mapa správního obvodu obce s rozšířenou působností Kolín)

Pět obcí má statut města (Kolín, Kouřim, Pečky, Týnec nad Labem a Zásmyky) a žije v nich 52 % obyvatel, třem náleží statut městyse (Cerhenice, Červené Pečky a Plaňany). Pozici tradičního regionálního centra zaujímá bývalé okresní město Kolín s téměř 31 tisíci občany, ostatní obce ORP mají méně než 5 tisíc obyvatel. Druhým největším městem oblasti jsou Pečky s 4 512 obyvateli, za kterými následují Týnec nad Labem, Velim a Velký Osek. Hranice 1 000 trvale bydlících je překročena ještě v dalších sedmi obcích regionu. Katastrální území většiny sledovaných obcí nedosahuje rozlohy 1 000 ha. Druhá nejvyšší hodnota ve výčtu náleží městu Zásmyky (2 411 ha). Velmi často spolu údaje o počtu obyvatel a katastrálním území přímo úměrně souvisejí, jen v několika případech (například obce Barchovice, Třebovle) je patrná výrazná dominance ukazatele hektarové výměry katastru. Data lze ověřit v *tabulce 3*, která obsahuje základní informace o počtu obyvatel a rozloze všech obcí patřících k ORP Kolín.

Tabulka 3: Katastrální výměra a počet obyvatel obcí ve správním obvodu ORP Kolín k 1. 1. 2011

Obec	Výměra (ha)	Počet obyvatel	Obec	Výměra (ha)	Počet obyvatel	Obec	Výměra (ha)	Počet obyvatel
Barchovice	1 774	204	Krakovany	1 054	774	Ratboř	477	520
Bečváry	1 629	992	Krychnov	258	99	Ratenice	473	556
Bělušice	255	261	Křečchoř	968	423	Skvrňov	617	166
Břežany I	603	319	Libenice	482	293	Starý Kolín	879	1 592
Býchory	652	673	Libodřice	591	286	Svojšíce	982	595
Cerhenice	1 063	1 633	Lipec	389	205	Tatce	443	580
Církvice	245	163	Lošany	676	333	Toušice	718	272
Červené Pečky	1 617	1 763	Malotice	857	280	Třebovle	1 095	456
Dobřichov	620	692	Nebovidy	476	659	Tři Dvory	462	892
Dolní Chvatliny	1 222	436	Němčice	717	313	Týnec nad Labem	1 569	2 051
Dománovice	277	121	Nová Ves I	1 029	1 268	Uhlířská Lhota	909	367
Drahobudice	554	225	Ohaře	604	298	Veletov	528	222
Grunta	80	100	Ovčáry	1 038	818	Velim	1 570	2 152
Horní Kruty	1 433	523	Pašinka	383	339	Velký Osek	1 056	2 206
Choťovice	905	204	Pečky	1 076	4 512	Veltruby	938	1 357
Chotutice	386	514	Plaňany	1 384	1 727	Volárna	406	481
Jestřábí Lhota	548	438	Přnov-Předhradí	941	526	Vrbčany	620	357
Kbel	202	191	Polepy	242	595	Zalesňany	491	117
Klášteřínské Skalce	333	133	Polní Chrást	526	155	Zásmyky	2 411	1 854
Kolín	3 499	30 927	Polní Voděrady	406	146	Žabonosy	310	226
Konárovice	1 082	767	Radim	504	1 112	Ždánice	1 052	342
Kořenice	1 031	579	Radovesnice I	301	340	Žehuň	911	429
Kouřim	1 440	1 842	Radovesnice II	1 284	429	Žiželice	1 860	1 606

Zdroj: ČSÚ. Počet obyvatel v obcích

2.2 Hospodářství a doprava

Kolínský region se rozkládá v úrodné Polabské nížině severně od Českomoravské vrchoviny. Osu oblastí vytváří řeka Labe. Představu o charakteru území jednotlivých ORP celého Středočeského kraje přibližuje *tabulka 4*, která obsahuje data o využití ploch.

Tabulka 4: Procentuální zastoupení druhů pozemků ve správních obvodech ORP Středočeského kraje v roce 2010

ORP Středočeského kraje	Podíl ploch v %			ORP Středočeského kraje	Podíl ploch v %		
	zemědělské	lesní	zastavěné		zemědělské	lesní	zastavěné
Benešov	58,5	30,2	1,5	Mělník	62,4	25,3	1,8
Beroun	48,3	39,1	1,9	Mladá Boleslav	63,5	25,2	2,1
Brandýs n. L. - St. Boleslav	72,4	12,4	3,0	Mnichovo Hradiště	60,9	29,1	1,6
Čáslav	73,1	15,4	2,2	Neratovice	74,6	7,8	3,1
Černošice	58,6	27,6	2,5	Nymburk	70,4	18,2	2,3
Český Brod	80,3	8,5	2,1	Poděbrady	71,7	16,9	2,0
Dobříš	42,0	48,5	1,1	Příbram	37,7	49,5	1,1
Hořovice	60,0	29,8	2,1	Rakovník	53,5	37,3	1,4
Kladno	53,3	31,2	3,3	Říčany	56,1	32,7	2,4
Kolín	73,3	13,6	2,5	Sedlčany	59,1	28,0	1,2
Kralupy n. Vltavou	72,7	5,5	3,5	Slaný	79,9	9,8	2,0
Kutná Hora	62,3	27,2	1,8	Vlašim	61,2	28,7	1,3
Lysá nad Labem	57,7	20,0	2,5	Votice	69,6	21,3	1,3

Zdroj: ČSÚ Středočeský kraj. *Vybrané údaje za správní obvody ORP*

Podíl zemědělské půdy na Kolínsku výrazně dominuje a potvrzuje skutečnost, že je Polabská nížina velmi vhodná pro intenzivní zemědělskou výrobu, kvůli které do značné míry ustoupily původní lesy pokrývající v současné době jen 13,6 % rozlohy ORP Kolín. Opačnou situaci lze vyvodit na základě dat například pro oblast Příbramska (49,5 % lesů, 37,7 % zemědělských ploch) a Dobříšska (48,5 % lesních ploch, 42,0 % zemědělské půdy), neboť se tyto regiony nacházejí na území Středočeské pahorkatiny a Brd. Podíl zastavěných ploch je u všech ORP Středočeského kraje malý a mírně vyšší je v oblastech s průmyslovou výrobou (například Neratovice, Kralupy nad Vltavou, Kladno).

Data o zemědělských a lesních pozemcích pro ORP Kolín zachycuje v grafické podobě *příloha 2: Mapy procentuálního zastoupení zemědělské půdy a lesních pozemků v regionu ORP Kolín*. Lesy dnes pokrývají souvislejší plochu pouze ve východní a jihozápadní části území sledovaného regionu, naproti tomu zemědělsky využívané plochy vyplňují centrální pás oblasti.

Z hlediska hospodářství lze Kolínsko souhrnně charakterizovat jako průmyslově zemědělskou oblast. Zemědělská produkce je v současnosti zajišťována prostřednictvím

soukromých subjektů a zemědělských obchodních družstev, které se zabývají rostlinnou i živočišnou výrobou. Rozvoj průmyslu je spjat především se stavbou železničních tratí v období od konce 1. poloviny 19. století a se vznikem významného železničního uzlu v Kolíně, čímž došlo v průběhu dalších let ke koncentraci většiny průmyslové výroby celého zájmového území do jednoho města. Na počátku devadesátých let minulého století byla zdejší hospodářská sféra tvořena řadou větších a menších podniků, které reprezentovaly různé závody strojírenského, elektrotechnického, chemického, polygrafického a potravinářského odvětví, avšak neexistoval zde žádný dominantní výrobce, který by ovlivňoval celkovou podobu průmyslu.

V současné době změnila ekonomický potenciál oblasti nová továrna na výrobu malých osobních automobilů Toyota Peugeot Citroën Automobile, jejíž výstavba v letech 2002 – 2004 byla investicí celorepublikového významu. Z hlediska počtu zaměstnanců patří mezi další důležité firmy společnost Thermo King CZ, s.r.o., která se zabývá výrobou transportního chlazení a klimatizací pro dopravní prostředky a jejíž výrobky nacházejí uplatnění nejen na českém, ale také na zahraničním trhu. Celkovou podobu průmyslové sféry v Kolíně doplňují ještě například podniky Obchodní tiskárny, a.s., Kopos Kolín, a.s., Lučební závody Draslovka, a.s. Většina z nich se nachází v okrajových částech města, zejména při silnici směrem na Kutnou Horu a Čáslav.

V ostatních obcích kolínského regionu jsou firmy prezentovány pouze menšími podniky, které mají ve velké míře jen místní význam. Odvětvová struktura se neliší od situace ve městě Kolín a představují ji závody strojírenského (KOV Velim, ZPA Pečky), chemického (Lonza Kouřim) nebo potravinářského (Hügli–Food Zásmuky) průmyslu.

Z hlediska dopravního spojení má region ORP Kolín velmi výhodnou polohu, neboť se zde křižují a setkávají významné dopravní cesty, které umožňují spojení oblasti s pražskou aglomerací na západě a východní částí republiky (Pardubice, Havlíčkův Brod, Brno...). V silniční dopravě patří k nejdůležitějším spojení dálnice D 11 a průtahové komunikace Kolínem, silnice I. třídy č. 12 Praha – Kolín a č. 38 směřující od Mladé Boleslavi přes Kolín a Kutnou Horu na Havlíčkův Brod. Neuspokojivá dopravní situace spočívající ve výrazném nárůstu dopravy na průtahu Kolínem je v současnosti řešena realizací stavby obchvatu, která vede po jižním obvodu města. Oblastí zájmového území Kolínska prochází také silnice I. třídy č. 2 (Praha – Kutná Hora – Pardubice), jež je důležitá pro jižní část regionu.

Kolín leží rovněž na křižovatce dvou hlavních celostátních dvoukolejných elektrizovaných železničních tratí 010 (Praha – Kolín – Česká Třebová) a 230 (Kolín – Havlíčkův Brod). Trať 010 je součástí mezinárodně významných železničních koridorů spojujících republiku s Německem, Polskem, Slovenskem a Rakouskem. Dále do Kolína směřuje trať číslo 231 (Praha – Lysá nad Labem – Kolín) a zájmovým územím probíhá regionální trať 014 (Kolín – Ledečko).

V říční dopravě lze využít splavněný úsek řeky Labe, která představuje pro Českou republiku dopravně významnou vodní cestu navazující na evropské říční trasy. Dříve byla tato splavněná část plně využívána především k přepravě uhlí pro tepelnou elektrárnu ve Chvaleticích. V současné době se po Labi přepravují zejména sypké materiály. Nevyužitý potenciál je u osobní vodní dopravy, jež by mohla posílit rozvoj cestovního ruchu.

2.3 Domovní a bytový fond

Současná podoba a stav domovního a bytového fondu v kolínském regionu velmi úzce souvisí s ekonomickým, ale také demografickým vývojem celé oblasti a v řadě případů odpovídají i změnám, které nastaly v České republice po roce 1989.

V *tabulce 5* je zachycen vývoj počtu trvale obydlených domů a bytů v letech 1980 – 2001 na třech regionálních úrovních. Údaje o domech vztažené na Českou republiku vykázaly drobný výkyv, kdy došlo nejprve k poklesu jejich počtu a v druhé časové etapě k jejich opětovnému nárůstu. U dat o trvale obydlených bytech v naší zemi je zřejmý jejich setrvalý vzestup. Středočeský kraj zaznamenal obdobný vývoj jako celá Česká republika. U ORP Kolín došlo v období 1980 – 2001 k soustavnému snižování počtu domů na hodnotu blízkou 16,5 tisícům. Mezi lety 1991 – 2001 stoupl počet bytů na Kolínsku na 28 071 a nepatrně tak přesáhl původní hodnotu z roku 1980.

Tabulka 5: Vývoj domovního a bytového fondu v letech 1980 – 2001 v ČR, Středočeském kraji a obvodu ORP Kolín

	1980		1991		2001	
	Trvale obydlené		Trvale obydlené		Trvale obydlené	
	domy	byty	domy	byty	domy	byty
Česká republika	1 634 304	3 494 846	1 597 076	3 705 681	1 630 705	3 827 678
Středočeský kraj	247 153	393 380	235 114	398 988	239 553	413 060
ORP Kolín	17 833	27 944	16 830	27 864	16 563	28 071

Zdroj: *Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008*

Podrobnější údaje o vývoji domovního a bytového fondu na území zájmového regionu ORP Kolín za jednotlivé obce a obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ) přináší *příloha 3: Tabulka vývoje domovního a bytového fondu v letech 1980 - 2001 v obcích správního obvodu ORP Kolín*. Ve sledovaném období došlo na Kolínsku k poklesu počtu domů, ale k nárůstu počtu bytů. Při porovnání POÚ lze za rozvíjející se oblasti považovat POÚ Kolín a Pečky, neboť je zde možné zaznamenat bytovou výstavbu. V protikladu s tím se jeví situace na území POÚ Týnec nad Labem a Kouřimi, kde dochází celkově k poklesu množství trvale obydlených objektů.

Výraznější nárůst počtu rodinných domů je patrný v obcích Plaňany, Radim, Býchory nebo Polepy, což je vysvětlitelné blízkostí a dostupností významnějšího centra (např. Pečky, Kolín) a relativně zachovalým přírodním prostředím. Důležitým faktorem však rovněž zůstává možnost pracovních příležitostí v místě, případně v lokalitách a městech s výhodným dopravním spojením (např. Kolín, Praha). Lze tak dokumentovat obecný trend etapy suburbanizace, kterou je možné zaznamenat v průběhu vývoje v České republice po roce 1989, kdy se lidé stěhují z vnitřních částí měst do jejich zázemí, avšak nevzdávají se většiny výhod, které přináší bydlení v centru. V Kolíně došlo v této souvislosti k výstavbě nových bytů a rodinných domků např. v lokalitě U Jána, Na Vejfuku, Pod Vinicí, ve Štítarech, Sendražicích a Zibohlavech.

2.4 Školství a zdravotnictví

Současná podoba sítě škol se na území Středočeského kraje a v jednotlivých jeho ORP vytvořila ve zřejmé souvislosti s vývojem počtu obyvatel v oblasti a ve vazbě na věkovou strukturu. Na základě *tabulky 6* a uváděného počtu mateřských škol (MŠ) lze považovat pozici Kolínska za velmi dobrou, neboť se řadí na třetí místo za ORP Černošice a Kladno a uvedená zařízení navštěvuje průměrně více než 56 žáků, což odpovídá průměrné hodnotě za celý kraj. Údaje o základních školách (ZŠ) vykazují pro kolínský region obdobné srovnání, kdy se jejich počtem řadí na přední místa mezi ostatními ORP Středočeského kraje. V každé z těchto školních institucí je na Kolínsku průměrně přihlášeno téměř 200 žáků a vypovídá to o vyšší naplněnosti škol v porovnání s krajskými údaji. Z hlediska budoucího vývoje lze odhadovat zvyšování naplněnosti základních škol v závislosti na zvyšování věku dnešních předškoláků, a to v celém Středočeském kraji, především pak v oblastech zázemí hlavního města Prahy.

Tabulka 6: Vybrané údaje o mateřských a základních školách ve správních obvodech ORP Středočeského kraje ve školním roce 2009/2010

Obvod ORP	Mateřské školy			Základní školy		
	počet	žáci	průměrný počet žáků	počet	žáci	průměrný počet žáků
Benešov	25	1 648	65,92	21	4 647	221,29
Beroun	33	1 760	53,33	26	4 116	158,31
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	40	2 533	63,33	28	5 515	196,96
Čáslav	15	709	47,27	14	1 883	134,50
Černošice	54	3 040	56,30	45	7 522	167,16
Český Brod	13	624	48,00	9	1 342	149,11
Dobříš	13	629	48,38	11	1 671	151,91
Hořovice	17	819	48,18	13	1 553	119,46
Kladno	53	3 459	65,26	43	9 218	214,37
Kolín	43	2 447	56,91	32	6 094	190,44
Kralupy nad Vltavou	14	863	61,64	13	2 186	168,15
Kutná Hora	22	1 321	60,05	19	3 627	190,89
Lysá nad Labem	11	882	80,18	7	1 971	281,57
Mělník	25	1 332	53,28	25	3 383	135,32
Mladá Boleslav	42	2 978	70,90	36	7 981	221,69
Mnichovo Hradiště	9	507	56,33	8	1 115	139,38
Neratovice	11	998	90,73	11	2 321	211,00
Nymburk	24	1 158	48,25	19	2 847	149,84
Poděbrady	17	828	48,71	14	2 313	165,21
Příbram	41	2 321	56,61	26	5 415	208,27
Rakovník	43	1 742	40,51	29	4 283	147,69
Říčany	29	1 574	54,28	21	4 309	205,19
Sedlčany	12	651	54,25	16	1 978	123,63
Slaný	22	1 162	52,82	16	3 083	192,69
Vlašim	14	676	48,29	10	2 031	203,10
Votice	7	350	50,00	6	822	137,00
celkem za Středočeský kraj	649	37 011	57,03	518	93 226	179,97

Zdroj: ČSÚ. *Veřejná databáze*

Ve správním obvodu ORP Kolín se nacházejí mateřské a základní školy, rovněž jsou zde školy zvláštní. V roce 2010 bylo na území ORP Kolín celkem 43 mateřských škol a 32 základních škol. Počet dětí navštěvujících MŠ se od roku 2008 zvýšil o 110 (z 2 337 na 2 447 dětí), v ZŠ se naopak snížil z 6 141 na 6 094.²⁰ Na počtu dětí často závisí množství tříd v jednotlivých vzdělávacích zařízeních a v některých případech i jejich samotná existence (zejména základních škol pouze s prvním stupněm), neboť se při malém počtu žáků stávají nevyužitelnými a jejich provoz je ekonomicky náročný.

V následujícím přehledu jsou uvedeny obce kolínského regionu, ve kterých se nacházejí mateřské nebo základní školy. Síť mateřských škol je rozsáhlejší a tato zařízení se vyskytují v 33 obcích. Možnost navštěvovat základní školu v místě svého bydliště mají žáci jen v 22 případech.

²⁰ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2010-11-22]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

- **Mateřské školy** – Bečváry, Býchory, Cerhenice, Červené Pečky, Dolní Chvatliny, Horní Kruty, Jestřábí Lhota, Kolín, Konárovice, Kouřim, Krakovany, Křečhoř, Nová Ves I, Ohaře, Ovčáry, Pečky, Plaňany, Radim, Radovesnice II, Ratboř, Ratenice, Starý Kolín, Svojsice, Tatce, Třebovle, Tři Dvory, Týnec nad Labem, Velim, Velký Osek, Veltruby, Zásmuky, Žehuň, Žiželice
- **Základní školy** - Bečváry, Býchory, Cerhenice, Červené Pečky, Horní Kruty, Kolín, Kouřim, Krakovany, Nová Ves I, Ovčáry, Pečky, Plaňany, Radim, Starý Kolín, Tatce, Týnec nad Labem, Velim, Velký Osek, Veltruby, Zásmuky, Žehuň, Žiželice

Uspořádání školních a předškolních zařízení ve správním obvodu ORP Kolín vychází při detailnějším srovnání z jeho vývoje v uplynulých desetiletích a utvářelo se také ve vazbě na významné podniky a možnost pracovního uplatnění absolventů. Centrální pozici zaujímá v oblasti město Kolín, kde se rozvinula také síť středních škol a učilišť (gymnázium, obchodní akademie, střední zdravotnická škola, střední průmyslová škola, střední odborná škola a SOU spojů a elektrotechniky, střední škola obchodní, soukromá střední podnikatelská škola nebo církevní dívčí katolická škola ad.). Vysoké školy reprezentuje soukromá Vysoká škola politických a společenských věd, s. r. o., která sídlí rovněž v Kolíně.

Zdravotnické služby zajišťuje na celoregionální úrovni nově zrekonstruovaná Oblastní nemocnice Kolín, kterou založil jako akciovou společnost Středočeský kraj, a řada dalších zdravotnických zařízení (Poliklinika Kolín, ordinace soukromých praktických lékařů a lékařů specialistů, lékárny a různé poradny...) nejen ve městě Kolín, ale také v ostatních obcích správního obvodu. I tuto oblast ovlivňují ekonomické, ale i některé demografické jevy. Důsledkem zvyšujícího se počtu starších občanů a v rámci zlepšování péče o seniory dochází k rozšíření sítě penzionů pro důchodce, domů s pečovatelskou službou či jiných zařízení. Na území obvodu ORP Kolín se dále nacházejí ústavy sociální péče (Buda, Červený Hrádek, Svojsice, Doubravčany), dětské domovy (Býchory) a kojenecký ústav (Kolín).

2.5 Cestovní ruch, kultura a sport

Obvod ORP Kolín leží mezi turisticky atraktivními městy jako je Praha, Kutná Hora a Poděbrady, která přitahují v průběhu roku velké množství návštěvníků z tuzemska i z ciziny. Na Kolínsku se však také nachází řada míst, jež jsou historicky nebo přírodně zajímavá. V Kolíně si lze prohlédnout např. gotický chrám sv. Bartoloměje, židovské památky

(synagoga, starý židovský hřbitov), v Kouřimi kostel sv. Štěpána a Muzeum lidových staveb, dále zámek v Zásnukách, pseudorománskou baziliku Nanebevzetí Panny Marie v Gruntě, Bauerovu vilu v Libodřicích od architekta J. Gočára, památník bitvy u Kolína (1757) na vrchu Bedřichov u Křečhoře a další. Technickými zajímavostmi jsou Kolínská řepářská drážka u Sendražic a zkušební železniční okruh mezi Cerhenicemi a Velimí. Mezi přírodně významné lokality patří slepá labská ramena v okolí Kolína, Veltrubský luh, Žehuňský rybník nebo výchoz stébelnaté ruly u Zásnuk atd.

Obce a města regionu nabízejí svým obyvatelům i návštěvníkům širokou nabídku kulturních aktivit a akcí, na nichž se podílejí zdejší muzea, galerie, knihovny, kina či Městské divadlo v Kolíně. Přestože má toto město spíše průmyslový ráz, je střediskem velké části společenského dění oblasti. Často se zde konají různé hudební a divadelní festivaly, tradiční trhy nebo jiné akce (např. Kmochův Kolín, Kašparův kolínský Mimoriál, Den záchranářů apod.). Významnými institucemi kolínského kulturního života jsou především Městský společenský dům, Základní umělecká škola Františka Kmocha nebo Dům dětí a mládeže.

Region nabízí rovněž řadu příležitostí k rekreaci, nachází se zde četná sportovní zařízení (atletický a zimní stadion, Aquapark Vodní svět v Kolíně), dále velké množství příležitostí ke koupání, pro turistiku nebo v poslední době se rozvíjející cykloturistiku. V obcích se starají o sportovní vyžití obyvatel často tělovýchovné jednoty Sokol nebo místní fotbalové kluby.

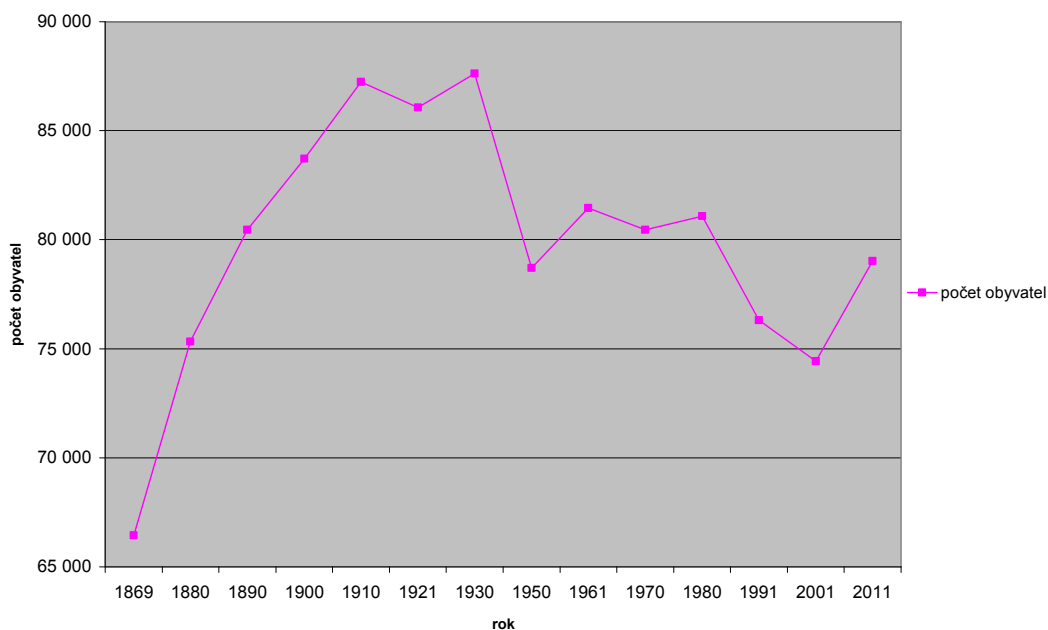
3 VÝVOJ A STAV STRUKTURY OBYVATELSTVA REGIONU ORP KOLÍN

3.1 Počet a rozmístění obyvatel

Ve správním obvodu ORP Kolín žilo k 1. 1. 2011 79 026 lidí (6,2 % z celkového počtu ve Středočeském kraji), což jej řadí v kraji na páté místo za region Brandýs nad Labem - Stará Boleslav (90 107 obyvatel) a před oblast ORP Příbram (69 706 obyvatel). Na základě údajů uvedených v *tabulce 2* lze tedy konstatovat, že mezi ostatními 25 obvody ORP Středočeského kraje zaujímá Kolínsko přední postavení a představuje z tohoto hlediska jeho významnou součást.

Při prvním moderním sčítání lidu v roce 1869 činil počet obyvatel na území dnešního obvodu ORP Kolín 66 453 a jak lze zjistit z *grafu 1*, do doby prvního desetiletí 20. století se neustále prudce zvyšoval. Po mírném poklesu zapříčiněném první světovou válkou se v roce 1930 přiblížil počet lidí žijících v regionu úrovni 88 000 obyvatel a dosáhl své nejvyšší hodnoty. Výrazný propad po druhé světové válce byl v 60. – 80. letech minulého století vystřídán relativně stabilním obdobím (hodnoty mírně překračovaly úroveň 80 000 obyvatel). Následný pokles počtu obyvatel trvajícím od roku 1980 se zastavil v roce 2001 a od té doby došlo k nárůstu počtu trvale bydlících na hodnotu 79 026 v roce 2011.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v letech 1869 - 2011 na území obvodu ORP Kolín

Zdroj: ČSÚ. *Retrospektivní lexikon obcí Středočeského kraje, Počet obyvatel v obcích*

Podrobný přehled vývoje počtu obyvatel v jednotlivých obcích zájmového území a v obvodech obcí s pověřeným obecním úřadem v uplynulých 30 letech zachycuje *příloha 4: Tabulka vývoje počtu obyvatel v letech 1980 – 2011 v obcích správního obvodu ORP Kolín*. Daný časový horizont (1980 – 2011) je vhodný pro celkové porovnání změn uvedeného ukazatele, neboť se jedná o léta, mezi nimiž došlo k výrazné proměně demografického chování populace České republiky, které se odrazilo i v kolísání počtu obyvatel. Vývoj tohoto ukazatele lze dokumentovat na datech v *tabulce 7*, která umožňuje srovnání celorepublikové, krajské i regionální a vyplývá z ní, že všechny tři uvedené úrovně jsou provázány a probíhají v nich obdobné procesy.

Tabulka 7: Vývoj počtu obyvatel v letech 1980 - 2011 v ČR, Středočeském kraji a obvodu ORP Kolín

	Rok			
	1980	1991	2001	2011
Česká republika	10 291 927	10 302 215	10 230 060	10 532 770
Středočeský kraj	1 151 265	1 112 882	1 122 473	1 264 978
ORP Kolín	81 075	76 315	74 434	79 026

Zdroj: *Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008 a ČSÚ. Počet obyvatel v obcích*

Z hlediska počtu obyvatel je možné konstatovat v uvedených časových etapách projevy několika základních faktorů. Rokem 1980 skončilo období 70. let (ve zjednodušení se někdy hovoří o tzv. Husákových dětech), kdy reprodukčního věku dosáhly populačně silné poválečné ročníky a stát prováděl propopulační politiku (např. podporoval mladé rodiny poskytováním novomanželských půjček). V průběhu 80. let minulého století pak došlo v důsledku vyčerpání finančních zdrojů ke snížení podpory pro rodiny s dětmi a následně také k poklesu počtu novorozenců. Uvedený negativní trend změny počtu obyvatelstva je možné sledovat i v jednotlivých obcích a na celém území ORP Kolín na základě údajů v *příloze 4*.

Pokles počtu obyvatel se nezastavil ani v 90. letech minulého století, avšak důvody tohoto vývoje jsou jiné. Po roce 1991 docházelo ve velké míře k odkládání či nerealizování porodů, a to v důsledku jiných hodnotových postojů a životních priorit mladých lidí (prodlužování doby vzdělávání, budování kariéry, získávání zkušeností v zahraničí apod.) a snahy nejprve si zajistit dobrou osobní ekonomickou situaci. Projevily se rovněž změny v možnostech dostupnosti bydlení pro mladé rodiny (omezení poskytování bydlení zaměstnavatelem, privatizace bytového fondu) a snížení počtu pracovních příležitostí vyvolaném problémy s ekonomickou transformací některých regionálně významných podniků (Čokoládovny Orion, závod Velim; Tofa Zásmyky; Tesla Kolín).

Kromě vlivu propopulační politiky státu, která se projevila v nerovnováze počtu narozených dětí v časových horizontech vymezených roky 1970, 1980 a 1991, lze uvažovat také o významu migračních proudů vyvolaných především snahou uplatnit se na pracovním trhu. Cílem stěhování se mohla stát oblast hlavního města Prahy, a to vzhledem ke geografické poloze a celkovému významu, nebo město Pardubice, kde lze nalézt souvislosti zejména ve vazbě na ekonomickou strukturu regionu.

Údaje v *grafu 1, tabulce 7 a příloze 4* vypovídají o zastavení poklesu počtu lidí v době po roce 2001 v celé České republice, Středočeském kraji i obvodu ORP Kolín. Ve většině obcí kolínského regionu lze vysledovat nárůst počtu obyvatel, tento fakt je především ovlivněn zvyšováním porodnosti, kdy do věku příhodného pro početí dětí dospěly silné populační ročníky 70. let. Výjimku tvořily jen obce Dobřichov, Toušice, Dománovice, Kbel, Pňov-Předhradí, Ratboř, Skvrňov a Žehuň, kde pokračovalo snižování počtu trvale bydlících.

Na úrovni čtyř POÚ regionu ORP Kolín vzrostl počet lidí za celé sledované období pouze v obvodu POÚ Pečky, zatímco v oblastech působnosti dalších POÚ hodnoty ukazatele poklesly. Ve městě Kolín se počet obyvatel měnil obdobně jako v celé oblasti, a proto lze nejnižší hodnotu zjistit pro rok 2001. V posledních letech (do roku 2011) došlo v Kolíně k mírnému nárůstu sledovaného ukazatele, který se přiblížil hranici 31 tisíc, což může být mimo jiné způsobeno také příchodem nového zaměstnavatele, automobilky TPCA, který nabídl velký objem pracovních příležitostí, jež jsou jedním ze stimulů migrace lidí.

Hustota zalidnění je ukazatel, který má ve srovnání jednotlivých ORP celého Středočeského kraje značně nevyrovnané hodnoty, které lze zjistit z *tabulky 8*.

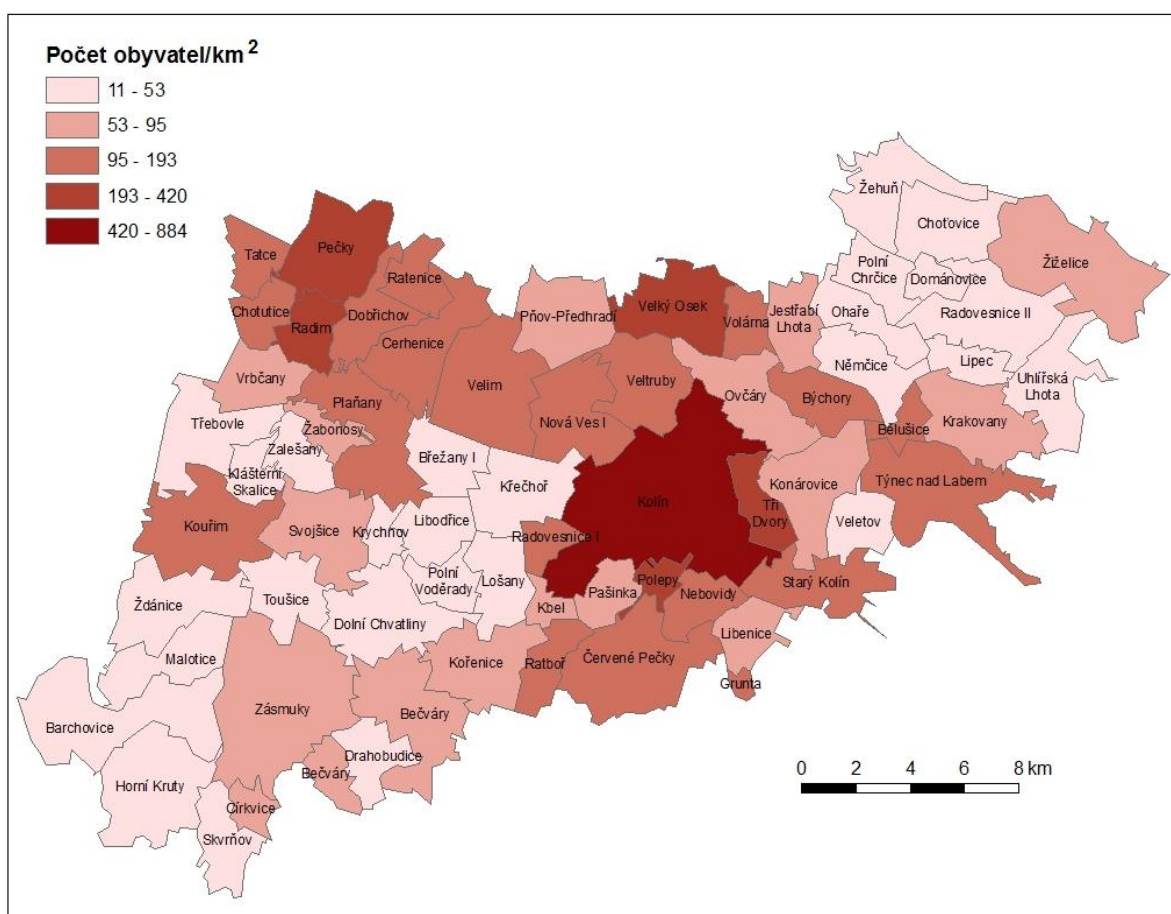
Tabulka 8: Hustota zalidnění ve správních obvodech ORP Středočeského kraje k 1. 1. 2011

ORP Středočeského kraje	Počet obyvatel/km ²	ORP Středočeského kraje	Počet obyvatel/km ²
Benešov	82,07	Mělník	93,37
Beroun	135,79	Mladá Boleslav	131,37
Brandýs n. L. - St. Boleslav	238,47	Mnichovo Hradiště	76,99
Čáslav	91,48	Neratovice	265,43
Černošice	208,37	Nymburk	107,71
Český Brod	101,60	Poděbrady	86,84
Dobříš	65,21	Příbram	75,35
Hořovice	116,21	Rakovník	62,08
Kladno	347,56	Říčany	149,27
Kolín	135,28	Sedlčany	49,29
Kralupy n. Vltavou	228,23	Slaný	105,22
Kutná Hora	77,66	Vlašim	52,04
Lysá nad Labem	182,68	Vošice	42,29

Zdroj: ČSÚ. Počet obyvatel v obcích

Mezi uvedenými regiony jsou výrazné rozdíly, většinou vzniklé na základě současného i minulého společenského a ekonomického vývoje. V rámci celého kraje, který vykazuje hodnotu hustoty zalidnění 114 obyvatel/km², jsou oblastmi s vysokou koncentrací obyvatel ORP v okolí hlavního města Prahy (Černošice, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav) a významné průmyslové lokality (ORP Neratovice, Kladno). Naopak území při jižní hranici Středočeského kraje (ORP Benešov, Vlašim, Dobříš) si zachovává pozici vnitřní periferie ovlivněnou přírodními podmínkami Středočeské pahorkatiny a plnicí například rekreační funkci. Region ORP Kolín s hustotou zalidnění více než 135 obyvatel/km² překračuje průměrnou hodnotu velmi málo.

Rozmístění obyvatelstva přímo v oblasti spadající pod ORP Kolín není obdobně jako v případě vyššího územního celku rovnoměrné a lze konstatovat jeho výraznější koncentraci do některých měst a obcí. Z obrázku 2 je patrné dominantní postavení samotného města Kolín, kde žilo k 1. 1. 2011 30 927 obyvatel, což v přepočtu na rozlohu katastru znamenalo hustotu zalidnění představující 884 obyvatel/km².

Obrázek 2: Mapa hustoty zalidnění v obcích správního obvodu ORP Kolín k 1. 1. 2011

Zdroj: vlastní zpracování pomocí ArcGis dle dat ČSÚ

Ve všech ostatních obcích bylo v roce 2011 hlášeno méně než 5 000 trvale bydlicích a hustota zalidnění zde dosahuje hodnoty menší než 420 obyvatel/km². Mezi obce s vyšší zalidněností patří město Pečky, které je druhým největším sídlem v regionu, a dále pak Velký Osek, Radim, Polepy a Tři Dvory. V případě posledních tří uvedených obcí je možné hovořit o postupném vytváření zázemí města Kolín a Pečky, neboť se jedná o katastry, které s nimi přímo sousedí, a doložit tak význam centra.

Mezi základní faktory, které v minulosti přispěly k růstu počtu obyvatel a dnes také ovlivňují hustotu zalidnění, patří zejména výhodná dopravní poloha spočívající v dobrém železničním spojení a blízkosti významných silničních komunikací. Tuto skutečnost lze rovněž doložit podobou *obrázku 2*, z něhož vyplývá větší zalidnění v obcích ležících u železniční trati Praha – Kolín a silnic I. třídy č. 12 a 38. Jihozápadní a severovýchodní oblast Kolínska představuje území s nízkou hustotou zalidnění, neboť zde nejsou města nebo větší obce (sídla s pozicí důležitých center), u nichž by docházelo ke koncentraci a výraznému početnímu nárůstu obyvatel.

Celkový vývoj počtu obyvatel a jeho rozmístění v zájmovém regionu ORP Kolín a s ohledem na srovnání s celorepublikovou a krajskou úrovní je možné shrnout v několika základních bodech. Základními faktory, které ovlivnily uvedené ukazatele vztahující se k obyvatelstvu oblasti v průběhu let 1980 – 2011, byly:

- změna demografického chování s ohledem na vliv propopulační politiky státu
- uplatňování jiných hodnotových postojů a životních priorit mladých lidí především po roce 1989
- zvyšování porodnosti od roku 2001, neboť do věku příhodného pro početí dětí dospěly silné populační ročníky 70. let minulého století
- nárůst migračních proudů v prvním desetiletí našeho století vyvolaný zejména změnami na pracovním trhu (příchod zaměstnavatele TPCA)
- výhodná dopravní poloha u významných železničních tratí a silničních komunikací projevující se ve změnách počtu a rozmístění obyvatelstva oblasti
- udržování, resp. budování pozice významných sídel jako důležitých center regionu (například města Kolín a Pečky)

3.2 Struktura obyvatelstva podle pohlaví

Vývoj a struktura obyvatelstva Kolínska z hlediska pohlaví je výsledkem obecných zákonitostí vývoje populace, jež platí v celé společnosti, a některých specifík zájmové oblasti. Z celkového počtu obyvatel ve správním obvodu ORP Kolín bylo k 1. 1. 2011 39 072 mužů (ukazatel maskulinity činil 49,4 %) a 39 954 žen (tj. 50,6 %). Mezi obyvateli kolínského regionu jsou početněji zastoupeny ženy, což odpovídá situaci celé České republiky zachycené v *tabulce 9*. V populaci Středočeského kraje i oblasti ORP Kolín je relativní zastoupení pohlaví shodné a oproti celorepublikovým údajům je mírně vyšší ukazatel maskulinity. Mezi narozenými dětmi převažují chlapci, kteří však mají vyšší úmrtnost v každém věku než ženy a z tohoto důvodu se následně poměr četnosti pohlaví s rostoucím věkem nejprve vyrovnává a ve starších věkových skupinách už výrazně převažují ženy.

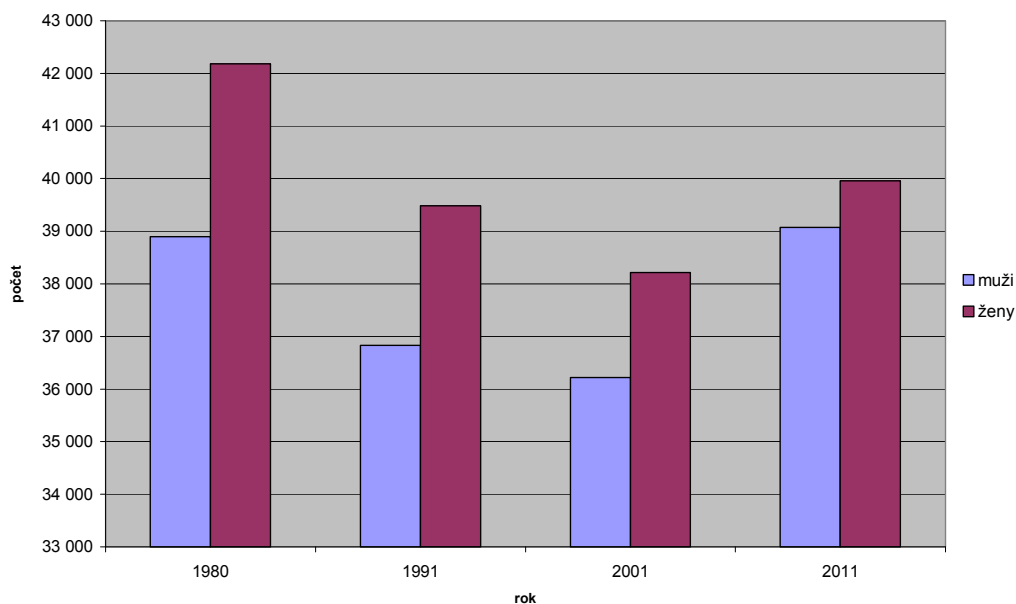
Tabulka 9: Zastoupení mužů a žen v ČR, Středočeském kraji a obvodu ORP Kolín k 1. 1. 2011

	Muži		Ženy	
	absolutně	v %	absolutně	v %
Česká republika	5 168 799	49,1	5 363 971	50,9
Středočeský kraj	624 470	49,4	640 508	50,6
ORP Kolín	39 072	49,4	39 954	50,6

Zdroj: ČSÚ. Počet obyvatel v obcích

Na základě údajů, které uvádí *graf 2*, docházelo v regionu ORP Kolín od 80. let minulého století do roku 2001 k poklesu celkového počtu obyvatel, avšak výrazněji se snižovalo zastoupení žen než mužů. Toto může vycházet ze situace v ekonomické struktuře Kolínska, kdy existující podniky, které byly zaměřeny na strojírenskou a chemickou výrobu, nabízely mužům lepší pracovní uplatnění, v některých případech i jistotu bydliště. Ženy naproti tomu mohly odcházet do jiných měst z důvodu stěhování za svými partnery a zakládání rodin. Nejvýraznější změny ukazatelů maskulinity a feminity nastaly v prvním desetiletí našeho století (2001 – 2011), kdy vzrostl počet obyvatel, a to zejména u zástupců mužského pohlaví, čímž se podíl žen a mužů v populaci zájmové oblasti téměř vyrovnal a rozdíl činí méně než 900 obyvatel. Tento fakt může být způsoben zahájením výroby ve firmě TPCA produkující automobily. V jejím provozu našlo zaměstnání velké množství mužů, kteří byli pro práci najímáni a vyhledáváni v jiných regionech často s vysokou mírou nezaměstnanosti (Ostravsko, Podkrušnohoří) a kteří se následně stali trvalými obyvateli města Kolín vzhledem k tomu, že jim obec společně se zaměstnavatelem nabídla za výhodných podmínek bydlení v nově postavených bytech.

Graf 2: Vývoj počtu obyvatel dle pohlaví v letech 1980 – 2011 na území obvodu ORP Kolín

Zdroj: *Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008 a ČSÚ. Počet obyvatel v obcích*

Pokud sledujeme detailněji stav obyvatelstva z hlediska pohlaví v jednotlivých obvodech pověřených obecních úřadů (viz příloha 5: *Tabulka vývoje počtu obyvatel dle pohlaví v letech 1980 – 2011 v obcích správního obvodu ORP Kolín*), je možné konstatovat největší diference mezi počtem mužů a žen v POÚ Kouřim. V současné době zde žije o 3,91 % více žen než mužů. Téměř vyrovnané zastoupení obou pohlaví je na území POÚ Týnec nad Labem, kde rozdíl činí jen 0,39 %. Působícím faktorem může být v těchto případech věková struktura obyvatelstva, tedy vyšší věk obyvatel a z toho vyplývající růst podílu žen v populaci.

Struktura obyvatelstva podle pohlaví v regionu ORP Kolín je obdobná jako na většině míst České republiky, kdy tvoří nadpoloviční část populace ženy. Z dat, která jsou platná pro zájmovou oblast i rozsáhlejší územní celky a která informují o změnách maskulinity a feminity, vyplývá skutečnost, že se zde projevují tři základní typy procesů vývoje populace:

- Biologickou zákonitostí je fakt, že se rodí více chlapců než děvčat.
- V demograficky vyspělých zemích je prakticky ve všech věkových skupinách vyšší intenzita úmrtnosti mužů než žen, což se výsledně projevuje v rozdílné naději dožití u obou pohlaví. Ženy se obvykle dožívají vyššího věku, a proto se jejich zastoupení v populaci s přibývajícím věkem zvyšuje.
- Vliv na podíl mužů a žen v populaci má rovněž migrace, která je motivována často pracovními důvody.

3.3 Struktura obyvatelstva podle věku

Věkové složení populace lze považovat za výslednici souvisejících demografických procesů (porodnosti, úmrtnosti nebo migrace) a zároveň je základem budoucího populačního vývoje. V *tabulce 10* je možné porovnat současnou věkovou strukturu obyvatelstva celé České republiky, Středočeského kraje a zájmové oblasti ORP Kolín.

Tabulka 10: Věková struktura populace v ČR, Středočeském kraji a obvodu ORP Kolín k 1. 1. 2011

	Věk					
	0 - 14 let		15 - 64 let		65 a více let	
	absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně	v %
Česká republika	1 518 142	14,4	7 378 802	70,1	1 635 826	15,5
Středočeský kraj	196 707	15,6	881 823	69,7	186 448	14,7
ORP Kolín	11 426	14,5	54 615	69,1	12 985	16,4

Zdroj: ČSÚ. *Veřejná databáze*

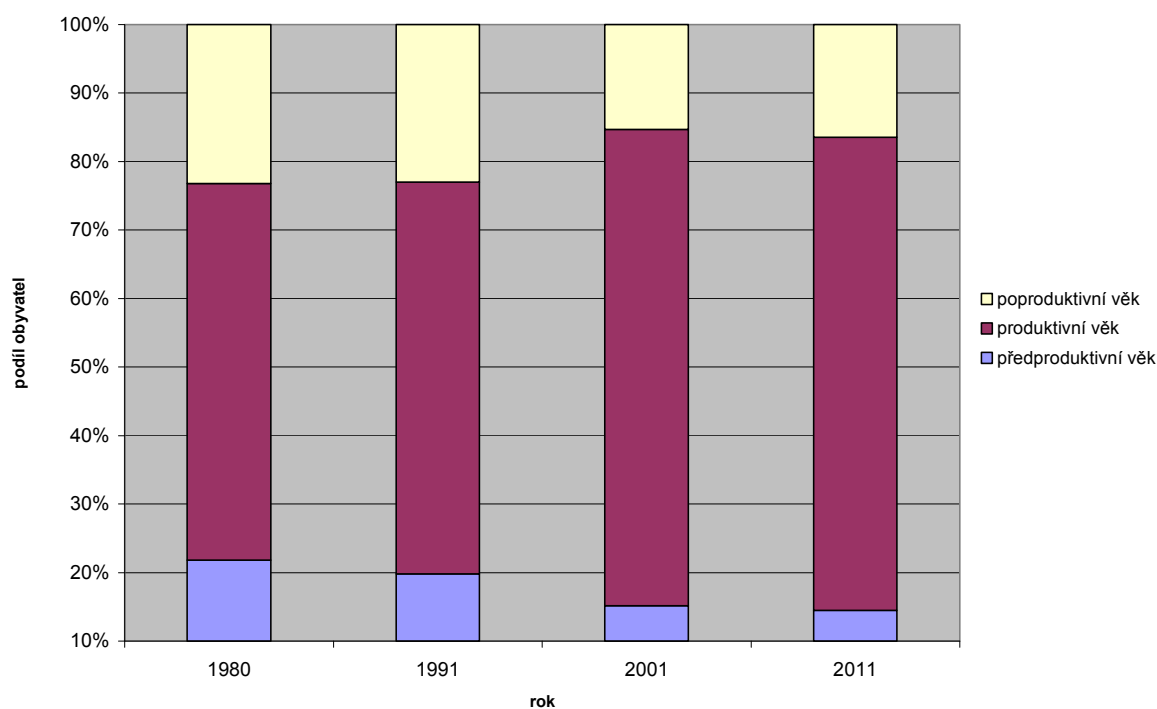
Je patrné, že ve všech třech regionálních úrovních je situace obdobná, kdy nejvýraznější zastoupení mají obyvatelé ve věku 15 – 64 let (ve všech případech srovnatelně kolem 70 %) a lidé spadající do ostatních věkových kategorií (0 – 14 let, 65 a více let) mají téměř vyrovnaný podíl pohybující se na úrovni 14,4 – 16,4 %. Z uvedených dat vyplývá, že území ORP Kolín vykazuje v případě dětské populace nižší hodnoty než Středočeský kraj a naopak ze tří zachycených regionálních úrovní nejvyšší hodnoty vztahující se k starším obyvatelům. Tento fakt vypovídá o nepříznivější podobě věkové struktury na Kolínsku. Také při celkovém pohledu na ORP Středočeského kraje lze konstatovat, že Kolín patří z hlediska zmiňovaného ukazatele do skupiny většiny krajských ORP. Odlišné, resp. vyšší hodnoty pak v případě první kategorie vykazují například ORP Černošice (18 %) nebo Lysá nad Labem (20 %), u třetí kategorie lze jmenovat Poděbradsko (18 %) nebo Čáslavsko (17%).²¹

Věkovou strukturu obyvatelstva v kolínském regionu v rozmezí let 1980 – 2011 přibližuje *graf 3* a v podrobném přehledu také *příloha 6: Tabulka vývoje věkové struktury obyvatelstva v letech 1980 - 2011 v obcích správního obvodu ORP Kolín*. Současnou podobu ukazatele ovlivnily události, jež se odehrály v průběhu celého dvacátého století (války, politické změny, různá opatření socialistické éry dotýkající se obyvatelstva atd.). Hodnoty, které jsou v *grafu 3* zobrazeny, dokumentují u sledovaných kategorií v letech 1980 – 2011 jejich vývoj, který lze charakterizovat postupným snižováním podílu nejmladší generace,

²¹ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

zejména mezi roky 1991 a 2001, což má vazbu na pokles porodnosti. Průběh tohoto demografického chování byl především důsledkem politických, ekonomických a sociálních změn po roce 1989. Například rozšíření spektra příležitostí osobního rozvoje, obavy z nezaměstnanosti nebo výše ceny bytů, přesahující finanční možnosti mladých manželských párů, mohou vést převážnou část lidí ke změnám jejich rodinného a reprodukčního chování, k odkládání vstupu do manželství a poté i narození dětí na pozdější dobu. Zaznamenaný trend se však v posledním úseku sledovaného období zpomalil, případně zastavil, neboť se do reprodukčního období dostaly početně silné ročníky 70. let minulého století. Výraznější rozdíl mezi hodnotou ukazatele za celý sledovaný region a údaji za jednotlivé jeho součásti popsanými v příloze 6 není patrný. Největší zastoupení lidí v předproduktivním věku je v oblasti POÚ Pečky, kde z celkového počtu obyvatel spadá do kategorie 0 – 14 let 16 % populace.

Graf 3: Vývoj podílu věkových kategorií obyvatel v letech 1980 – 2011 na území obvodu ORP Kolín

Zdroj: *Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008 a ČSÚ. Veřejná databáze*

Podíl produktivní složky obyvatelstva na Kolínsku se ve sledovaném období mezi lety 1980 – 2011 významně navýšil a dosahuje v současnosti hodnoty kolem 70 % také ve všech částech zájmového regionu. Největší zastoupení obyvatel v produktivním věku se především odvíjí od podoby sociální politiky v období let 1971 - 1973, kdy byla zavedena výrazná propopulační opatření (podpora bydlení, sociální zvýhodňování rodin s dětmi...), jež pozitivně ovlivnila úroveň porodnosti ve státě. Dalším faktorem, který se promítl

do změny počtu obyvatel v produktivním věku, se v tomto ohledu stal rovněž posun parametrů věkového vymezení uvedené kategorie. V roce 1980 při sčítání lidu byl produktivní věk určen u mužů na 15 – 59 let, u žen pak na 15 – 54 let. Ve statistických podkladech za rok 1991 není daná kategorie popsána věkovým rozpětím, ale pouze pojmem produktivní věk. Na základě Sčítání lidí, domů a bytů, které se uskutečnilo v roce 2001, lze jako produktivní složku populace označit obyvatele ve věku 15 – 65 let bez rozdílu pohlaví. Od roku 1980 se tedy posuzovaný věk prokazatelně zvýšil, což se také projevilo v nárůstu podílu osob zahrnutých do produktivní kategorie. Na počátku našeho století stoupl počet obyvatel v uvedené věkové skupině v zájmové oblasti ještě vlivem vzniku závodu TPCA, jenž podnítil příchod nových obyvatel do Kolína a jeho blízkého okolí.

Podíl lidí zahrnutých v poproduktivní věkové skupině klesl v průběhu celého období z více než 20 % na hodnotu pohybující se mezi 15 – 17 %. Z tohoto pohledu lze konstatovat skutečnost, že věkové složení populace na Kolínsku je méně příznivé než v České republice i Středočeském kraji. Nejvíce starších občanů žije na území sledovaného ORP ve správním obvodu POÚ Kouřim, kde byl jejich podíl na celkovém počtu obyvatel v celém období ve srovnání s jinými částmi Kolínska vyšší a v roce 2011 činil 17 %.

Souvislost s věkovým složením obyvatelstva má také ukazatel index stáří a průměrný věk. Jejich hodnoty za léta 2001 – 2010 lze odvodit z *tabulky 11*, která obsahuje údaje za republikovou, krajskou a regionální úroveň.

Tabulka 11: Vývoj indexu stáří a průměrného věku v letech 2001 - 2010 v obvodu ORP Kolín, Středočeském kraji a ČR

Rok	Index stáří			Průměrný věk		
	ORP Kolín	Středočeský kraj	ČR	ORP Kolín	Středočeský kraj	ČR
2001	102,7	90,5	87,2	40,0	39,3	39,0
2002	104,7	91,5	89,2	40,3	39,5	39,3
2003	105,7	92,8	91,6	40,4	39,7	39,5
2004	108,3	93,6	94,0	40,7	39,8	39,8
2005	109,2	94,5	97,0	40,8	39,9	40,0
2006	111,0	95,5	100,2	40,9	40,0	40,2
2007	111,7	95,3	102,4	40,9	40,0	40,3
2008	114,1	95,6	105,1	41,0	40,0	40,5
2009	113,8	95,4	107,0	41,0	40,0	40,6
2010	113,6	94,8	107,8	41,2	40,1	40,8

Zdroj: ČSÚ Středočeský kraj. *Věkové složení obyvatelstva*

Z dat vyplývá, že celkově dochází ke stárnutí populace a pouze pro Středočeský kraj platí, že v něm předproduktivní složka obyvatelstva převažuje nad podílem lidí ve věku nad 65 let. Za sledované období byl nárůst indexu stáří nejvýraznější na republikové úrovni. Za územní jednotku ORP Kolín se tento ukazatel i průměrný věk v ročním srovnání pohybovaly vždy nad hodnotami platnými pro Českou republiku a Středočeský kraj. Postupně jejich hodnoty stoupaly a tento trend se zpomalil, resp. zastavil teprve na konci období, v letech 2008 – 2010. Obdobná situace je patrná i u ostatních oblastí České republiky a jednotlivých ORP Středočeského kraje. Z hlediska věkového složení je u sousedních ORP kolínského regionu nejpříznivější vývoj na Říčansku (index stáří 69,1) a Českobrodsku (index stáří 83,2), opačnou podobu věkové struktury s velkým zastoupením starších obyvatel mají na Poděbradsku (index stáří 129,8) a Kutnohorsku (index stáří 118,2).²² Na základě zpracované prognózy ČSÚ je možné předpokládat do roku 2050 zdvojnásobení počtu obyvatel v poproduktivním věku a za jednu z hlavních možných příčin tohoto jevu lze považovat pokles úrovně úmrtnosti starších lidí v důsledku zlepšení kvality zdravotní péče a setrvalého prodlužování naděje dožití.²³ Je nutné upozornit také na to, že se popsané skutečnosti projevují v následném demografickém vývoji populace a ovlivňují i ekonomiku států a regionů (např. rostou nároky na důchodové zabezpečení, na zdravotní služby, je třeba vytvářet příležitosti pro společenské a kulturní vyžití starších osob...).

Celkovou situaci vztahující se k problematice věkové struktury a procesů stárnutí obyvatelstva je možné shrnout do několika základních bodů, které se projevují nejen v mikroregionu ORP Kolín, ale i na úrovni krajské a celorepublikové. Na současném stavu populace Kolínska se podílely v průběhu let 1980 – 2011 tyto faktory:

- obecně platný trend prodlužování naděje dožití vyvolaný dostupností kvalitní zdravotní péče a celkového zlepšování životní úrovně
- nárůst produktivní složky obyvatelstva ve věku 15 – 65 let jako projev zvýšení porodnosti v 70. letech minulého století
- koncentrace mladých lidí v obcích a městech, která nabízejí možnost pracovních příležitostí (závod TPCA v Kolíně) nebo dobrou dopravní dostupnost (Pečky)

---

²² ČSÚ Středočeský kraj. *Věkové složení obyvatelstva* [on line]. [cit. 2011-05-28]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vekove_slozeni_obyvatelstva_stc_kraje>.

²³ Demografický informační portál. *Články* [on line]. [cit. 2010-03-13]. Dostupné na WWW: <http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=34&PHPSESSID=dccb9f08e8cd6c53567572514dcb43d1>.

3.4 Struktura obyvatelstva podle národnosti

Zjišťování národnostní struktury populace vybraného regionu, resp. státu může být spojeno s nutností řešit některé zásadní metodické postupy pro získání kvalitních dat se zřetelnou vypovídací schopností. Vnímání a vědomí příslušnosti sčítané osoby k určité národnosti je osobní charakteristikou danou vlastním uvažováním a v tomto ohledu je tedy tato kategorie odlišná od státního občanství, které je udělováno na základě legislativy. Sledování národnostního složení obyvatel a jeho změn má v rámci České republiky zcela opodstatněný význam v pohraničí, kde se na základě dlouhodobého historického vývoje postupně vytvářely oblasti s velkým zastoupením národnostních menšin a které v některých případech přetrvaly do dnešní doby (oblast Sudet při česko-německé hranici s německy mluvícím obyvatelstvem do konce 2. světové války, polská menšina na území Slezska u česko-polských hranic). Uvedená situace má své projevy v sociální a ekonomické sféře, kdy jsou pro národnostní menšiny zřizovány školy, vydáván tisk, připravovány společenské a kulturní akce apod. Některá opatření vycházejí i z platné legislativy (například povinnost obcí zřizovat výbor pro národnostní menšiny pokud jejich podíl dosáhne 10 %, u krajů se jedná o 5 %). Sílicí mezinárodní migrace vyvolaná hospodářskými a politickými změnami v různých státech světa a zejména vývojem EU může přinést rozličné problémy, které následně ovlivňují lokální sociální politiku:²⁴

- příliv uprchlíků vyvolává nutnost budovat azylová zařízení, poskytnout bydlení
- jsou kladeny další nároky na zdravotní a sociální péči
- musí se řešit průběh integrace národnostních skupin do majoritní české společnosti včetně problematiky xenofobních a intolerantních projevů lidí
- společnost ohrožuje možná segregace národnostních skupin a vznik ghett spojený s nárůstem kriminality a dalších sociálně-patologických jevů

Oblast ORP Kolín se stejně jako celá Česká republika vyznačuje velmi homogenní národnostní strukturou. Vyjádření této veličiny v relativních hodnotách je dokonce vyšší než na republikové úrovni, kde se k české národnosti hlásilo v roce 2001 94,24 % obyvatel.²⁵ Základní přehled národnostní struktury v absolutních i relativních ukazatelích na Kolínsku poskytuje *tabulka 12*. Jsou v ní uvedena data za dva časové horizonty let 1991 a 2001.

---

²⁴ Město Kolín. *Sociodemografická analýza* [on line]. [cit. 2010-02-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.mukolin.cz/UserFiles/File/Sociodemografick%C3%A1%20anal%C3%BDza%20Kol%C3%ADn.pdf>>.

²⁵ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

Tabulka 12: Vývoj národnostního složení populace v letech 1991 - 2001 v POÚ regionu ORP Kolín

Obvod POÚ	1991					
	Národnost					
	česká		slovenská		ostatní	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
Kolín	53 517	97,09	1 018	1,85	584	1,06
Kouřim	4 865	96,93	130	2,59	24	0,48
Pečky	10 310	96,70	246	2,31	106	0,99
Týnec nad Labem	5 412	98,13	67	1,21	36	0,65
celkem za ORP Kolín	74 104	97,10	1 461	1,92	750	0,98

Obvod POÚ	2001							
	Národnost							
	česká		slovenská		ostatní		nezjištěné	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
Kolín	51 799	96,52	553	1,03	510	0,95	806	1,50
Kouřim	4 565	95,82	82	1,72	38	0,80	79	1,66
Pečky	10 090	94,82	157	1,48	93	0,87	301	2,83
Týnec nad Labem	5 204	97,07	37	0,69	34	0,63	86	1,60
celkem za ORP Kolín	71 658	96,27	829	1,11	675	0,91	1 272	1,71

Zdroj: Kolektiv pracovníků OSS. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991* a ČSÚ. *Veřejná databáze*

Podle údajů ze Sčítání lidí, domů a bytů se v roce 1991 přihlásilo k české národnosti více než 97 % obyvatel regionu. Za následujících deset let se její podíl nepatrně snížil (96,27 %), avšak na charakteru národnostního složení populace se to neprojevilo. V obou sledovaných letech 1991 a 2001 patřily k nejvýznamnější národnostní menšině obyvatelé slovenské národnosti, i když ti z celkového počtu představovali jen 1,92 %, respektive 1,11 % populace zájmového území. Jejich zastoupení bylo po celou dobu nejvyšší v obvodech POÚ Kouřim (2,59 %, respektive 1,72 %) a POÚ Pečky (2,31 %, respektive 1,48 %). V absolutních hodnotách vztahujících se k jiné než české národnosti patří vedoucí pozice POÚ Kolín, neboť má také nejvyšší počet obyvatel. Ostatní národnosti se v regionu ORP Kolín vyskytují minimálně a jejich podíl se mezi lety 1991 – 2001 dokonce snížil. V současnosti z nich lze jmenovat jako početnější složku obyvatele pocházející z Ukrajiny nebo Romy. Zatímco u první jmenované skupiny se jedná především o lidi produktivního věku s vysokou mírou ekonomické aktivity, velkou část romské populace tvoří zejména mladí lidé v předproduktivním věku, rovněž velmi často s nepříznivou vzdělanostní strukturou a s tím související nízkou ekonomickou aktivitou.²⁶ Zastoupení jiných národností v určitých obvodech je často způsobováno tradicí, což platí například v případě vyššího podílu romské populace ve městě Pečky, kde se tento fakt negativně projevuje v rostoucí kriminalitě spojené

²⁶ Město Kolín. *Sociodemografická analýza* [on line]. [cit. 2010-02-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.mukolin.cz/UserFiles/File/Sociodemograficka%20anal%C3%BDza%20Kol%C3%ADn.pdf>>.

s drogovou problematikou.²⁷ Významnou roli hraje i podoba ekonomické struktury území a na ní navázaného trhu práce, neboť zejména nabídku pracovních příležitostí lze chápat jako jeden z důvodů příchodu nových obyvatel z cizích zemí do zájmového regionu. Tito lidé zde hledají lepší ekonomické podmínky pro život, které jsou v mnoha případech v jejich vlastních zemích horší než u nás. Z důvodu, že se změnila v průběhu sledovaného období metodika zjišťování národnostní struktury obyvatelstva, statistické podklady rovněž uvádějí data o nezjištěné národnosti. Za rok 2001 nepřekročila v celém obvodu ORP Kolín hodnota u této kategorie úroveň 2 %.

Pro podobu národnostní struktury obyvatelstva na Kolínsku platí několik základních fakt, která vycházejí i z dat obsažených v *tabulce 12*:

- sledované území regionu ORP Kolín má výraznou homogenní národnostní strukturu, a proto nemá rozbor této charakteristiky zásadní význam
- v oblasti zcela převládají mezi obyvateli Češi, jiné národnosti jsou představovány zejména Slováci, Romy a Ukrajinci
- problémy soužití Čechů s příslušníky jiných národností nejsou zásadní a projevují se pouze v konkrétních lokalitách (např. Pečky)
- změny národnostní struktury obyvatel v regionu lze očekávat jako projev zvýšení migračních proudů souvisejících se vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 a zapojením do tzv. schengenského prostoru
- jedním ze základních impulsů pro změny v národnostní struktuře obyvatelstva zájmového území je nabídka pracovních příležitostí

3.5 Struktura obyvatelstva podle vzdělání

Sledování struktury obyvatelstva podle úrovně dosaženého vzdělání je důležitým zdrojem informací souvisejících s celkovou vyspělostí státu nebo regionu. Tento fakt je zohledňován při zjišťování indexu lidského rozvoje (Human development index, HDI), který zaznamenává kvalitu života obyvatel na základě údajů o chudobě, gramotnosti, vzdělání, střední délky života a porodnosti a který každoročně zveřejňuje organizace OSN.

Základním zdrojem dat o složení populace podle úrovně školního vzdělání jsou výsledky Sčítání lidí, domů a bytů. V *tabulce 13* je uvedeno relativní zastoupení obyvatel

---

²⁷ Kolínský deník. *Drogy v Pečkách* [on line]. [cit. 2011-06-10]. Dostupné na WWW: <http://kolinsky.denik.cz/souvisejici_clanky/ko_drogy_pecky.html>.

v jednotlivých kategoriích podle nejvyššího dosaženého vzdělání za Českou republiku, Středočeský kraj a oblast ORP Kolín pro rok 2001. Z údajů je patrné, že na všech třech regionálních úrovních je dosahováno srovnatelných hodnot a největší část lidí získala v průběhu svého života vzdělání v oborech s výučním listem a na středních školách bez maturity. Podíl lidí s ukončenou základní školou nebo střední školou s maturitou je vyrovnaný a představuje 23 – 25 %.

Tabulka 13: Podíl obyvatel starších 15 let dle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání v roce 2001 v ČR, Středočeském kraji a obvodu ORP Kolín

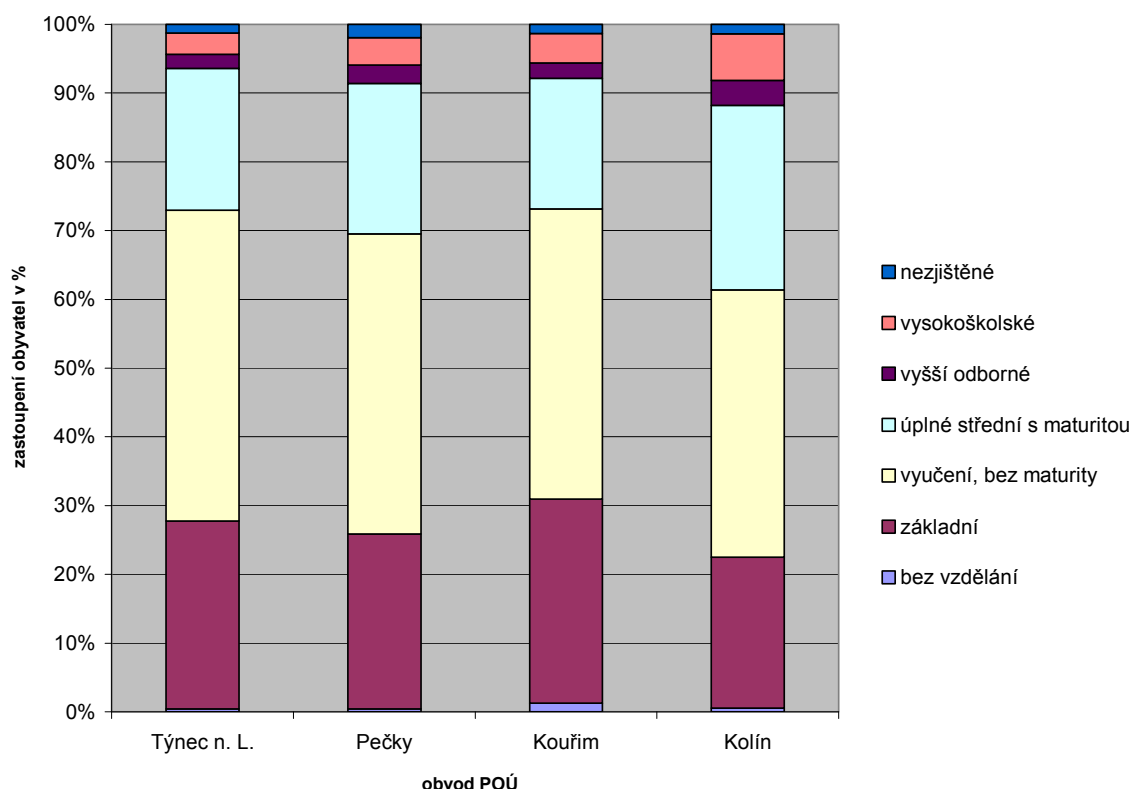
	Zastoupení obyvatel dle stupně ukončeného vzdělání v %						
	bez vzdělání	základní	vyučení, střední odborné bez maturity	úplné střední s maturitou	vyšší odborné	vysokoškolské	nezjištěné
Česká republika	0,4	23,0	38,0	24,9	3,5	8,9	1,3
Středočeský kraj	0,5	23,1	40,4	24,4	3,3	7,0	1,3
ORP Kolín	0,6	23,3	40,2	25,2	3,3	6,0	1,4

Zdroj: ČSÚ. *Veřejná databáze*

U Středočeského kraje a Kolínska jsou mírně vyšší podíly u nižších stupňů dosaženého vzdělání než za celou ČR a nejvýraznější je rozdíl u skupiny obyvatel vyučených a s ukončeným středním odborným vzděláním bez maturity. Tento stav je například ovlivněn tradicí učňovského školství ve středočeském a kolínském regionu a možností získat uplatnění ve strojírenských a stavebních firmách v oblasti. Nabídku vzdělávacích zařízení doplnily v průběhu 90. let minulého století vyšší odborné školy, jichž využilo 3,3 % obyvatel Kolínska, což je údaj odpovídající i hodnotám za jiné sledované regionální úrovně. Lepší situaci než v případě kraje a ORP Kolín vykazuje Česká republika u zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, neboť u republikové úrovně dosahuje jejich podíl téměř 9 %, ale u obvodu ORP Kolín činí jen 6 %. Jedním z důvodů může být skutečnost, že ve Středočeském kraji nemá své hlavní sídlo žádná veřejná vysoká škola, která by mohla výrazně ovlivnit vzdělanostní složení obyvatel, a působí zde pouze některé fakulty a pracoviště univerzit (například Školní lesní podnik ČZU v Kostelci nad Černými lesy, Fakulta biomedicínského inženýrství ČVUT v Kladně). Význam několika soukromých vysokých škol (například ŠKODA AUTO a.s. Vysoká škola v Mladé Boleslavi, Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s. v Příbrami, Středočeský vysokoškolský institut, s.r.o. v Kladně, Academia Rerum Civilium - Vysoká škola politických a společenských věd, s.r.o. v Kolíně) není v celostátním pohledu nijak zásadní.

V grafu 4 je zachycena situace vzdělanostní struktury obyvatel kolínského regionu za rok 2001 na úrovni jednotlivých POÚ. Z osob starších 15 let jich nejvíce patří do kategorie lidí vyučených a se středním vzděláním bez maturity a tento fakt platí pro všechna území POÚ Kolínska. Na základě dat lze odvozovat i souvislost stupně dosaženého vzdělání a nabídky pracovních příležitostí s velikostí obce. Venkovské oblasti v podstatné míře zaměřené na zemědělskou výrobu, jako je například území POÚ Kouřim, vykazují nejvyšší hodnotu ukazatele se základním a neukončeným vzděláním (celkově více než 30 % obyvatel). Naopak největší počet vysokoškolsky vzdělaných lidí žije v oblasti POÚ Kolín (6,8 %) a také zastoupení obyvatel se středním vzděláním zakončeným maturitou je vysoký. Do města Kolín jsou ve velké míře soustředěny podniky (například chemické závody, strojírenské firmy apod.) vyžadující zaměstnávání odpovídajícím způsobem vzdělaných pracovníků v různých odborných pozicích vedoucích oddělení atd. Tato skutečnost zpravidla ovlivňuje i rozhodování žáků a studentů ve školách o svém vlastním směřování a představu o budoucím pracovním uplatnění.

Graf 4: Podíl obyvatel dle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání v roce 2001 v obvodech POÚ regionu ORP Kolín

Zdroj: ČSÚ. Veřejná databáze

Srovnání časových horizontů let 1991 a 2001 za obce regionu ORP Kolín s více než 1000 obyvatel umožňuje příloha 7: Tabulka vývoje vzdělanostní struktury obyvatelstva

v letech 1991 - 2001 ve vybraných obcích správního obvodu ORP Kolín, která uvádí na základě dat ze Sčítání lidí, domů a bytů počty lidí patřících do jednotlivých vzdělanostních kategorií. Data obecně potvrzují charakteristiky, které platily pro údaje z roku 2001. Je zřetelné, že se úroveň vzdělanosti od roku 1991 zvyšovala, neboť došlo v uvedených obcích k poklesu počtu obyvatel pouze s dokončenou základní školní docházkou. Naproti tomu se zvýšil podíl lidí s ostatními typy ukončeného vzdělání, především středoškoláků, a to zejména u kategorie střední odborné vzdělání s vyučením bez maturity. Různě zaměřené střední školy fungují ve městě Kolín a umožňují široký výběr směru vzdělání, například v zaměření na vzdělání všeobecné (gymnázium), ekonomické (obchodní akademie), technické (SPŠ Kolín) nebo učňovské (SOU spojů a elektrotechniky...). Ve všech uvedených obcích se zvýšily počty vysokoškoláků, ke kterým lze za rok 2001 doplnit údaje o obyvatelích, kteří dokončili studium na vyšších odborných školách.

V obecném pohledu na problematiku změny vzdělanostní struktury obyvatelstva regionu ORP Kolín a jejího srovnání s celorepublikovou a krajskou úrovní v období let 1991 – 2001 lze na základě uvedených dat potvrdit stoupající význam potřeby vzdělání v moderní společnosti. Tento pozitivní trend se následně projevuje v celkovém rozvoji společnosti. Na základě všech zjištěných údajů je možné charakterizovat stav a změny ve vzdělanosti lidí v několika základních bodech:

- podíl lidí pouze se základním vzděláním klesá a naopak roste zájem mladých lidí o studium na středních a vysokých školách
- po roce 1995 se nabídka vzdělávacích zařízení rozšířila o typ vyšších odborných škol, které vznikly také v Kolíně a navazují na činnost středních škol (například Vyšší odborná škola zdravotnická)
- území sledovaného regionu má výhodnou pozici na významných dopravních tazích ve směru do Prahy, což umožňuje využívat nabídku škol i v hlavním městě

3.6 Ekonomická aktivita obyvatel a nezaměstnanost

Ekonomická aktivita obyvatel, ukazatel zaměstnanosti v jednotlivých sektorech národního hospodářství a míry nezaměstnanosti jsou důležitými údaji, které vypovídají o celkovém rozvoji oblasti a mají rovněž význam pro hodnocení životní úrovně lidí. Za sledované období let 1980 – 2001 se velmi výrazně změnila ekonomická i společenská situace v České republice a některých jejích regionech, zejména pak v souvislosti s pádem

komunistického režimu po roce 1989. Základní data o absolutních počtech i procentuálním podílu ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatel jsou uvedena v *tabulce 14*, na jejímž základě lze porovnat údaje za stát, Středočeský kraj a oblast ORP Kolín. Rozdíly v hodnotách relativního vyjádření za uvedené regionální úrovně jsou zanedbatelné, mezi lety 1980 – 2001 se pohybovaly v rádech desetin procenta a podíl ekonomicky aktivních obyvatel byl trvale v rozmezí 51 – 53 %.

Tabulka 14: Vývoj ekonomické aktivity obyvatel v letech 1980 – 2001 v ČR, Středočeském kraji a obvodu ORP Kolín

	1980		1991		2001	
	Ekonomicky aktivní		Ekonomicky aktivní		Ekonomicky aktivní	
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%
Česká republika	5 363 945	52,1	5 421 102	52,6	5 253 400	51,4
Středočeský kraj	598 673	52,0	585 516	52,6	584 628	52,1
ORP Kolín	42 909	52,9	40 125	52,6	38 161	51,3

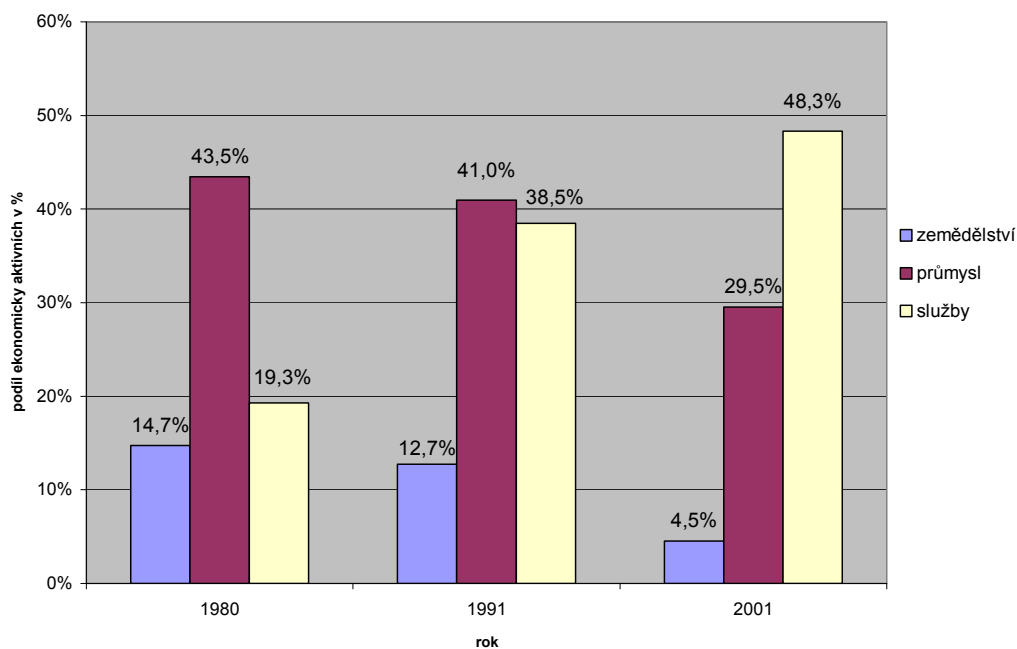
Zdroj: *Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008*

Podrobnější přehled za území ORP Kolín přináší *příloha 8: Tabulka vývoje ekonomicky aktivního obyvatelstva v letech 1980 - 2001 v obcích regionu ORP Kolín*. V roce 2001 žilo na Kolínsku 38 161 ekonomicky aktivních obyvatel, což představuje 51,3 % z jejich celkového počtu v regionu. Největší zastoupení ekonomicky aktivních v územním porovnání vykazoval po celou dobu obvod POÚ Kolín, opačná situace platila pro Kouřimsko. Údaje v *příloze 8* dokládají, že v předcházejících letech byl podíl ekonomicky aktivních obyvatel vyšší a postupně klesal. Tento trend byl nejvýraznější v průběhu celého období let 1980 – 2001 v oblasti POÚ Týnec nad Labem, protože zde došlo ke snížení ukazatele o 3,5 %. Jiným způsobem než v ostatních částech zájmového území proběhly změny v obvodu POÚ Pečky, neboť zde došlo nejprve ke zvýšení (mezi lety 1980 – 1991) a teprve v poslední časové etapě k poklesu podílu pracujícího obyvatelstva. Jedním z podstatných důvodů snižování zastoupení ekonomicky aktivních v zájmové oblasti může být vedle poklesu celkového počtu obyvatel zejména nižší podíl předproduktivní složky v populaci, která představuje výchozí základ pro následné vytváření skupiny pracujících. V porovnání s obdobím 80. let minulého století se také řada mladých lidí připravuje delší dobu na výkon povolání, vysokoškolsky studuje nebo odchází načerpat zkušenosti do zahraničí, z čehož vyplývá, že se stávají z hlediska statistiky ekonomicky aktivními v pozdějším věku.

Pro hodnocení změn v hospodářství daného regionu a k němu se vztahující zaměstnanosti se ve statistických podkladech využívá základního dělení ekonomicky aktivních obyvatel podle oblasti jejich činnosti. Jako data vhodná pro porovnání let 1980 –

2001 lze využít údaje o počtu obyvatel pracujících v zemědělství, průmyslu a ve službách, respektive záznamy o zaměstnanosti v prvním, druhém a třetím hospodářském sektoru. Hodnoty platné pro jednotlivé součásti národního hospodářství mají obecnou souvislost s fyzikogeografickými podmínkami obvodu ORP Kolín, ale také vycházejí ze socioekonomických charakteristik a společensko-historických předpokladů oblasti.

Graf 5: Vývoj zaměstnanosti dle sektorů národního hospodářství v letech 1980 - 2001 na území obvodu ORP Kolín

Zdroj: *Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008*

Kolínský region má pestrou strukturu hospodářství, v kterém jsou zastoupena vedle zemědělství také téměř všechna odvětví průmyslu, významné je rovněž stavebnictví, doprava, obchod, zdravotnictví, školství i další služby. Na základě *grafu 5* bylo podle výsledků Sčítání lidí, domů a bytů v roce 2001 na Kolínsku zaměstnáno nejvíce obyvatel ve službách. Údaj dosáhl hodnoty 48,3 %, která je tak jen mírně nižší než v případě celé České republiky (50,34 %) a také Středočeského kraje (49,94 %). V průmyslu našlo pracovní uplatnění téměř 30 % ekonomicky aktivních lidí žijících na území ORP Kolín, což zcela odpovídá celostátní úrovni (29,04 %) i situaci v kraji (28,09 %) a potvrzuje to význam jmenovaného odvětví v zájmové oblasti. Podíl pracujících v zemědělství na Kolínsku v roce 2001 byl 4,5 % a došlo tak k doložení skutečnosti, že se v daném regionu

neprojevují odlišné trendy od vyšších územních úrovní. Česká republika ve stejném roce vykazovala 4,39 % a Středočeský kraj 4,86 % lidí zaměstnaných v zemědělství.²⁸

Graf 5 rovněž umožňuje sledovat změny v zaměstnanosti v jednotlivých oblastech hospodářství v kolínském regionu. Za období let 1980 – 2001 se nejvýrazněji snižoval podíl obyvatel pracujících v zemědělství a také v průmyslu. Rozdíl mezi údaji za rok 1980 a 1991 nebyl ještě tak zřetelný, neboť pokles počtu ekonomicky aktivních v daných odvětvích dosáhl pouze hodnoty kolem 2 %. Během 90. let minulého století však došlo k prudkému snížení zaměstnanosti v zemědělství a také v průmyslu, které se pohybovalo v blízkosti 10 %. Tento vývoj byl do jisté míry ovlivněn faktem, že v 90. letech minulého století byla velká část zemědělské půdy na Kolínsku privatizována a zanikla tak řada dřívějších družstev a také ukončila nebo omezila svůj provoz řada průmyslových podniků (např. Tesla Kolín). Opačný trend nárůstu je možné sledovat u služeb, které zaznamenaly nejvýznamnější posun a navýšení mezi roky 1980 a 1991, avšak jejich vzestup se nezastavil ani v průběhu posledního zachyceného desetiletí. Z obecného hlediska lze konstatovat, že je v dlouhodobém vývoji zřejmá restrukturalizace ekonomiky, která má za následek přesun pracovníků z primární a sekundární sféry do oblasti terciární. Toto lze potvrdit také tím, že se nejvýraznější změny odehrály především po roce 1991, kdy se v České republice začaly prosazovat zásady tržní ekonomiky.

Detailnější přehled za jednotlivé obvody POÚ Kolínska přináší *příloha 8*, z níž pro rok 2001 vyplývá, že nejvyšší podíl zaměstnanců v zemědělství je mezi obyvateli správně spadajícími pod POÚ Kouřim. Kouřimsko si svou pozici udržovalo také v předešlých časových etapách (roky 1980 a 1991) a i přes nejvýraznější pokles zaměstnanosti v tomto odvětví, který se obecně dotkl celého Kolínska, potvrzuje příslušnost k tradičním zemědělským oblastem.

Sekundární sektor v kolínském regionu nezaznamenal v zaměstnanosti tak výrazné změny, avšak také u něj se v době mezi roky 1980 – 2001 počet pracujících snížil. V obvodech POÚ Kolín, Pečky a Týnec nad Labem, které patřily k nejprůmyslovějším regionům zájmového území, klesal podíl lidí pracujících v průmyslu po celou dobu od roku 1980, nejrychleji pak v poslední sledované etapě let 1991 – 2001. V protikladu k tomu je změna u POÚ Kouřim, kde se zaměstnanost v daném sektoru soustavně velmi mírně zvyšovala, avšak přesto nedosáhla úrovně ostatních území POÚ na Kolínsku. I když u velkých i menších podniků došlo k poklesu počtu pracovníků a některé úplně zanikly,

---

²⁸ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

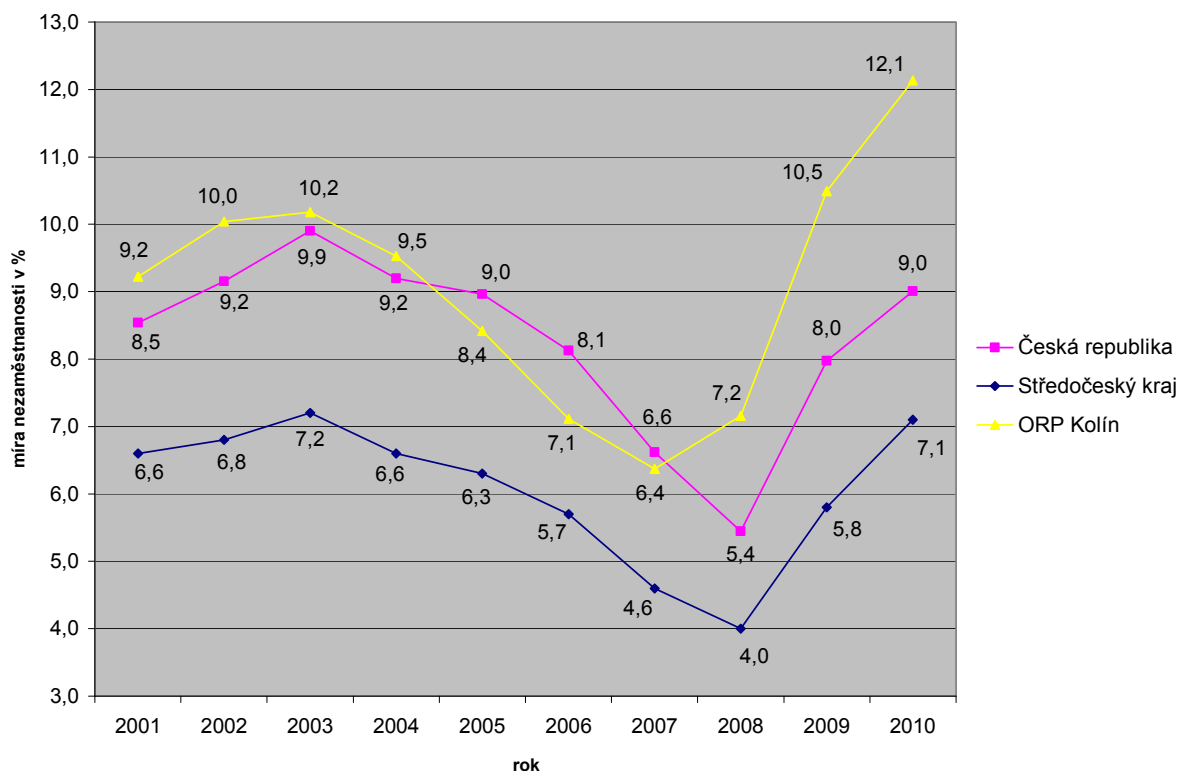
byly v mnoha případech na konci minulého století vystřídány nebo doplněny řadou menších soukromých firem a společností, které se orientují na tradiční odvětví, tedy strojírenství, elektrotechniku, polygrafii nebo chemii. Z hlediska vývoje zaměstnanosti v průmyslu je možné zmínit také problematiku dominantního postavení firem v určitém městě nebo oblasti. V případě ukončení výroby v takovém podniku (Čokoládovny Velim, TONA Pečky apod.) dochází k výrazným změnám v uvedeném ukazateli a s tím souvisejícímu nárůstu nezaměstnanosti a některým celospolečensky negativním projevům (kriminalita, pokles životní úrovně...). V tomto kontextu lze rovněž uvést případ podniku Toyota Peugeot Citroën Automobile (dále jen TPCA) a jeho význam pro lokalitu kolínského regionu. Pokud by byl sledován vývoj zaměstnanosti v sekundárním sektoru hospodářství po roce 2001, je možné odhadovat, že by se v datech alespoň částečně projevil vznik uvedené továrny společností Toyota Motor Corporation (Japonsko) a PSA Peugeot Citroën (Francie) u Ovčár, která na pracovním trhu nabídla nová místa a spolupůsobila na příchod dalších obyvatel do Kolína a jeho okolí.

Z hlediska vývoje podílu pracujících ve službách je patrné jeho navýšení u všech POÚ správního obvodu ORP Kolín, dosahující mezi roky 1980 a 1991 zpravidla zdvojnásobení hodnoty ukazatele. V průběhu 90. let uplynulého století došlo k nárůstu nabídky poskytovaných služeb a tím také k navýšení počtu pracovních míst v této sféře. Na trhu nalezla uplatnění řada velkých firem (prodejnny nadnárodních obchodních řetězců) i malých obchodníků (drobní živnostníci) především v lokalitě města Kolín, které je zároveň místem soustředění finančních služeb, bank a pojišťoven. Zdravotnictví, kde má důležitou pozici Oblastní nemocnice Kolín, i školství je v regionálním pohledu rovněž významným zaměstnavatelem. Tradičně nižší podíl zaměstnaných ve službách lze v průběhu celého období zaznamenat v oblasti POÚ Týnec nad Labem, ostatní části kolínského regionu vykazovaly v roce 2001 téměř vyrovnaný stav, jehož výše se pohybovala mezi 45 – 50 %.

Kromě sledování úrovně ekonomické aktivity a zaměstnanosti v jednotlivých sektorech národního hospodářství je důležitým ukazatelem hospodářského rozvoje míra nezaměstnanosti, jejíž změny v letech 2001 – 2010 znázorňuje křivka v *grafu 6*. Z jejího průběhu vyplývá, že se míra nezaměstnanosti na Kolínsku výrazně měnila a v posledním zaznamenaném roce (2010) dosáhla nejvyšší úrovně, a to 12,1 %. Uvedená hodnota významně překračuje nejen úroveň platnou pro celou Českou republiku a Středočeský kraj, ale je vysoká i ve srovnání se sousedícími obvody ORP: Kutná Hora (10,8 %), Poděbrady

(11,9 %), Nymburk (11,7 %), Český Brod (10,8 %), Říčany (5,7 %).²⁹ V grafu lze vysledovat rovněž pozitivní vývojový trend ukazatele v letech 2004 – 2007, resp. 2008 pro naši republiku a uvedený kraj, kdy se míra nezaměstnanosti snižovala, až klesla pod hodnotu 6,5 % u zájmového ORP, 5,5 % u České republiky a u Středočeského kraje činila dokonce jen 4,0 %. V navazujícím období začala křivka prudce stoupat a nejvyšší nárůst je možné zaznamenat mezi roky 2008 – 2009. Tento fakt vypovídá o tom, že současná ekonomická situace celé České republiky a její vývoj zasáhly území kolínského regionu velmi výrazně.

Graf 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001 - 2010 v ČR, Středočeském kraji a obvodu ORP Kolín

Zdroj: MPSV. *Nezaměstnanost*

Portál Ministerstva práce a sociálních věcí zveřejňuje údaje o nezaměstnanosti za jednotlivé obvody POÚ, na jejichž základě lze konstatovat nepříznivou situaci na Kolínsku zejména v oblasti POÚ Týnec nad Labem, která vykazuje nejvyšší míru nezaměstnanosti (15,2 %).³⁰ Jako jeden z hlavních důvodů je možné vnímat nízkou nabídku pracovních míst, která je způsobena zánikem řady podniků v oblasti po roce 1991 a problémy s využitím takových lokalit (například bývalý Pernerův mlýn). Nevhodná je i špatná obsluha území POÚ veřejnou hromadnou dopravou, což dokumentuje její význam pro ekonomický rozvoj regionu.

²⁹ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

³⁰ *Nezaměstnanost* [on line]. [cit. 2011-03-18]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz>>.

Naopak nejnižší hodnoty ukazatele míry nezaměstnanosti jsou zjistitelné u POÚ Kolín (11,6 %), což souvisí s rozsáhlejší nabídkou volných pracovních míst pro široký okruh zaměstnanců, v uplynulém období především v důsledku investic v průmyslové zóně Kolín – Ovčáry. Zde byl s využitím finančních prostředků z Programu na podporu rozvoje průmyslových zón poskytovaných ministerstvem průmyslu a obchodu a za přispění agentury CzechInvest vybudován závod TPCA, který nabízí více než 3000 pracovních příležitostí a zároveň podporuje zaměstnanost u dalších dodavatelských a logistických firem. Celkově pozitivně na zaměstnanost v regionu působí jeho poloha na významných železničních tratích, silničních tazích a vazba na pražskou aglomeraci, která poskytuje pracovní uplatnění řadě obyvatel Kolínska. Obce a oblasti se špatnou dopravní dostupností a neodpovídající vzdělanostní strukturou populace se pak naopak potýkají s negativními projevy nezaměstnanosti.

V oblasti vývoje a současné podoby ekonomické aktivity a struktury zaměstnanosti obyvatel ve třech základních sektorech národního hospodářství (zemědělství, průmyslu a službách) v období let 1980 – 2001 je možné pro ORP Kolín uvést tyto základní pozitiva a negativa:

- došlo k mírnému poklesu podílu ekonomicky aktivních
- proběhla proměna struktury hospodářství, kdy se přesunuli pracovníci z primární a sekundární sféry do oblasti terciární
- stále se projevuje hospodářská tradice, vyšší význam průmyslových odvětví (např. v Kolíně) nebo zemědělství (např. na Kouřimsku)
- ekonomická situace oblasti je ovlivňována vývojem v celé České republice a projevy hospodářské konjunktury nebo krize
- uplatnil se pozitivní vliv investic do průmyslových zón (závod TPCA v Ovčárech) zvýšením nabídky pracovních míst
- problém nezaměstnanosti spojený s existencí dominantních zaměstnavatelů především při omezování nebo ukončení výroby
- hospodářský rozvoj regionu je omezován nekvalitní dopravní sítí a nedostatečnou dopravní obslužností v některých jeho částech (POÚ Týnec nad Labem)

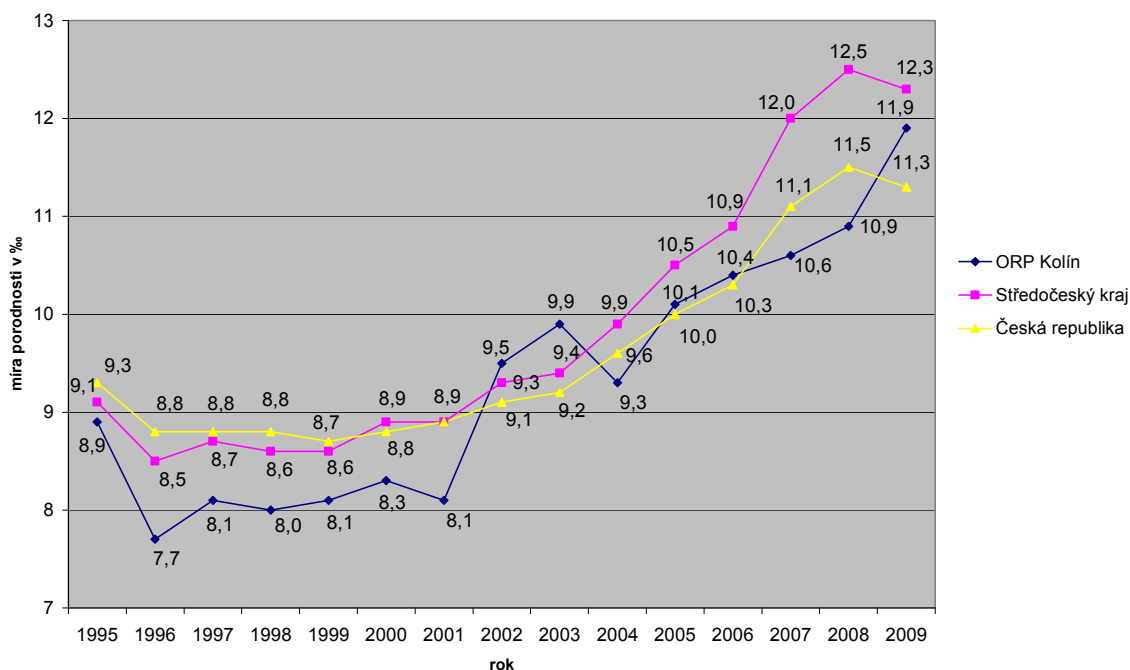
4 SOCIODEMOGRAFICKÉ PROCESY V REGIONU ORP KOLÍN

4.1 Porodnost a úmrtnost

Porodnost a úmrtnost patří k základním demografickým charakteristikám, jejichž porovnáním získáme data o přirozeném pohybu obyvatelstva, tedy přirozeném přírůstku nebo úbytku lidí. Hodnoty ukazatelů souvisejí s vyspělostí regionu, respektive státu, neboť i na jejich základě lze odvozovat údaje o kvalitě zdravotnictví, životní úrovni lidí, kteří v dané oblasti žijí, kvalitě životního prostředí i sociálních aspektech vývoje společnosti.

Graf 7 umožňuje porovnání vývoje porodnosti v České republice, Středočeském kraji a zájmovém regionu ORP Kolín za pomoci její hrubé míry. Je zřejmé, že na počátku uvedeného období v roce 1995 dosahoval ukazatel obdobné úrovně kolem 9 ‰ s nejlepší pozicí u České republiky, avšak údaje za rok 2009 již vykazují výraznější rozdíly.

Graf 7: Vývoj porodnosti v letech 1995 - 2009 v obvodu ORP Kolín, Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

Celá časová osa let 1995 – 2009 lze přibližně rozdělit na dvě části. Mezi roky 1995 a 1996 došlo ve všech případech k poklesu porodnosti a následovalo období stagnace hodnot nebo jejich mírného kolísání (léta 1997 – 2001). U České republiky a Středočeského kraje

se ukazatel pohyboval v rozmezí 8,5 – 8,9 ‰, u ORP Kolín 8,1 – 8,3 ‰. Teprve na počátku našeho století došlo k růstu porodnosti, nejvýrazněji u zájmové oblasti Kolínska, kde rozdíl mezi lety 2001 a 2002 činil 1,4 ‰. Vzestupný trend v hodnotách sledovaného ukazatele pokračoval až do roku 2008, po kterém se opět projevil mírný pokles u celostátní a krajské úrovně a hodnoty se pohybovaly v rozmezí od 11,3 do 12,3 ‰. Poslední uvedené údaje za rok 2009 tedy potvrzují rozdílnost vývoje porodnosti v celorepublikovém, krajském a regionálním srovnání, kdy nejvyšší hodnoty vykazuje Středočeský kraj (12,3 ‰), s velmi malým odstupem před ORP Kolín (11,9 ‰). Česká republika klesla v porovnání s dalšími dvěma územními úrovněmi až na třetí místo (11,3 ‰). Daná situace je především způsobena koncentrací převážně mladých lidí ve Středočeském kraji do širšího okolí hlavního města Prahy a celkovým rozvojem krajské i kolínské oblasti. V absolutním vyjádření se počty živě narozených dětí změnily za vymezené časové období let 1995 – 2009 u České republiky z 96 097 na 118 348 dětí, u Středočeského kraje z 10 044 na 15 219 novorozenců a v regionu ORP Kolín stoupla porodnost absolutně z 667 na 930 dětí.³¹

Na základě dat v příloze 9: *Tabulka vývoje porodnosti a úmrtnosti v letech 1995 - 2009 ve správních obvodech POÚ regionu ORP Kolín* lze sledovat změny absolutních hodnot porodnosti v zájmovém regionu a jeho jednotlivých obvodech POÚ. V prvním období v průběhu 90. let minulého století se pohyboval počet živě narozených v celé oblasti většinou kolem hranice 600 dětí a roku 1996 byl vůbec nejnižší (579 dětí). S příchodem nového tisíciletí začal počet narozených na Kolínsku stoupat a s výjimkou roku 2004 již neklesl pod úroveň 700 dětí. Důvodem tohoto vývoje je nástup početně silných ročníků z generace přelomu 70. a 80. let minulého století do reprodukčního období. Lze předpokládat, že se však tento vzestup porodnosti na Kolínsku postupně zastaví a dosáhne v prvních letech druhého desetiletí našeho století svého vrcholu, což je možné opět vyvozovat ze změn na úrovni České republiky a Středočeského kraje. V nadcházejících letech by se totiž měli rodiči stávat jedinci z početně slabších ročníků, narození v 90. letech uplynulého století.

Vývoj hrubé míry porodnosti je v jednotlivých POÚ obvodu ORP Kolín velmi proměnlivý a nelze konstatovat zákonitost ve změnách ukazatelů ve vazbě k určitému území. Z obecného pohledu však data dokumentují situaci, která byla naznačena v souvislosti s popisem porodnosti za celý kolínský region. Nejnižší byla v celkovém srovnání hrubá míra porodnosti v roce 1996 u POÚ Kouřim (5,7 ‰) a vyjadřovala také nejmenší hodnotu v absolutních číslech, konkrétně 27 narozených dětí. V průběhu sledovaného období

---

³¹ ČSÚ. *Ročenky* [on line]. [cit. 2011-05-24]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rocenky_souhrn>.

docházelo i na úrovni obvodů POÚ k nárůstu porodnosti a maximální hodnotu její hrubé míry lze v roce 2009 rovněž zaznamenat na Kouřimsku (14,1 ‰). Z hlediska nejvyššího počtu narozených dětí je samozřejmě vedoucí pozice centrální oblasti POÚ Kolín následovaná Pečeckem. U mikroregionů POÚ Kouřim a Týnec nad Labem se situace od 90. let minulého století do roku 2009 postupně vyrovnávala a v posledním zaznamenaném roce se u nich porodnost pohybovala kolem 70 novorozenců.

Zajímavý údaj poskytují za ORP Kolín data o dětech narozených mimo manželství. Z *tabulky 15* vyplývá, že více než jedna třetina novorozenců přichází na svět jako dítě svobodné matky. V roce 2009 se jich z celkového počtu narodilo 36,8 % mimo manželství a v porovnání s rokem 1995 to představovalo nárůst o 25,4 %. Podpora zejména novomanželských dvojic (novomanželské půjčky, dostupnost bydlení ve vazbě k zaměstnání), která byla uplatňována v době před rokem 1989, již v současnosti není realizována, a proto mladí lidé nemají jednu z možných motivací k uzavírání sňatku. Řada partnerských dvojic tak společně vychovává potomky bez ohledu na právní ukotvení vlastního svazku. Tento fenomén může vypovídat i o názoru mnohých mladých lidí, že ke kvalitnímu a spokojenému životu nepotřebují úřední potvrzení, které je v některých případech chápáno jako něco, co může soužití dvojice zatěžovat.

Tabulka 15: Vývoj podílu narozených dětí mimo manželství a průměrného věku matky při narození dítěte v letech 1995 - 2009 v obvodu ORP Kolín

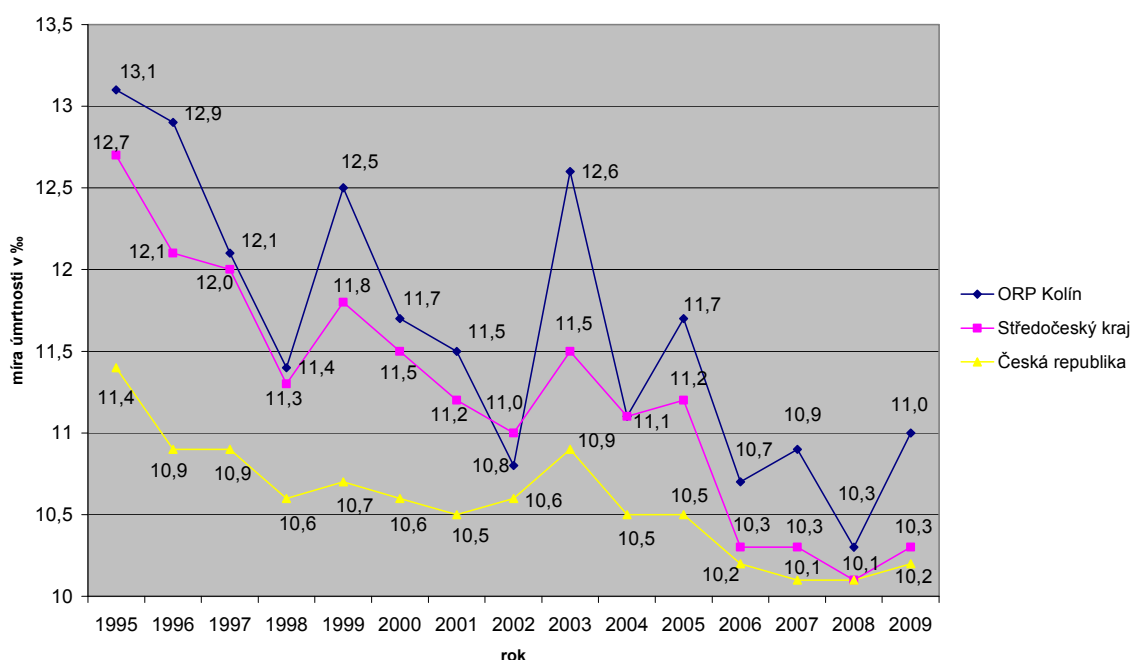
Rok	Živě narození mimo manželství (v % z živě narozených)	Průměrný věk matky při narození dítěte
1995	11,4	22,5
1996	13,6	23,0
1997	12,3	23,6
1998	13,8	24,0
1999	16,6	24,4
2000	15,0	24,8
2001	19,6	25,4
2002	22,5	25,5
2003	21,1	26,0
2004	29,3	26,2
2005	29,2	26,7
2006	30,8	27,1
2007	32,5	27,5
2008	35,2	27,5
2009	36,8	27,6

Zdroj: ČSÚ. *Ročenky*

Obdobnou změnu u ukazatele průměrný věk matky při narození prvního dítěte, jakou můžeme zjišťovat v datech za celou Českou republikou, lze sledovat i na Kolínsku. V průběhu trvání let 1995 – 2009 docházelo k soustavnému růstu věku prvorodiček, a to konkrétně z 22,5 na 27,6 roku, tedy o více než pět let.³²

Druhým základním ukazatelem, který se váže na přirozený pohyb obyvatelstva je úmrtnost. Vývoj její hrubé míry na celostátní, středočeské a regionální úrovni ORP Kolín v průběhu let 1995 – 2009 je zaznamenán v grafu 8.

Graf 8: Vývoj úmrtnosti v letech 1995 – 2009 v obvodu ORP Kolín, Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

Ve všech třech případech znázorněné křivky naznačují obecnou tendenci poklesu úmrtnosti, ale mezi jednotlivými roky z období let 1995 – 2009 dochází k výraznému kolísání hodnot ukazatele. Nejlépe ze srovnání vychází Česká republika, naopak oblast Kolínska vykazovala po celou dobu nejvyšší hrubé míry úmrtnosti s výjimkou roku 2002, kdy se dostala pod krajskou úroveň. V průběhu celého období lze zaznamenat negativní vývoj počtu zemřelých v roce 2003, u Středočeského kraje a ORP Kolín ještě například v letech 1999 a 2005. Od roku 1995 do roku 2009 klesla úmrtnost vyjádřená v relativních hodnotách nejvíce u Středočeského kraje, z 12,7 ‰ na 10,3 ‰, což v absolutních počtech znamená pokles z 14 033 na 12 722 osob. Rozdíl u oblasti ORP Kolín za stejné období činil 2,1 ‰,

³² ČSÚ. Ročenky [on line]. [cit. 2011-05-24]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rocenky_souhrn>.

když se počet zemřelých snížil z 983 na 863 lidí. U České republiky klesly hodnoty hrubé míry úmrtnosti o 1,2 % (v roce 1995 zemřelo 117 913 obyvatel a v roce 2009 107 421 osob).

Tabulka v příloze 9 naznačuje změny hrubé míry úmrtnosti a počtu zemřelých obyvatel za léta 1995 – 2009 v podrobnějším přehledu za region ORP Kolín a jeho jednotlivé obvody POÚ. Nejpříznivější situace nastala na Kolínsku v roce 2008, kdy činila úmrtnost v absolutním vyjádření 801 obyvatel a její hrubá míra se snížila na 10,3 %. Nejvyšší hrubou míru úmrtnosti z celého správního obvodu ORP vykazuje území POÚ Kouřim, a to po celou dobu sledování v letech 1995 – 2009. V roce 1996 byla u jmenované oblasti zaznamenána maximální zjištěná hodnota 20,9 % a této úrovni se ukazatel v průběhu následujících let ještě několikrát přiblížil. Absolutní počty zemřelých se v jednotlivých regionech POÚ ORP Kolín odvíjejí od celkového počtu obyvatel, což znamená, že nejvyšší hodnoty vykazuje POÚ Kolín (ročně zemřelo mezi 500 – 700 lidmi). Z hlediska relativního údaje o hrubé míře úmrtnosti je patrná její zmenšující se rozkolísanost, neboť během sledovaných roků došlo ve všech čtyřech POÚ na Kolínsku k vyrovnání hodnot na úroveň kolem 11 %. Nejnižší hrubá míra úmrtnosti byla zjištěna v roce 2002 u oblasti Pečecka, kde činila 8,3 %, a také z celkového srovnání v letech 1995 – 2009 vychází právě tento region velmi dobře.

Tabulka 16: Vývoj počtu zemřelých podle příčin smrti v letech 1995 - 2009 v obvodu ORP Kolín

Rok	Zemřelí podle příčin smrti				
	novotvary	nemoci oběhové soustavy	nemoci dýchací soustavy	nemoci trávicí soustavy	vnější příčiny
1995	204	578	41	36	69
1996	215	557	39	42	54
1997	228	512	34	32	41
1998	227	452	22	36	56
1999	241	507	42	42	51
2000	266	373	60	34	68
2001	230	429	52	37	62
2002	255	357	53	25	58
2003	247	447	49	37	78
2004	267	363	44	37	65
2005	241	410	62	32	56
2006	196	416	55	39	38
2007	212	385	45	35	67
2008	230	367	50	33	54
2009	244	385	60	34	62

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

Tabulka 16 umožňuje porovnat počet zemřelých na Kolínsku i z hlediska příčin úmrtí. Je zřejmé, že mezi nejčastější patří v celém průběhu let 1995 – 2009, obdobně jako v celé

České republice³³, nemoci spojené s oběhovou soustavou a novotvary, protože se podílejí na celkovém počtu úmrtí v řádu několika stovek. Ostatní uvedené příčiny (nemoci dýchací soustavy, nemoci trávicí soustavy a vnější příčiny, mezi které náležejí také sebevraždy) nemají v souhrnném pohledu takový význam a zároveň v jejich případě nedošlo k tak zásadním změnám zaznamenaných hodnot. Pozitivním faktem je především snižující se počet kardiovaskulárních příčin úmrtí. U kategorie nádorových onemocnění lze však sledovat opačný trend.

Z celkového pohledu mají na popsané skutečnosti vývoje počtu zemřelých a obecného poklesu hrubé míry úmrtnosti na úrovni ORP, v České republice i ve Středočeském kraji zásadní vliv zlepšené podmínky ve zdravotnictví, které v souvislosti s pokrokem vědy a výzkumu může používat moderní a lepší diagnostické postupy, a také preventivní opatření, jež odhalují možné budoucí problémy v raném stádiu a podporují tak jejich účinnější léčbu. V souvislosti se zdravím je nutné zmínit také vliv samostatného konání jednotlivce (provozování různých druhů sportu, preventivní péče) a životní styl obyvatel. Jedním z důvodů výkyvů v míře úmrtnosti může být samotná věková struktura obyvatelstva, kdy se věku mezi 70 a 80 lety, tj. věku nejčastějšího úmrtí, dožívají jedinci z početně slabých nebo naopak silných ročníků. Pokles počtu zemřelých se následně projevuje v prodlužování naděje dožití v ČR. Tento ukazatel vzrostl u mužů během let 1995 – 2009 z 69,7 na 74,2 let a u žen ze 76,6 na 80,1 let.³⁴

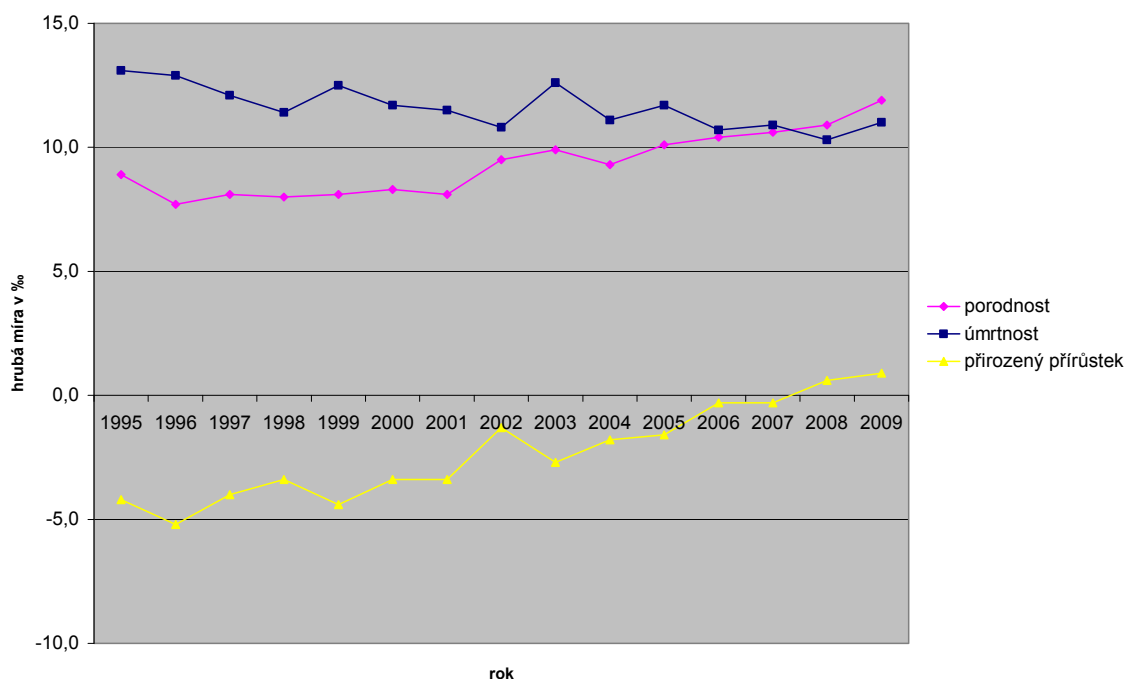
Hodnoty hrubé míry porodnosti a úmrtnosti v letech 1995 – 2009 na území regionu ORP Kolín přehledně zachycuje *graf 9* a umožňuje tyto dva ukazatele vzájemně porovnat. Křivky dokumentují mírný, od roku 2001 výraznější nárůst počtu narozených obyvatel na Kolínsku a naproti tomu trend snižování hodnot hrubé míry úmrtnosti, která však zaznamenala mírné rozkolísání. Zjištěný rozdíl mezi uvedenými údaji informuje o přirozeném přírůstku obyvatel. U oblasti ORP Kolín však můžeme v průběhu většiny let období 1995 – 2009 hovořit o přirozeném úbytku, protože se nárůst počtu obyvatel pohyboval v záporných hodnotách, ale s pozitivním vývojem. V posledních dvou zaznamenaných letech 2008 a 2009 byly zjištěny kladné údaje, což znamená přirozený přírůstek počtu obyvatel, i když toto zvýšení bylo pouze mírné a pohybovalo se v rozmezí 0,5 a 0,9 ‰.

---

³³ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

³⁴ ČSÚ. *Ročenky* [on line]. [cit. 2011-05-24]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rocenky_souhrn>.

Graf 9: Vývoj porodnosti, úmrtnosti a přirozeného přírůstku v letech 1995 – 2009 na území obvodu ORP Kolín

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

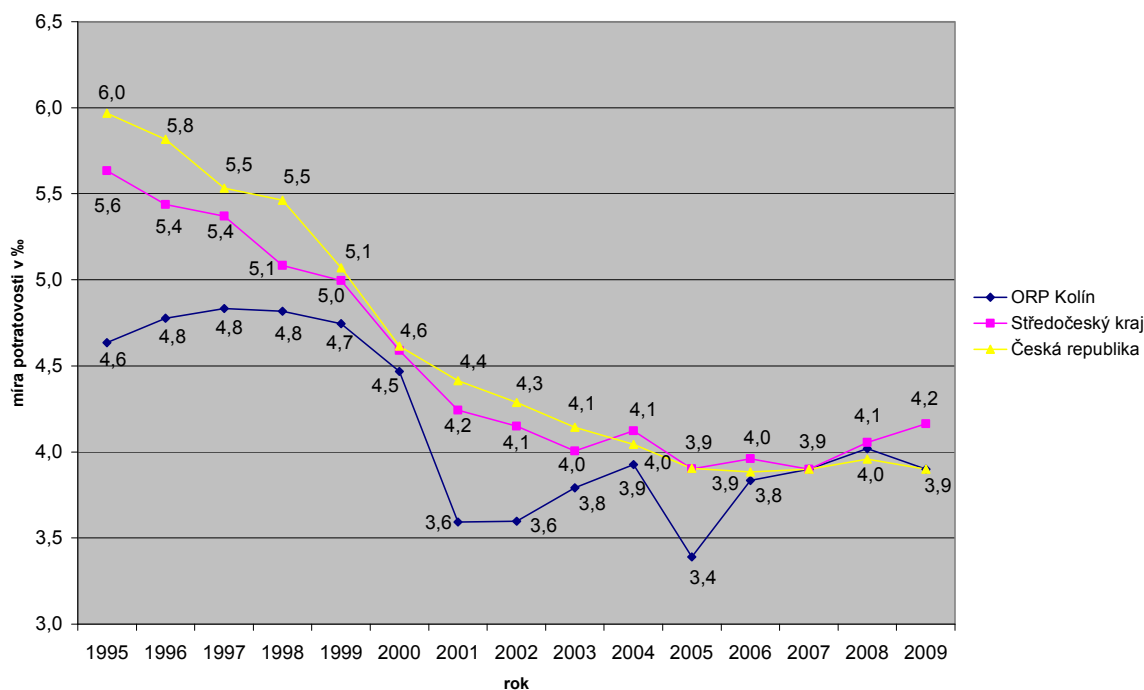
Na základě popsaných skutečností, které se týkaly vývoje porodnosti a úmrtnosti v zájmovém regionu ORP Kolín a jejich porovnání s úrovněmi České republiky a Středočeského kraje, lze konstatovat, že se u daných ukazatelů projevuje velké množství faktorů, mezi něž je možné například zařadit:

- politické a hospodářské změny v celé České republice po roce 1989 a s nimi spojené proměny životních postojů lidí (snaha o budování profesní kariéry, možnost odchodu do ciziny apod.)
- věk, resp. věková struktura společnosti a rodinný stav nebo ekonomické poměry jednotlivce (populačně silné a slabé ročníky, zvyšování věku prvorodiček, rostoucí počet dětí narozených mimo manželství)
- zlepšení podmínek ve zdravotnictví (snižování počtu zemřelých, změny ve vývoji počtu úmrtí podle příčin)
- úpravy životního stylu obyvatel (sportování, udržování dobrého zdravotního stavu)

4.2 Potratovost

Potratovost je ukazatelem, který má souvislost s porodností, a jeho velikost se odvíjí od řady faktorů, například od ekonomické situace, životní úrovně obyvatel, ale také od kvality zdravotní péče. V *grafu 10* jsou zaznamenány hodnoty hrubé míry potratovosti v období let 1995 – 2009 platné pro území České republiky, Středočeského kraje a ORP Kolín. Z křivek vyplývá celkově pozitivní vývojový trend, když se v roce 1995 pohybovaly údaje mezi 4,5 – 6,0 ‰ a na konci sledovaného období v roce 2009 jen na úrovni 3,9 – 4,2 ‰. V případě České republiky a Středočeského kraje lze vysledovat nejvýraznější pokles v první etapě období ohraničené roky 1995 a 2000, postupně se situace stabilizovala na hodnotách mírně kolísajících kolem 4,0 ‰. Na Kolínsku nebyl proces poklesu potratovosti setrvalý, když zde oproti situaci u vyšších územních celků v prvních letech po roce 1995 potratovost stoupla na hodnotu 4,8 ‰, tedy na maximum v zájmové oblasti, kde několik let stagnovala. Největší propad v počtech potratů, resp. jejich hrubé míře u ORP Kolín nastal mezi lety 2000 a 2001 (pokles z 4,5 na 3,6 ‰) a v roce 2005 bylo možné zaznamenat její minimální hodnotu 3,4 ‰. Pro závěrečnou část sledovaného časového období let 2006 – 2009 je možné doložit ve všech třech územních úrovních vyrovnání dat hrubé míry potratovosti, která se stabilně pohybovala kolem 4,0 ‰.

Graf 10: Vývoj potratovosti v letech 1995 – 2009 v obvodu ORP Kolín, Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

Tabulka 17 se vztahuje k obvodu ORP Kolín v letech 1995 – 2009 a podrobně rozděluje potraty do několika kategorií. Z *grafu 10* již vyplynulo, že přerušení těhotenství od roku 1995 celkově ubylo a na základě *tabulky 17* lze ozřejmit tento vývoj zejména poklesem počtu miniinterupcí. Z obecného hlediska je negativem nárůst samovolných potratů (za roky 1995 – 2009 z 52 na 111). Počty jiných druhů předčasného ukončení těhotenství se víceméně nemění a jsou v komplexním pohledu marginální. V absolutním vyjádření celkového počtu potratů došlo k vývoji, kdy lze zaznamenat pokles během prvních let sledovaného období od hodnot přesahujících 360 ukončení těhotenství na úroveň pohybující se v rozmezí 260 – 270 potratů. Minimem je číslo 255, údaj pro rok 2005. V následujícím období hodnoty sledovaného ukazatele překročily úroveň 300 potratů.³⁵

Tabulka 17: Vývoj počtu jednotlivých kategorií potratů v letech 1995 - 2009 v obvodu ORP Kolín

Rok	Potraty			
	samovolné	miniinterupce	jiná legální umělá přerušení těhotenství	ostatní včetně mimoděložního těhotenství
1995	52	229	55	13
1996	56	232	60	10
1997	71	227	52	12
1998	81	201	64	14
1999	77	211	58	8
2000	81	170	71	11
2001	65	133	63	6
2002	78	127	53	9
2003	96	123	53	10
2004	94	129	58	11
2005	91	113	41	10
2006	93	139	45	13
2007	128	104	57	8
2009	111	126	65	8

Zdroj: ČSÚ. *Veřejná databáze*

Rozhodujícím faktorem poklesu potratovosti v celé České republice a jejích regionech je především rozšiřování nabídky moderních antikoncepčních metod, jež mají za úkol bránit nechtěnému těhotenství a podporovat trend plánovaného rodičovství. Svou úlohu v tomto ohledu hraje také zvyšování informovanosti u dětí a mládeže. Ze zdravotního hlediska jsou daleko závažnější samovolné potraty, které mohou mít souvislost se zvyšujícím se věkem matek a s tím spojenými zdravotními riziky. Mezi další důvody lze zařadit rodinný stav ženy,

³⁵ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

kdy je větší pravděpodobnost podstoupení umělého přerušení těhotenství u svobodných žen, které se tak rozhodují i v souvislosti s možnou následnou ekonomickou zátěží způsobenou narozením potomka. V některých konkrétních případech hraje úlohu při rozhodování i počet žijících dětí a aktuální velikost rodiny. Nízká míra potratovosti může znamenat, že obyvatelé pocítují vůči společenským, ekonomickým a institucionálním podmínkám určitou důvěru a jistotu. Opačný případ lze mimo jiné vysvětlit tím, že dítě je v daném období chápáno jako riskantní pro ekonomickou situaci rodiny či jednotlivců, jako ohrožení kariérní dráhy či jako stigma v případě, že bylo počato mimo manželství. K omezení počtu potratů od 90. let minulého století mohla částečně přispět i povinná finanční úhrada zákroku.

Celkové změny v úrovni potratovosti v České republice, Středočeském kraji a v obvodu ORP Kolín je možné shrnout v několika základních bodech:

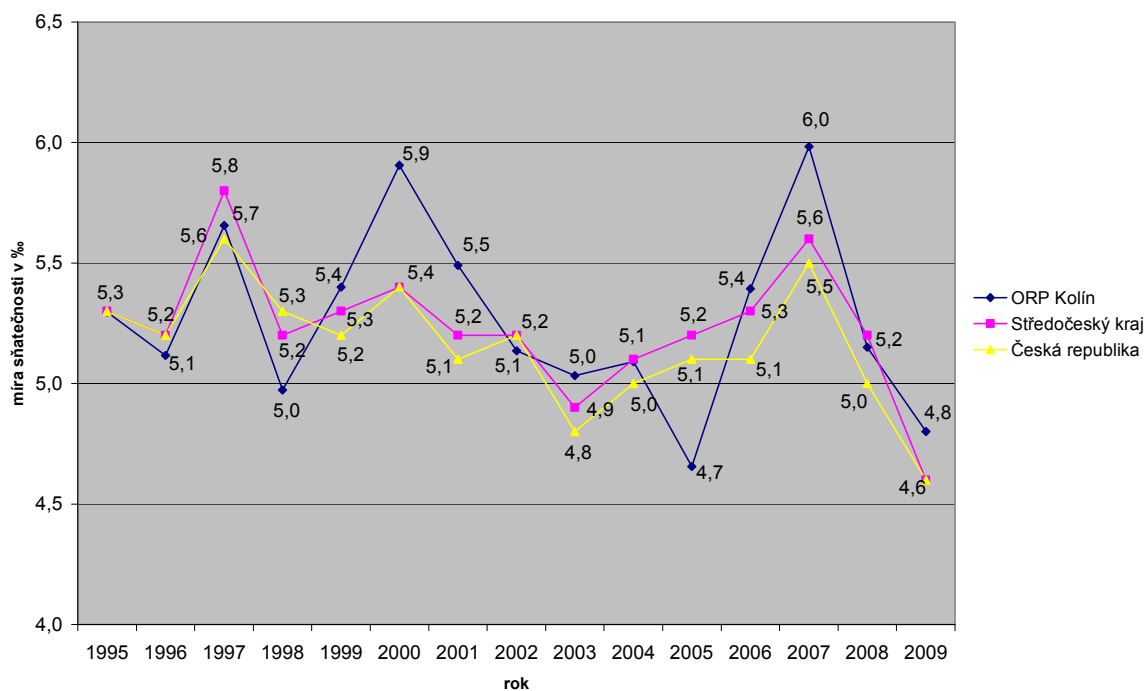
- vliv společenských a hospodářských změn projevujících se především v průběhu 90. let minulého století (odkládání rodičovství do vyššího věku, upřednostňování vlastního zajištění před mateřstvím, resp. rodičovstvím)
- stoupající věk matek a s tím spojená zdravotní rizika (růst počtu samovolných potratů)
- lepší informovanost mladých lidí o možnostech antikoncepčních metod
- zvyšování počtu plánovaných rodičovství
- v obecné rovině vliv rodinného stavu, počtu dětí nebo ekonomického standardu rodiny

4.3 Sňatečnost a rozvodovost

Demografické ukazatele sňatečnost a rozvodovost mohou být jedním ze zdrojů informací o sociální struktuře obyvatelstva, o hodnotách uplatňovaných a přijímaných ve společnosti a o jejich vývoji v průběhu let. *Graf 11* zachycuje hrubou míru sňatečnosti v České republice, Středočeském kraji a na území ORP Kolín a umožňuje porovnání její podoby v jednotlivých letech období 1995 – 2009. Ze znázorněných křivek vyplývá, že sňatečnost velmi kolísala, nejvíce na úrovni regionu Kolínska, kde v letech 2000 a 2007 výrazně překračovala i údaje platné pro republiku a zaznamenaný kraj, když bylo v obvodu ORP Kolín uzavřeno 440, resp. 457 manželství. Již za rok 1997 lze vysledovat vzestup hrubé míry sňatečnosti. Tehdy byla její maximální hodnoty 5,8 ‰ ve Středočeském kraji (v absolutním vyjádření se jednalo o 6 403 sňatků), ale nejvyšší úrovně (5,6 ‰) za celé

období let 1995 –2009 dosáhla u sledovaného ukazatele i Česká republika, což znamenalo 57 804 uzavřených manželství. Trend projevující se v obecné rovině, který nastal u daného ukazatele v závěrečných letech období (roky 2007 – 2009), je typický prudkým poklesem úrovně sňatečnosti. V roce 2009 bylo na území republiky uzavřeno 47 862 manželství, ve Středočeském kraji znamenala uvedená hrubá míra 5 758 svateb absolutně.³⁶

Graf 11: Vývoj sňatečnosti v letech 1995 - 2009 v obvodu ORP Kolín, Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

V příloze 10: Tabulka vývoje sňatečnosti a rozvodovosti v letech 1995 - 2009 ve správních obvodech POÚ regionu ORP Kolín jsou zaznamenána data vztahující se k problematice sňatečnosti na území ORP Kolín a v jeho obvodech POÚ. Rozdíl mezi nejnižší a nejvyšší hodnotou za celou oblast dokládající uskutečněné svatby mírně přesáhl úroveň 100 sňatků. Nejnižší míry dosáhl ukazatel v roce 2005 (347 sňatků), nejvyšší naopak v roce 2007 (457 sňatků). Vývoj spočívající ve zřetelné změně, tedy nárůstu nebo poklesu, nelze jasně zaznamenat ani při porovnání počátku a konce období, kdy byly údaje téměř totožné, 399, resp. 374 svateb trvale žijících obyvatel na území ORP Kolín. Z hlediska porovnání počtu uskutečněných svateb, je zřejmá dominance POÚ Kolín, kde se jednalo vždy řádově o 250 – 320 sňatků. Druhá v pořadí z hlediska absolutního počtu je oblast Pečecka, ale zde se jednalo většinou pouze o 40 – 70 svateb. Hrubá míra sňatečnosti

³⁶ ČSÚ. Ročenky [on line]. [cit. 2011-05-24]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rocenky_souhrn>.

za jednotlivé obvody POÚ ORP Kolín vykazuje pak velmi rozrůzněné hodnoty, na jejichž základě nelze určit projev nějakého jasného vývoje.

Zajímavé informace přinášejí data o průměrném věku ženicha a nevěsty uvedené v *tabulce 18*. Po celou dobu platí, že muži vstupovali do manželství zpravidla o dva až tři roky starší než jejich ženské protějšky, a zejména vyplývá, že se u obou stran věk neustále zvyšoval. V roce 1995 činil průměrný věk ženicha 27,9 let a nevěsty 25,2 let, v posledním sledovaném roce byl věk vstupu do manželství u mužů 33,8 let a u žen 30,6 let. Hranici 30 let překročili muži již v roce 1998, ženy o sedm let později.

Tabulka 18: Vývoj průměrného věku ženicha a nevěsty v letech 1995 - 2009 v obvodu ORP Kolín

Rok	Průměrný věk	
	ženicha	nevěsty
1995	27,9	25,2
1996	29,1	26,0
1997	29,1	26,4
1998	30,2	27,4
1999	30,1	26,8
2000	31,1	28,2
2001	30,5	27,9
2002	30,6	27,8
2003	31,6	28,8
2004	30,9	28,9
2005	33,1	30,5
2006	32,7	29,9
2007	33,1	30,0
2008	33,7	30,9
2009	33,8	30,6

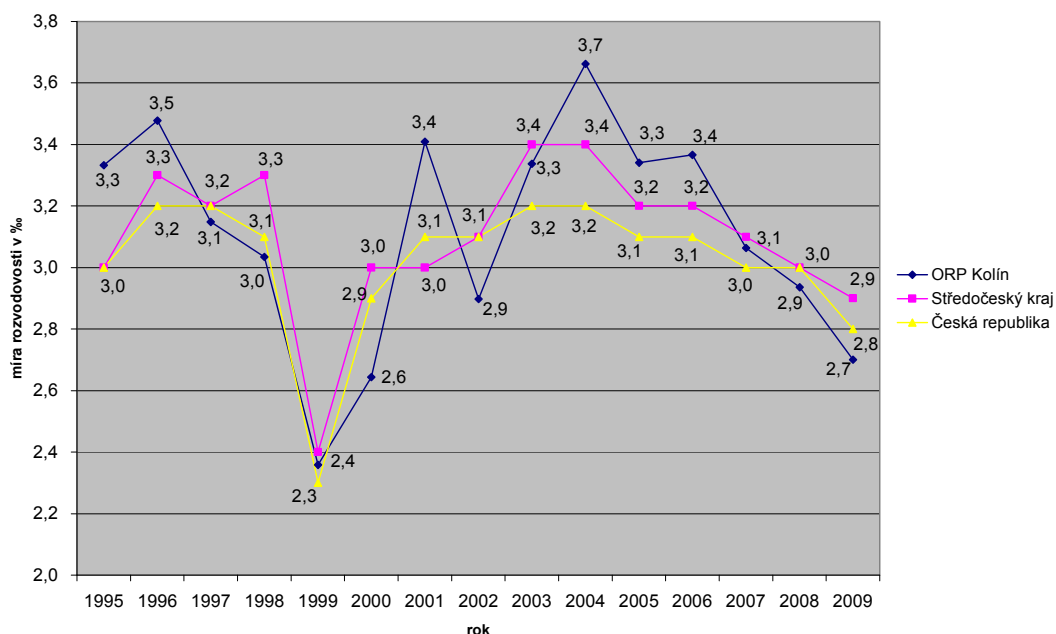
Zdroj: ČSÚ. *Ročenky*

Na základě zjištěných dat je možné konstatovat, že sňatečnost v obvodu ORP Kolín byla v letech 1995 – 2009 převážně stabilní s projevem trendu odkládání uzavírání manželství do vyššího věku. Důvod této postupné změny a současného stavu je způsoben většími nároky na ekonomickou samostatnost snoubenců (zejména získání bytu) a volbou jiných priorit, než jakou je vstup do manželství (např. budování profesní kariéry). S uvedenými skutečnostmi souvisí nárůst podílu neprovdaných a neženatých osob v populaci, rovněž zvýšení věku matek při narození prvního dítěte a podíl dětí narozených mimo manželství. Tyto jmenované faktory lze spojovat s uvolněním politického systému a zavedením demokracie, což přispělo i k uvolnění dříve fixních rodinných forem. Určitou roli představuje také obecná souvislost s problematikou prorodinné politiky jednotlivých vlád v uplynulých dvaceti letech. Změny v životním stylu se projeví i v sociální a ekonomické oblasti, neboť velká část tzv. singels, tedy mladých samostatně žijících lidí, má jiné nároky na kvalitu

bydlení, trávení volného času, uspořádání pracovního dne apod. Tím také dochází k omezování dříve častého vícegeneračního soužití v rodině, k preferenci koupě menších bytových jednotek a domů, k vyhledávání lokalit plnicích nejen obytnou, ale také rekreační funkci spojenou se sportem nebo kulturou.

Problematika rozvodovosti je velmi často zmiňována v souvislosti se sňatečností. Změny v hrubé míře rozvodovosti za léta 1995 – 2009 v České republice, Středočeském kraji a ORP Kolín je možné zjistit na základě dat v *grafu 12*. Vývoj hodnot měl kolísavý průběh představovaný prvotním poklesem (1996 – 1999), který byl vystřídán nárůstem do maxima v roce 2004 a dalším poklesem do roku 2009. Po celou dobu let 1995 – 2009 se ve všech třech územních úrovních ukazatel pohyboval od 2,3 ‰ do 3,7 ‰. Na Kolínsku bylo rozvedeno nejvíce 272 manželství v roce 2004, ve Středočeském kraji se uskutečnilo maximálně 3 837 rozvodů v roce 2003 a v České republice představuje nejvyšší hodnotu 33 113 rozvodů za rok 1996. V opačném pohledu se minima sledovaného ukazatele pro všechny tři územní úrovně projevila v roce 1999, což v absolutních hodnotách znamenalo 176 rozvodů u ORP Kolín, 2 667 rozvodů ve Středočeském kraji a 23 657 rozvodů v celé České republice.³⁷ Z hlediska vývoje hodnot a budoucí podoby rozvodovosti je výrazně pozitivním rysem jejich snižování na konci sledovaného období.

Graf 12: Vývoj rozvodovosti v letech 1995 - 2009 v obvodu ORP Kolín, Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

³⁷ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

Údaje o rozvodovosti na Kolínsku celkově a podle jednotlivých POÚ obsahuje tabulka v příloze 10 a potvrzuje v průběhu let 1995 – 2009 její kolísavý průběh. V 2. polovině 90. let minulého století počet rozvedených manželství klesal a na přelomu let 1999 a 2000 dosáhl svého minima (176 rozvodů v ORP Kolín). Následně pak hodnota ukazatele v regionu opět stoupala na nejvyšší míru (272 rozvodů v ORP Kolín za rok 2004) a v posledním zaznamenaném roce činila v zájmovém území 214 rozvodů. Z pohledu jednotlivých POÚ je patrné koncentrování do oblasti Kolína, což zřetelně souvisí s dominantním postavením města v regionu. Pozitivní vývoj, resp. snížení rozvodovosti za celý obvod ORP Kolín na hodnoty mírně překračující hranici 200 rozvodů ročně je možné vysvětlit tím, že lidé vstupují do manželství ve vyšším věku, kdy jsou připraveni, jsou rozumnější, vyzrálější a zodpovědnější. Výjimečná situace nastala v roce 2003 na území POÚ Kouřim, kdy byl počet rozvodů vyšší než počet uzavřených manželství, což se v žádném jiném regionu po celou dobu sledování nestalo.

Tabulka 19 uvádí rozvodovost v obvodu ORP Kolín rozdělenou podle délky trvání manželského svazku. Na základě uvedených dat je možné vyvodit fakt, že rozpad manželství nastává nejčastěji po více než patnácti letech od svatby. Nejméně se naproti tomu rozvádějí novomanželé do jednoho roku společného soužití. Možnými příčinami rozvodu jsou například rozdílnost povah, nevěra, alkoholismus, nezájem o rodinu, spáchání trestného činu atd.

Tabulka 19: Vývoj rozvodovosti podle délky trvání manželství v letech 1995 - 2009 v obvodu ORP Kolín

Rok	Rozvody podle délky trvání manželství				
	0 - 1 rok	2 - 4 roky	5 - 9 roků	10 - 14 roků	15 + roků
1995	14	60	72	28	77
1996	15	72	64	34	76
1997	14	39	76	38	69
1998	16	36	71	42	62
1999	15	34	49	30	48
2000	12	45	47	32	61
2001	13	45	71	54	71
2002	17	35	49	37	77
2003	14	40	63	50	81
2004	20	46	65	52	89
2005	14	55	64	42	74
2006	17	43	77	47	70
2007	16	49	55	37	77
2008	25	38	36	42	87
2009	22	38	46	21	87

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

Při sledování změn počtu rozvodů ve vztahu k délce trvání manželství za léta 1995 – 2009 však lze zjistit určitou vývojovou tendenci spočívající v mírném nárůstu rozvodovosti

u manželských párů, které spolu žijí jen krátce. Jako vysvětlení se nabízí fakt, že mladí lidé obtížně hledají řešení různých nastalých konfliktů v jejich vztahu a za východisko považují okamžitý rozchod, k čemuž je může podněcovat i obecný příklad okolí a dále vnímání rozvodu jako něčeho běžného a společností přijímaného. V tomto ohledu je možné uvést, že v dřívějších dobách (před rokem 1989) byl rozvod chápán jako výjimečné řešení manželského konfliktu, avšak v posledních letech se stal poměrně významným a četným sociálním jevem se všemi svými negativními důsledky, z kterých lze jmenovat například problémy s bydlením, ekonomickým zajištěním ze strany jednoho z rodičů a obecně s výchovou dětí.

Porovnání sňatečnosti a rozvodovosti vypovídá o tom, že na základě soudního rozhodnutí zaniká více než polovina manželství uzavřených v daném roce. Výjimku v tomto ohledu představovaly roky 1999 a 2000. Hrubá míra rozvodovosti nabývala ve většině let hodnot přesahujících 3,0 ‰ a vždy byla nižší než údaj platný pro sňatečnost. Rozdíl obou veličin byl nejvyšší v roce 2000, kdy bylo na území regionu ORP Kolín uzavřeno 440 sňatků a rozvedeno jen 197 manželství. Obdobně pozitivní konstatování lze vztáhnout i na roky 1999 a 2007. Naopak nepříznivý vývoj ve srovnání se projevil v letech 2004 a 2005, kdy hrubá míra sňatečnosti překračovala rozvodovost jen o 1,4 ‰.

Ukazatele sňatečnosti a rozvodovosti mají vztah k podobě rodiny a proměnám její úlohy ve společnosti. Populace na přelomu minulého a dnešního století vykazuje trendy, které se uplatňují nejen v obecné rovině státu, ale také na úrovni nižších regionálních jednotek a které se dají shrnout do několika základních bodů:

- zvyšování sňatečního věku
- nárůst počtu netradičních forem vztahů, upouští se od manželství
- vyšší nestabilita rodiny a ztráta trvalosti vztahu vycházející z podpory individualit a zaměření na jednotlivce
- větší tolerance rozvodů ve společnosti

4.4 Migrace obyvatel

Migrace obyvatelstva je důležitým ukazatelem, který vypovídá o obměně populace v určité oblasti a na ni navázaných důvodech daného vývoje. V *tabulce 20* jsou za období let 1995 – 2009 uvedené hrubé míry migrace za Českou republiku, Středočeský kraj a obvod ORP Kolín vždy v rozdělení na obyvatele přistěhovalé a vystěhovalé. Celkově je možné hovořit o narůstající dynamice daného ukazatele, a to zejména od roku 2001, což je dobře

patrné například u Středočeského kraje nebo oblasti Kolínska. Oba dva příklady území v hodnotách migrace několikanásobně převyšují údaje vztahující se k celorepublikové úrovni. Rozdíly je možné sledovat také v datech za vystěhovalé a přistěhovalé, kde u kraje a zájmového regionu vždy převažuje příchod nových obyvatel nad vystěhovalými. U České republiky uvedené konstatování platí s jednou výjimkou za rok 2001, kdy z republiky odešlo více lidí než se přistěhovalo.

Tabulka 20: Vývoj migrace v letech 1995 - 2009 v obvodu ORP Kolín, Středočeském kraji a ČR

Rok	Přistěhovalí na 1 000 obyvatel			Vystěhovalí na 1 000 obyvatel		
	ORP Kolín	Středočeský kraj	Česká republika	ORP Kolín	Středočeský kraj	Česká republika
1995	12,4	9,9	1,0	10,4	7,5	0,1
1996	10,2	9,4	1,1	9,6	7,2	0,1
1997	13,7	10,7	1,3	10,2	6,8	0,1
1998	11,6	11,7	1,0	10,6	6,8	0,1
1999	12,3	12,4	1,0	9,6	6,5	0,1
2000	13,4	12,4	0,8	11,0	6,6	0,1
2001	12,7	14,1	1,3	11,9	9,8	2,1
2002	13,8	18,3	4,4	13,7	12,4	3,2
2003	18,0	21,8	5,9	13,2	13,4	3,4
2004	15,9	21,6	5,2	14,2	13,2	3,4
2005	26,5	23,8	5,9	13,1	11,0	2,4
2006	21,3	26,8	6,6	15,5	12,7	3,3
2007	37,3	36,3	10,1	17,6	15,6	2,0
2008	29,7	32,7	7,5	17,5	11,4	0,6
2009	23,3	24,6	3,8	16,4	13,0	1,1

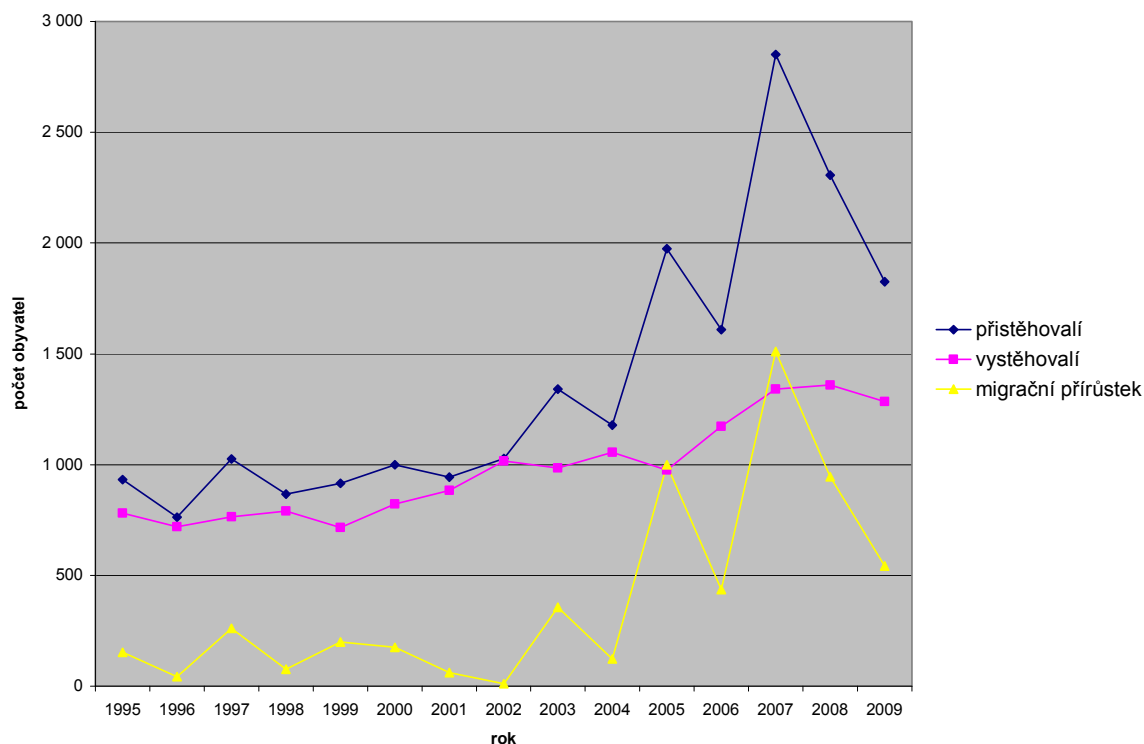
Zdroj: ČSÚ. Ročenky

Z údajů plyne, že náš stát je pro přicházející cizince, kteří se zde usadí k trvalému pobytu, zajímavou oblastí. Migrace začala výrazněji stoupat na počátku našeho století a jako jeden z důvodů takového vývoje lze jmenovat otevírání pracovních trhů a pak i samotný vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004. Z hlediska vystěhovalectví je vhodné zmínit zpřísnění podmínek pobytu cizinců na našem území od 1. ledna 2000, což se mohlo projevit v některých regionech České republiky ve vyšší míře vystěhovalectví a omezení příchodu nových obyvatel z cizích států. Nově přistěhovalí představují pro Středočeský kraj i Kolínsko důležitou skupinu lidí ovlivňující celkový nárůst počtu obyvatel. Pozitivem v tomto ohledu je role pražské aglomerace, která vytváří ve Středočeském kraji široký pás území s velmi silnými vazbami na hlavní město a s tím souvisejícími suburbanizačními jevy (např. oblast Černošic, Říčany, Milovice apod.).

Vývoj migrace ve správním obvodu ORP Kolín za léta 1995 – 2009 zaznamenává v absolutních hodnotách *graf 13* a na základě porovnání počtu přistěhovalých a vystěhovalých uvádí i migrační přírůstek. Mezi lety daného časového období křivky všech tří ukazatelů

postupně stoupají, i když lze zřetelně pozorovat jejich kolísání. Průběh linie, která zachycuje vývoj přistěhovalců do obcí regionu ORP Kolín v letech 1995 – 2009, je značně nevyrovnaný, což je patrné zejména pro etapu od roku 2002 k současnosti. Nejméně, a to konkrétně 763 lidí se do zájmové oblasti přistěhovalo v roce 1996. Z hlediska příchodu nových obyvatel byl nejvýznamnější rok 2007, kdy jejich počet dosáhl 2 851 osob, avšak následoval prudký pokles.³⁸ Pro obvod ORP Kolín se v tomto ohledu jeví jako velmi významné sociálně-ekonomické důvody. Narůst počtu přistěhovalých zejména po roce 2000 byl důsledkem celkového hospodářského rozvoje v České republice a ve vztahu k zájmovému regionu zejména otevření nové továrny TPCA v Ovčárech u Kolína (zahájení výroby v roce 2005), která zásadně zasáhla do podoby pracovního trhu ve městě a zároveň v jeho širším zázemí. Souvislost je možné nalézt také ve faktu, že město Kolín, resp. stát podpořil danou zahraniční investici pobídkou bytové výstavby určené pro nové zaměstnance podniku, kteří sem v některých případech přicházeli ze vzdálených regionů zpravidla s vyšší nezaměstnaností (např. Ostravsko).

Graf 13: Vývoj migrace obyvatel v letech 1995 – 2009 na území obvodu ORP Kolín

Zdroj: ČSÚ. *Veřejná databáze*

³⁸ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

Nárůst počtu vystěhovalých v obvodu ORP Kolín se projevoval v celém časovém období pouze mírně s velmi malými výkyvy, resp. poklesy v letech 1999, 2003, 2005 a posledním časovém horizontu roku 2009. Až do roku 2001 se počet vystěhovalých z Kolínska pohyboval pod hranicí 1 000 osob. Od let 2004/2005 je možné zaznamenat zvýšení emigrační vlny na úroveň 1 300 – 1 400 obyvatel. Kolínsko nepředstavuje region s výraznějším zastoupením zahraničních obyvatel, a proto je možné souvislost se zpřísněnými podmínkami pobytu cizinců na našem území považovat za velmi málo pravděpodobnou. Poslední znázorněná křivka dokumentuje vývoj migračního přírůstku. Počet obyvatel, kteří opustili oblast Kolínska a odešli do jiných regionů, je v porovnání s přistěhovalectvím malý, což se projevilo v průběhu celého sledovaného období let 1995 – 2009 v pozitivním migračním saldu. Nejnižší hodnoty dosahovalo v roce 2002 (11 osob), nejvyšší naopak v roce 2007 (1 510 osob).³⁹

Pro získání detailnějších informací o vývoji migrace na území jednotlivých POÚ zájmového regionu lze využít data v příloze 11: *Tabulka vývoje migrace obyvatel v letech 1995 - 2009 ve správních obvodech POÚ regionu ORP Kolín*. V absolutních ukazatelích je zřejmá dominance POÚ Kolín, a to především vlivem samotného města Kolín. Hodnoty platné pro uvedenou oblast se pohybovaly v první polovině sledovaného období (1995 – 2002) nejčastěji mezi 500 – 800 obyvateli, po roce 2002 došlo k jejich nárůstu a překročení úrovně 1 000 osob. Nejvíce lidí, konkrétně 2 082, se přistěhovalo do obvodu POÚ Kolín v roce 2007. Hodnoty za tuto oblast jsou výrazně odlišné od údajů za ostatní správní součásti celého ORP. Zde se v časovém období let 1995 – 2009 zapojovalo do migračního procesu řádově jen několik desítek, maximálně několik stovek obyvatel. Hrubé míry přistěhovalých vztahené na 1 000 obyvatel jsou u POÚ Kolín v převážné většině případů nižší než u dalších sledovaných obvodů POÚ. V letech 1995 – 2003 se zde pohybovaly mezi 10 – 20 ‰, u ostatních kolísaly mezi 20 – 30 ‰. Teprve od roku 2005 vlivem nárůstu počtu přicházejících obyvatel došlo na území POÚ Kolín k překročení hrubé míry přistěhovalectví nad úroveň 20 ‰. Nejvyšší úroveň hrubé míry u přistěhovalých i vystěhovalých obyvatel vykázal region POÚ Týnec nad Labem, kde se jedná o hodnoty 63,4 ‰, resp. 36,4 ‰ pro rok 2007. Tento popsaný stav vypovídá o významu, který mají změny počtu obyvatel migrací pro menší oblasti. Jedním z důvodů stěhování lidí jsou pracovní příležitosti v uvedených lokalitách, které ovlivňují příchod především mladého ekonomicky aktivního obyvatelstva. Kromě nabídky práce rozhodují ve vývoji migrace i další faktory, mezi kterými je možné

---

³⁹ ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.

jmenovat procesy suburbanizace, kdy zázemí větších měst a obcí umožňuje nově příchozím obyvatelům využít velmi dobré dopravní spojení, které rozhoduje o dostupnosti zaměstnání, občanské vybavenosti (obchody, školy...) a zároveň o možnostech odpočinku a rekreace. Migrační přírůstek za jednotlivá POÚ ORP Kolín, který lze vypočítat porovnáním počtu přistěhovaných a vystěhovaných, přináší zajímavé informace. Z dat lze zjistit, že zatímco Kouřimsko, Týnecko a Pečecko (s jednou výjimkou v roce 1996) vykazují kladný přírůstek, u POÚ Kolín bylo let s negativním vývojem migračního salda více (roky 1998, 2000, 2001, 2002 a 2004). Záporné hodnoty mohou být způsobeny odchodem lidí z obcí, ve kterých se již neprojevuje spádovost k centru regionu, městu Kolín, ale k jiným významným sídlům v centrální části České republiky, zejména k hlavnímu městu Praha.

Zjištěné údaje o vývoji migrace potvrzují, že mají hodnoty tohoto ukazatele na Kolínsku kolísavý průběh. Základními obecnými příčinami změn v objemu, intenzitě a směru migrace v zájmové oblasti ovlivněnými také situací na krajské a celostátní úrovni jsou:

- sociálně-ekonomické proměny v regionech (např. politické nebo ekonomické krize)
- procesy globalizace podpořené například vlivem členství České republiky v EU
- možnosti pracovního uplatnění, proměny pracovního trhu, v případě Kolína dané především otevřením nové továrny TPCA
- investice do bytové výstavby s cílem přivést do oblasti nové obyvatele (realizace výstavby bytových domů například pro zaměstnance TPCA)
- spádovost k centru (města Kolín, Praha) a kvalita dopravního spojení (dostupnost zaměstnání, občanské vybavenosti, rekreace)

ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se zabývala problematikou vývoje sociodemografické struktury obyvatelstva na Kolínsku v průběhu vybraných časových období. Mým hlavním cílem bylo uvést na konkrétních příkladech projevy faktorů ovlivňujících demografické a sociální chování obyvatel a přiblížit důvody změn probíhajících v populaci zájmové oblasti.

V úvodní kapitole své práce jsem vysvětlila základní pojmy vztahující se k tématu a stručně popsala významné sociodemografické ukazatele, které slouží k hodnocení struktury obyvatelstva. Vycházela jsem přitom z podoby podkladů a informací zveřejňovaných Českým statistickým úřadem, které se využívají ve Sčítání lidí, domů a bytů nebo jiných celostátně platných šetřeních.

Následně jsem se věnovala charakteristice obvodu ORP Kolín, jeho správnímu uspořádání, hospodářství a dopravě, domovnímu a bytovému fondu, školství a zdravotnictví, kultuře a sportu. Na základě daného popisu vyplynulo, že má Kolínsko výhodnou geografickou polohu, kvalitní dopravní spojení s okolními oblastmi a dobrou dostupnost Prahy. Území se profilovalo jako průmyslově-zemědělský region s průmyslovou tradicí podpořenou v nedávné době vznikem podniku TPCA u obce Ovčáry a příznivými podmínkami pro zemědělskou výrobu. Přirozeným centrem oblasti je město Kolín se širokou nabídkou školních zařízení, zdravotnických služeb a kulturních akcí. V negativním smyslu ovlivňuje život obyvatel na Kolínsku například zhoršené životní prostředí v některých lokalitách vyvolávané působením průmyslu (chemické závody v Kolíně) a dopravy (neexistence obchvatu Kolína, nevyhovující stav silnic). Také z hlediska využití volného času, rekreace a cestovního ruchu má oblast rezervy, což však souvisí s blízkostí Kutné Hory nebo Poděbrad, měst, která jsou pro návštěvníky atraktivnější než po regionu ORP Kolín rozptýlené drobné turistické zajímavosti lokálního charakteru. V socioekonomickém profilu zájmového území se jako budoucí možné negativum ukazuje odchod mladých kvalifikovaných obyvatel do Prahy a jejího nejbližšího okolí nebo také problematika nabídky pracovních míst a nezaměstnanosti v případě ukončení provozu některých dominantních zaměstnavatelů.

Ve třetí a čtvrté kapitole jsem popisovala vývoj vybraných sociodemografických ukazatelů v oblasti Kolínska. Pozornost jsem soustředila na počet a rozmístění obyvatelstva, na strukturu populace dle pohlaví, věku, národnosti, vzdělání, ekonomické aktivity a na sociodemografické procesy v regionu (porodnost, potratovost, úmrtnost, sňatečnost,

rozvodovost a migrace). Důvodem byl záměr na příkladu regionu ORP Kolín vyvodit ze statistických informací a jejich změn v čase a prostoru konkrétní charakteristiky projevující se na proměnách struktury obyvatelstva zájmového území. Základem byla práce se statistickými daty, avšak jejich dostupnost ve starších časových horizontech byla zejména pro obvody ORP značně obtížná a bylo nutné je přepočítávat podle současné situace. Dalším negativem je měnící se podoba a z ní vyplývající nekonzistentnost statistických podkladů, kdy je možné se setkat s rozdíly mezi počtem a výběrem uváděných ukazatelů a jejich vypovídací schopností. Problémy rovněž přináší hodnotové srovnání, kdy se v některých případech relativní ukazatele vztahují k různým základům.

Pro sledování změn charakteristik populace na Kolínsku byla jako základní časový horizont určena etapa od počátku 80. let minulého století do roku 2011. Sociodemografická data o obyvatelstvu zájmové oblasti potvrzovala ve většině případů stav a vývojové trendy, které platily i pro území České republiky a Středočeského kraje.

Počet obyvatel žijících na území ORP Kolín se po poklesu v průběhu 80. a 90. let minulého století začal zvyšovat od roku 2001 a přiblížil se současné hodnotě, která činí téměř 80 000 trvale žijících obyvatel v regionu. Uvedená skutečnost byla vyvolána jednak přirozenými pochody, tedy nárůstem porodnosti, způsobené reprodukčním chování silných populačních ročníků 70. let minulého století, a poklesem úmrtnosti, avšak pozitivní roli sehrál také vývoj migrace. Vymezený region ORP Kolín vykázal homogenní národnostní strukturu, ve které jsou jedinými více zastoupenými menšinami Slováci nebo Romové, kteří se koncentrují zejména v oblasti Peček.

V celkovém pohledu došlo na Kolínsku ke stárnutí populace, kdy poproduktivní složka obyvatelstva převážila nad předproduktivní. Obvod ORP Kolín se tak dostal do opačné situace, než jaká se projevila během posledních několika let ve Středočeském kraji v obvodech ORP Černošice a Říčany. Nové změny v územním rozmístění obyvatel podpořené probíhajícími suburbanizačními procesy vedou v kolínském regionu k tomu, že malým obcím v nepříznivé geografické poloze ovlivněné například neexistencí kvalitního dopravního spojení hrozí vylidnění přirozeným zestárnutím populace. V zájmové oblasti je patrné, že probíhá koncentrace obyvatelstva do okolí měst Kolín a Pečky. S opačným jevem se lze setkat na jihozápadě území Kolínska (obce Malotice, Ždánice, Horní Kruty) a v severovýchodní části regionu (obce Radovesnice II, Polní Chrčice, Choťovice, Žehuň).

Vzdělanost obyvatelstva celkově stoupala obdobně, jako tomu bylo na úrovni České republiky a Středočeského kraje, a převahu si udržely skupiny lidí s různým středoškolským vzděláním. Příčinu je možné nalézt v hospodářské oblasti. Sledování ekonomické aktivity

obyvatelstva v kolínském regionu potvrdilo obecný trend posilování podílu služeb, který platí i na úrovni státu a Středočeského kraje, ale také velký význam průmyslu díky hospodářské tradici, jež pokračuje již několik desítek let – v meziválečném období se o Kolínu mluvilo jako o českém Manchesteru. Od roku 2005 působí v oblasti jako jeden z největších zaměstnavatelů podnik TPCA, který produkuje auta značek Toyota, Peugeot a Citroën. V případě negativních projevů ovlivňujících hospodářský rozvoj zájmového regionu je ale řada pracovníků všech odvětví ohrožena nezaměstnaností, jež se pohybovala kromě let 2005 – 2007 vždy nad celorepublikovou i středočeskou úrovní.

Ukazatele, které popisují sociodemografické procesy, byly vztaženy k období trvajícím od druhé poloviny 90. let minulého století do roku 2009. Hodnoty porodnosti a úmrtnosti v uvedené době značně kolísaly. Porodnost byla na území ORP Kolín zejména na počátku sledované časové etapy nižší, ale v současnosti je situace na Kolínsku lepší než v případě České republiky. Hrubá míra úmrtnosti však kromě roku 2002 naopak neklesla pod úroveň středočeskou i celostátní. Sňatečnost se vyznačovala během let 1995 – 2009 stoupajícím věkem novomanželů, který v jistém ohledu souvisel také s rostoucím věkem prvorodiček. Z hlediska samotného počtu uzavřených manželství nedošlo v zájmovém regionu k podstatné změně. Obdobně lze popsat rozvodovost, jež byla nejvyšší u manželství trvajících více než patnáct let a která však přes rozkolísanost hodnot hrubé míry potvrdila od roku 2004 trend mírného poklesu a lepší situaci než v kraji i celém státě.

Na základě zjištěných skutečností, které se týkaly celkového sociodemografického vývoje v obvodu ORP Kolín, je možné uvést, že z hlediska dalšího rozvoje je oblast ohrožena zejména stárnutím populace, což vyvolává zvýšené nároky na zajištění služeb pro seniory. Proměny požadavků na kvalitu a množství služeb se však nevztahují jen ke starší generaci, neboť také mladí lidé mají vlastní představy o způsobech rekreace a trávení volného času. Možný odchod jmenované skupiny obyvatel, jež tvoří základ produktivní složky populace, do Prahy a jejího nejbližšího okolí je pro Kolínsko také negativem. Hospodářský rozvoj v letech 2005 – 2009 a podpora výstavby bytů projevující se převahou přistěhovalých však zatím naznačený jev nepotvrzují. Pro budoucí demografický vývoj regionu ORP Kolín je zásadní také působení vyšších správních celků. Dopad demografických aspektů na sociální strukturu v zájmové oblasti vyvolává opatření v sociální politice, jež zahrnuje zásahy v ekonomické, sociální, právní, administrativní a zdravotní oblasti. Tím celkově dochází k ovlivnění věkové struktury, což následně vyvolává změny nároků na školství, zdravotnictví a sociální systém. Přiřadit lze rovněž migrační politiku, zabývající se rozmístěním obyvatelstva. Nejdůležitější je, aby přijatá opatření byla co nejefektivnější.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

- [1] *Basic indicators of labour and social protection in the Czech Republic time series and graphs 2008*. 1st ed. Prague: Ministry of Labour and Social Affairs 2009. 52 s. ISBN 978-80-7421-006-8.
- [2] BRYCHTOVÁ, Šárka; FŇUKAL, Miloš. *Socioekonomická geografie. 1. díl, Geografie obyvatelstva, Geografie sídel*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 127 s. ISBN 80-7194-599-4.
- [3] ČSÚ. *Počet obyvatel v obcích* [on line]. [cit. 2011-05-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/1301-11>>.
- [4] ČSÚ. *Ročenky* [on line]. [cit. 2011-05-24]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rocenky_souhrn>.
- [5] ČSÚ. *Statistický lexikon obcí* [on line]. [cit. 2010-10-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/4116-08>>.
- [6] ČSÚ Středočeský kraj. *Mapa správních obvodů ORP* [on line]. [cit. 2010-10-04]. Dostupné na WWW: <http://czso.cz/xs/redakce.nsf/i/mapa_spravnich_obvodu_orp>.
- [7] ČSÚ Středočeský kraj. *Retrospektivní lexikon obcí Středočeského kraje 1869 až 2001* [on line]. [cit. 2010-10-06]. Dostupné na WWW: <<http://czso.cz/xs/edicniplan.nsf/p/13-2106-05>>.
- [8] ČSÚ Středočeský kraj. *Správní obvody* [on line]. [cit. 2010-10-05]. Dostupné na WWW: <http://czso.cz/xs/redakce.nsf/i/spravni_obvody>.
- [9] ČSÚ Středočeský kraj. *Věkové složení obyvatelstva* [on line]. [cit. 2011-05-28]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vekove_slozeni_obyvatelstva_stc_kraje>.
- [10] ČSÚ Středočeský kraj. *Vybrané údaje za správní obvody ORP za rok 2009* [on line]. [cit. 2010-09-30]. Dostupné na WWW: <http://czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vybrane_udaje_za_spravni_obvody_orp_za_rok_2009>.
- [11] ČSÚ. *Veřejná databáze* [on line]. [cit. 2011-06-07]. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>.
- [12] Demografický informační portál. *Články* [on line]. [cit. 2011-03-13]. Dostupné na WWW: <http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=34&PHPSESSID=dccb9f08e8cd6c53567572514dcb43d1>.
- [13] DVOŘÁK, Lukáš. *Sociálně demografická struktura ČR se zaměřením na region Pardubice*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 51 s. Bakalářská práce.
- [14] KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. Praha: Karolinum, 2005. 52 s. ISBN 80-246-0222-9.

- [15] KALIBOVÁ, Květa; PAVLÍK, Zdeněk. *Mnohojazyčný demografický slovník: český svazek*. Praha: Česká demografická společnost, 2005. 182 s. ISBN 80-239-4864-4.
- [16] Kolektiv pracovníků OSS. *Sčítání lidu, domů a bytů 1991*. Kolín: Okresní statistická správa, 1992. 195 s.
- [17] Kolínský deník. *Drogy v Pečkách* [on line]. [cit. 2011-06-10]. Dostupné na WWW: <http://kolinsky.denik.cz/souvisejici_clanky/ko_drogy_pecky.html>.
- [18] KŘÍDLO, Josef. *Obce Středočeského kraje s více než 1000 obyvateli*. Praha: Krajská statistická správa pro kraj Středočeský, 1993. 222 s.
- [19] Město Kolín. *Sociodemografická analýza* [on line]. [cit. 2011-02-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.mukolin.cz/UserFiles/File/Sociodemografick%C3%A1%20anal%C3%BDza%20Kol%C3%ADn.pdf>>.
- [20] *Nezaměstnanost* [on line]. [cit. 2011-03-18]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz>>.
- [21] *Portál sociologie*. [on line]. [cit. 2011-05-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.sociologie.czweb.org/>>.
- [22] *Statistický lexikon obcí České republiky 1992: podle správního rozdělení k 31. prosinci 1992 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů ke 3. březnu 1991*. Praha: SEVT, 1994. 895 s. ISBN 80-7049-096-9.
- [23] *Statistický lexikon obcí ČSSR 1982: podle správního rozdělení k 1. lednu 1982 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. listopadu 1980*. Praha: SEVT, 1984. 1011 s.
- [24] SVOBODOVÁ, Lada. *Stárnutí české populace a jeho ekonomické důsledky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002. 73 s. Diplomová práce.
- [25] *Ústav územního rozvoje* [on line]. [cit. 2010-09-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=2972>>.
- [26] VESELÁ, Jana. *Demografie*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 95 s. ISBN 80-7194-596-X.
- [27] VESELÁ, Jana. *Pohyb obyvatelstva - demografická dynamika*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. 85 s. ISBN 80-7194-701-6.

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

TABULKA 1: TYPY POPULACÍ PODLE SUNDBÄRGA

TABULKA 2: VYBRANÉ ÚDAJE O SPRÁVNÍCH OBVODECH ORP VE STŘEDOČESKÉM KRAJI K 1. 1. 2011

TABULKA 3: KATASTRÁLNÍ VÝMĚRA A POČET OBYVATEL OBCÍ VE SPRÁVNÍM OBVODU ORP KOLÍN K 1. 1. 2011

TABULKA 4: PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ DRUHŮ POZEMKŮ VE SPRÁVNÍCH OBVODECH ORP STŘEDOČESKÉHO KRAJE V ROCE 2010

TABULKA 5: VÝVOJ DOMOVNÍHO A BYTOVÉHO FONDU V LETECH 1980 – 2001 V ČR, STŘEDOČESKÉM KRAJI A OBVODU ORP KOLÍN

TABULKA 6: VYBRANÉ ÚDAJE O MATEŘSKÝCH A ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH VE SPRÁVNÍCH OBVODECH ORP STŘEDOČESKÉHO KRAJE VE ŠKOLNÍM ROCE 2009/2010

TABULKA 7: VÝVOJ POČTU OBYVATEL V LETECH 1980 - 2011 V ČR, STŘEDOČESKÉM KRAJI A OBVODU ORP KOLÍN

TABULKA 8: HUSTOTA ZALIDNĚNÍ VE SPRÁVNÍCH OBVODECH ORP STŘEDOČESKÉHO KRAJE K 1. 1. 2011

TABULKA 9: ZASTOUPENÍ MUŽŮ A ŽEN V ČR, STŘEDOČESKÉM KRAJI A OBVODU ORP KOLÍN K 1. 1. 2011

TABULKA 10: VĚKOVÁ STRUKTURA POPULACE V ČR, STŘEDOČESKÉM KRAJI A OBVODU ORP KOLÍN K 1. 1. 2011

TABULKA 11: VÝVOJ INDEXU STÁŘÍ A PRŮMĚRNÉHO VĚKU V LETECH 2001 - 2010 V OBVODU ORP KOLÍN, STŘEDOČESKÉM KRAJI A ČR

TABULKA 12: VÝVOJ NÁRODNOSTNÍHO SLOŽENÍ POPULACE V LETECH 1991 - 2001 V POÚ REGIONU ORP KOLÍN

TABULKA 13: PODÍL OBYVATEL STARŠÍCH 15 LET DLE ÚROVNĚ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V ROCE 2001 V ČR, STŘEDOČESKÉM KRAJI A OBVODU ORP KOLÍN

TABULKA 14: VÝVOJ EKONOMICKÉ AKTIVITY OBYVATEL V LETECH 1980 – 2001 V ČR, STŘEDOČESKÉM KRAJI A OBVODU ORP KOLÍN

TABULKA 15: VÝVOJ PODÍLU NAROZENÝCH DĚTÍ MIMO MANŽELSTVÍ A PRŮMĚRNÉHO VĚKU MATKY PŘI NAROZENÍ DÍTĚTE V LETECH 1995 - 2009 V OBVODU ORP KOLÍN

TABULKA 16: VÝVOJ POČTU ZEMŘELÝCH PODLE PŘÍČIN SMRTI V LETECH 1995 - 2009 V OBVODU ORP KOLÍN

TABULKA 17: VÝVOJ POČTU JEDNOTLIVÝCH KATEGORIÍ POTRATŮ V LETECH 1995 - 2009 V OBVODU ORP KOLÍN

TABULKA 18: VÝVOJ PRŮMĚRNÉHO VĚKU ŽENICHA A NEVĚSTY V LETECH 1995 - 2009 V OBVODU ORP KOLÍN

TABULKA 19: VÝVOJ ROZVODOVOSTI PODLE DÉLKY TRVÁNÍ MANŽELSTVÍ V LETECH 1995 - 2009 V OBVODU ORP KOLÍN

TABULKA 20: VÝVOJ MIGRACE V LETECH 1995 - 2009 V OBVODU ORP KOLÍN, STŘEDOČESKÉM KRAJI A ČR

GRAF 1: VÝVOJ POČTU OBYVATEL V LETECH 1869 - 2011 NA ÚZEMÍ OBVODU ORP KOLÍN

GRAF 2: VÝVOJ POČTU OBYVATEL DLE POHLAVÍ V LETECH 1980 – 2011 NA ÚZEMÍ OBVODU ORP KOLÍN

GRAF 3: VÝVOJ PODÍLU VĚKOVÝCH KATEGORIÍ OBYVATEL V LETECH 1980 – 2011 NA ÚZEMÍ OBVODU ORP KOLÍN

GRAF 4: PODÍL OBYVATEL DLE ÚROVNĚ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V ROCE 2001 V OBVODECH POÚ REGIONU ORP KOLÍN

GRAF 5: VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI DLE SEKTORŮ NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ V LETECH 1980 - 2001 NA ÚZEMÍ OBVODU ORP KOLÍN

GRAF 6: VÝVOJ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI V LETECH 2001 - 2010 V ČR, STŘEDOČESKÉM KRAJI A OBVODU ORP KOLÍN

GRAF 7: VÝVOJ PORODNOSTI V LETECH 1995 - 2009 V OBVODU ORP KOLÍN, STŘEDOČESKÉM KRAJI A ČR

GRAF 8: VÝVOJ ÚMRTNOSTI V LETECH 1995 – 2009 V OBVODU ORP KOLÍN, STŘEDOČESKÉM KRAJI A ČR

GRAF 9: VÝVOJ PORODNOSTI, ÚMRTNOSTI A PŘIROZENÉHO PŘÍRŮSTKU V LETECH 1995 – 2009 NA ÚZEMÍ OBVODU ORP KOLÍN

GRAF 10: VÝVOJ POTRATOVOSTI V LETECH 1995 – 2009 V OBVODU ORP KOLÍN, STŘEDOČESKÉM KRAJI A ČR

GRAF 11: VÝVOJ SŇATEČNOSTI V LETECH 1995 - 2009 V OBVODU ORP KOLÍN, STŘEDOČESKÉM KRAJI A ČR

GRAF 12: VÝVOJ ROZVODOVOSTI V LETECH 1995 - 2009 V OBVODU ORP KOLÍN, STŘEDOČESKÉM KRAJI A ČR

GRAF 13: VÝVOJ MIGRACE OBYVATEL V LETECH 1995 – 2009 NA ÚZEMÍ OBVODU ORP KOLÍN

OBRÁZEK 1: MAPA SPRÁVNÍCH OBVODŮ ORP VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

OBRÁZEK 2: MAPA HUSTOTY ZALIDNĚNÍ V OBCÍCH SPRÁVNÍHO OBVODU ORP KOLÍN K 1. 1. 2011

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1: MAPA SPRÁVNÍHO OBVODU OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ KOLÍN

PŘÍLOHA 2: MAPY PROCENTUÁLNÍHO ZASTOUPENÍ ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY A LESNÍCH POZEMKŮ V REGIONU ORP KOLÍN

PŘÍLOHA 3: TABULKA VÝVOJE DOMOVNÍHO A BYTOVÉHO FONDU V LETECH 1980 - 2001 V OBCÍCH SPRÁVNÍHO OBVODU ORP KOLÍN

PŘÍLOHA 4: TABULKA VÝVOJE POČTU OBYVATEL V LETECH 1980 – 2011 V OBCÍCH SPRÁVNÍHO OBVODU ORP KOLÍN

PŘÍLOHA 5: TABULKA VÝVOJE POČTU OBYVATEL DLE POHLAVÍ V LETECH 1980 - 2011 V OBCÍCH SPRÁVNÍHO OBVODU ORP KOLÍN

PŘÍLOHA 6: TABULKA VÝVOJE VĚKOVÉ STRUKTURY OBYVATELSTVA V LETECH 1980 - 2011 V OBCÍCH SPRÁVNÍHO OBVODU ORP KOLÍN

PŘÍLOHA 7: TABULKA VÝVOJE VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURY OBYVATELSTVA V LETECH 1991 - 2001 VE VYBRANÝCH OBCÍCH SPRÁVNÍHO OBVODU ORP KOLÍN

PŘÍLOHA 8: TABULKA VÝVOJE EKONOMICKY AKTIVNÍHO OBYVATELSTVA V LETECH 1980 - 2001 V OBCÍCH SPRÁVNÍHO OBVODU ORP KOLÍN

PŘÍLOHA 9: TABULKA VÝVOJE PORODNOSTI A ÚMRTNOSTI V LETECH 1995 - 2009 VE SPRÁVNÍCH OBVODECH POÚ REGIONU ORP KOLÍN

PŘÍLOHA 10: TABULKA VÝVOJE SŇATEČNOSTI A ROZVODOVOSTI V LETECH 1995 - 2009 VE SPRÁVNÍCH OBVODECH POÚ REGIONU ORP KOLÍN

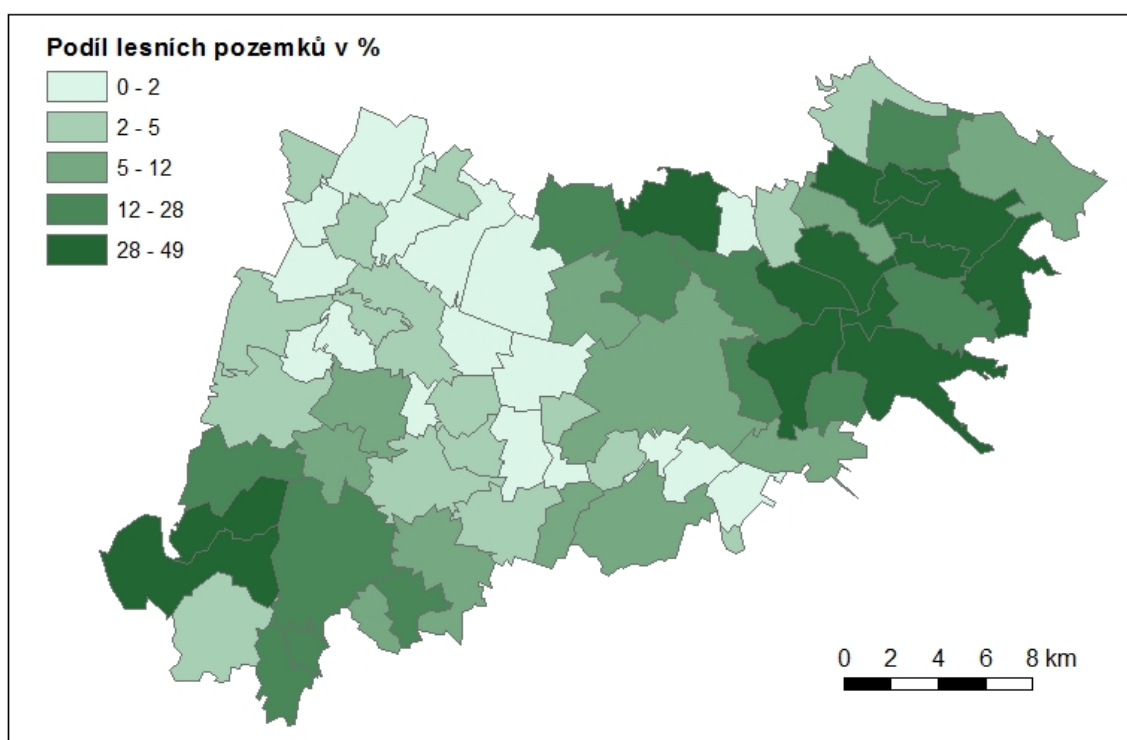
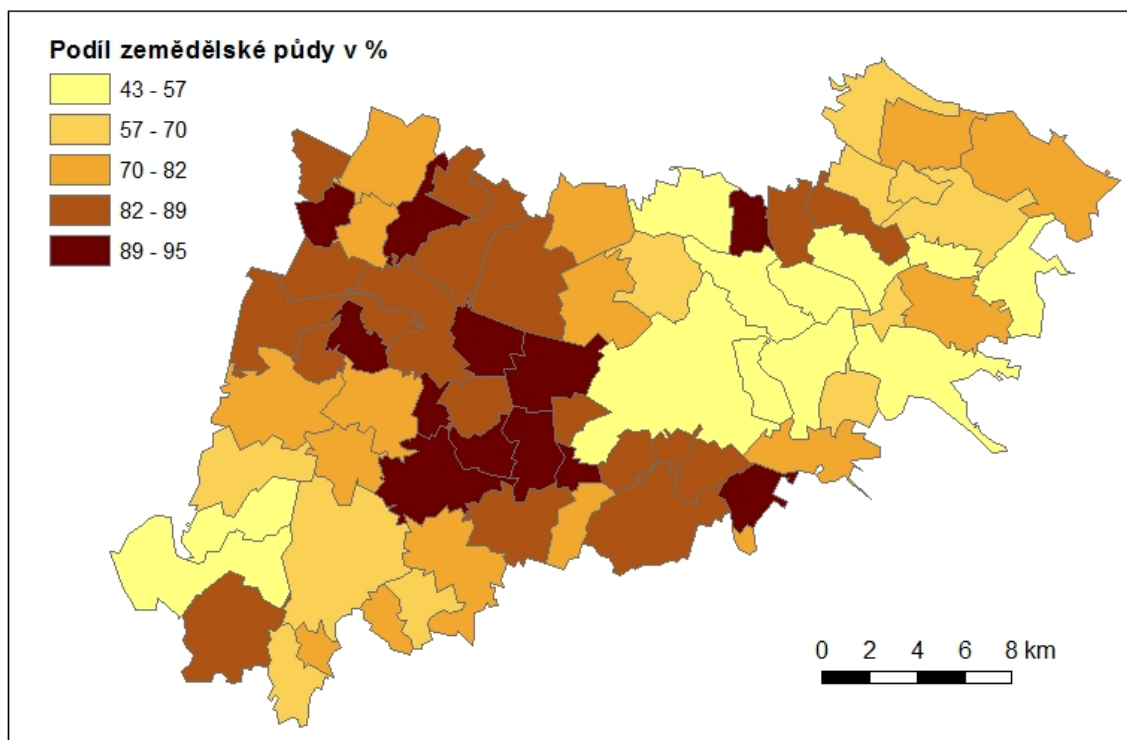
PŘÍLOHA 11: TABULKA VÝVOJE MIGRACE OBYVATEL V LETECH 1995 - 2009 VE SPRÁVNÍCH OBVODECH POÚ REGIONU ORP KOLÍN

Příloha 1: Mapa správního obvodu obce s rozšířenou působností Kolín

Zdroj: Ústav územního rozvoje

**Příloha 2: Mapy procentuálního zastoupení zemědělské půdy a lesních pozemků
v regionu ORP Kolín**

Zdroj: vlastní zpracování pomocí ArcGis dle dat ČSÚ

**Příloha 3: Tabulka vývoje domovního a bytového fondu v letech 1980 - 2001 v obcích
správního obvodu ORP Kolín**

Obec	1980		1991		2001	
	Trvale obydlené domy	byty	Trvale obydlené domy	byty	Trvale obydlené domy	byty
Bělušice	91	91	86	89	85	85
Krakovany	251	280	234	286	224	268
Lipec	70	77	58	58	60	63
Radovesnice II	178	189	156	166	148	168
Týnec nad Labem	539	684	554	662	554	672
Uhlířská Lhota	138	147	117	132	113	132
Veletov	76	85	70	78	64	79
Žiželice	535	588	470	531	442	507
celkem za POÚ Týnec nad Labem	1 878	2 141	1 745	2 002	1 690	1 974
Cerhenice	467	530	450	517	429	516
Dobřichov	215	248	200	257	232	280
Chotutice	170	189	147	177	147	168
Pečky	991	1 474	977	1 587	971	1 571
Plaňany	355	435	385	477	383	488
Radim	252	288	264	297	282	354
Ratenice	191	204	160	175	157	173
Tatce (dříve okr. Nymburk)	172	202	173	204	170	207
Vrbčany	122	145	108	132	95	125
celkem za POÚ Pečky	2 935	3 715	2 864	3 823	2 866	3 882
Barchovice	91	95	64	75	64	74
Horní Kruty	156	179	140	184	129	180
Klášteří Skalice	48	54	38	46	36	45
Kouřim	499	690	462	667	469	657
Krychnov	45	46	36	36	31	31
Malotice	103	111	94	110	88	107
Svojšice	180	204	151	184	131	159
Toušice	114	121	95	108	91	106
Třebovle	165	178	135	157	119	145
Zalešany	44	46	53	58	46	50
Žabonosy	111	117	81	83	70	74
Ždánice	103	115	92	118	88	117
celkem za POÚ Kouřim	1 659	1 956	1 441	1 826	1 362	1 745
Bečváry	306	366	282	357	264	352
Břežany I	120	133	102	112	93	105
Býchory	128	158	144	170	141	168
Církvice	69	76	52	56	45	49
Červené Pečky	524	605	494	581	483	577
Dolní Chvatliny	175	188	133	155	116	144
Dománovice	42	49	40	48	39	46
Drahobudice	72	78	67	82	64	80
Grunta	38	39	32	33	31	31

Obec	1980		1991		2001	
	Trvale obydlené domy	byty	Trvale obydlené domy	byty	Trvale obydlené domy	byty
Choťovice (dříve okr. Nymburk)	87	102	74	77	57	64
Jestřabí Lhota	112	128	106	115	110	132
Kbel	84	94	73	89	64	80
Kolín	3 805	11 368	3 628	11 775	3 631	12 011
Konárovice	221	232	223	233	220	239
Kořenice	197	223	193	213	181	215
Křečhoř	121	153	103	140	117	160
Libenice	92	94	85	87	81	86
Libodřice	84	105	75	92	73	89
Lošany	91	115	78	111	74	110
Nebovidy	161	184	146	170	150	173
Němčice	100	110	90	106	83	99
Nová Ves I	336	379	329	356	326	375
Ohaře	108	118	98	114	88	105
Ovčáry	219	237	207	226	206	222
Pašinka	110	128	107	123	105	118
Přov-Předhradí (dříve okr. Nymburk)	210	220	195	222	193	219
Polepy	122	129	160	170	167	175
Polní Chrčice	69	74	60	68	58	63
Polní Voděradý	65	70	57	60	48	53
Radovesnice I	97	111	94	104	110	125
Ratboř	188	228	176	217	177	205
Skvrňov	71	81	61	66	49	59
Starý Kolín	435	547	427	550	432	581
Tři Dvory	246	308	264	284	253	286
Velim	556	665	527	673	541	719
Velký Osek	636	796	621	770	612	774
Veltruby	401	440	369	421	380	444
Volárna	140	151	133	143	137	149
Zásmuky	556	665	527	660	502	615
Žehuň (dříve okr. Nymburk)	167	185	148	184	144	173
celkem za POÚ Kolín	11 361	20 132	10 780	20 213	10 645	20 470
celkem za ORP Kolín	17 833	27 944	16 830	27 864	16 563	28 071

Zdroj: Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008

Příloha 4: Tabulka vývoje počtu obyvatel v letech 1980 – 2011 v obcích správního obvodu ORP Kolín

Obec	Rok			
	1980	1991	2001	2011
Bělušice	271	244	238	261
Krakovany	835	801	769	774
Lipec	218	202	199	205
Radovesnice II	514	446	421	429
Týnec nad Labem	1 941	1 912	1 860	2 051
Uhlířská Lhota	411	339	354	367
Veletov	233	204	223	222
Žiželice	1 596	1 367	1 297	1 606
celkem za POÚ Týnec nad Labem	6 019	5 515	5 361	5 915
Cerhenice	1 534	1 498	1 482	1 633
Dobřichov	730	688	766	692
Chotutice	579	473	448	514
Pečky	4 409	4 428	4 255	4 512
Plaňany	1 410	1 384	1 411	1 727
Radim	884	865	940	1 112
Ratenice	484	411	476	556
Tatce (dříve okr. Nymburk)	585	572	552	580
Vrbčany	379	343	311	357
celkem za POÚ Pečky	10 994	10 662	10 641	11 683
Barchovice	260	202	192	204
Horní Kruty	543	502	508	523
Klášteří Skalice	152	119	113	133
Kouřim	1 839	1 799	1 769	1 842
Krychnov	147	107	101	99
Malotice	311	298	268	280
Svojšice	708	604	518	595
Toušice	318	272	295	272
Třebovle	487	428	390	456
Zalešany	192	131	104	117
Žabonosy	316	217	202	226
Ždánice	348	340	304	342
celkem za POÚ Kouřim	5 621	5 019	4 764	5 089
Bečváry	1 148	1 022	994	992
Břežany I	361	281	289	319
Býchory	531	506	503	673
Církvice	195	157	132	163
Červené Pečky	1 731	1 587	1 614	1 763
Dolní Chvatliny	518	431	411	436
Dománovice	149	123	132	121
Drahobudice	236	220	213	225
Grunta	111	86	86	100

Pokračování – Příloha 4

Obec	Rok			
	1980	1991	2001	2011
Choťovice (dříve okr. Nymburk)	244	200	172	204
Jestřabí Lhota	363	350	366	438
Kbel	282	233	207	191
Kolín	32 501	31 595	30 258	30 927
Konárovice	763	675	684	767
Kořenice	687	607	579	579
Křečhoř	444	394	416	423
Libenice	274	245	260	293
Libodřice	278	253	274	286
Lošany	325	310	277	333
Nebovidy	533	449	479	659
Němčice	326	304	277	313
Nová Ves I	1 138	1 039	1 067	1 268
Ohaře	304	282	248	298
Ovčáry	722	672	664	818
Pašinka	369	332	318	339
Přnov-Předhradí (dříve okr. Nymburk)	672	581	535	526
Polepy	367	515	542	595
Polní Chrčice	209	150	144	155
Polní Voděrady	206	154	129	146
Radovesnice I	319	272	332	340
Ratboř	640	575	530	520
Skvrňov	251	212	166	166
Starý Kolín	1 728	1 536	1 558	1 592
Tři Dvory	913	923	857	892
Velim	2 040	1 879	1 985	2 152
Velký Osek	2 308	2 061	2 123	2 206
Veltruby	1 323	1 191	1 242	1 357
Volárna	473	436	458	481
Zásmuky	1 936	1 814	1 709	1 854
Žehuň (dříve okr. Nymburk)	523	467	438	429
celkem za POÚ Kolín	58 441	55 119	53 668	56 339
celkem za ORP Kolín	81 075	76 315	74 434	79 026

Zdroj: ČSÚ. Retrospektivní lexikon obcí Středočeského kraje, Počet obyvatel v obcích

**Příloha 5: Tabulka vývoje počtu obyvatel dle pohlaví v letech 1980 - 2011 v obcích
správního obvodu ORP Kolín**

Obec	1980		1991		2001		2011	
	Počet obyvatel		Počet obyvatel		Počet obyvatel		Počet obyvatel	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Bělušice	130	141	122	122	120	118	136	125
Krakovany	408	427	395	406	378	391	397	377
Lípec	114	104	99	103	100	99	101	104
Radovesnice II	250	264	214	232	204	217	219	210
Týnec nad Labem	952	989	935	977	911	949	1 011	1 040
Uhlířská Lhota	194	217	163	176	175	179	182	185
Veletov	108	125	88	116	101	122	105	117
Žiželice	754	842	634	733	623	674	795	811
celkem za POÚ Týnec nad Labem	2 910	3 109	2 650	2 865	2 612	2 749	2 946	2 969
Cerhenice	736	798	718	780	722	760	804	829
Dobřichov	343	387	317	371	353	410	322	370
Chotutice	270	309	217	256	211	237	252	262
Pečky	2 121	2 288	2 176	2 252	2 101	2 154	2 239	2 273
Plaňany	667	743	667	717	732	679	871	856
Radim	415	469	420	445	455	488	536	576
Ratenice	234	250	204	207	238	238	289	267
Tatce (dříve okr. Nymburk)	294	291	285	287	275	277	283	297
Vrbčany	181	198	160	183	148	163	179	178
celkem za POÚ Pečky	5 261	5 733	5 164	5 498	5 235	5 406	5 775	5 908
Barchovice	115	145	95	107	89	103	101	103
Horní Kruty	278	265	255	247	249	259	249	274
Klášteří Skalice	75	77	59	60	53	60	66	67
Kouřim	853	986	862	937	853	916	878	964
Krychnov	69	78	44	63	44	57	44	55
Malotice	153	158	149	149	130	138	132	148
Svojšíce	299	409	303	301	261	257	309	286
Toušice	154	164	121	151	127	168	117	155
Třebovle	232	255	200	228	184	206	211	245
Zalešany	86	106	69	62	56	48	62	55
Žabonosy	158	158	101	116	89	113	106	120
Ždánice	176	172	177	163	153	151	170	172
celkem za POÚ Kouřim	2 648	2 973	2 435	2 584	2 288	2 476	2 445	2 644
Bečváry	522	626	472	550	458	536	475	517
Břežany I	177	184	136	145	147	142	173	146
Býchory	291	240	274	232	259	244	403	270
Církvice	95	100	81	76	68	64	90	73
Červené Pečky	831	900	770	817	786	828	861	902
Dolní Chvatliny	245	273	210	221	213	198	225	211
Dománovice	80	69	67	56	66	66	58	63
Drahobudice	116	120	113	107	98	115	115	110
Grunta	58	53	38	48	38	48	51	49

Obec	1980		1991		2001		2011	
	Počet obyvatel		Počet obyvatel		Počet obyvatel		Počet obyvatel	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Choťovice (dříve okr. Nymburk)	118	126	93	107	82	90	103	101
Jestřabí Lhota	171	192	174	176	178	188	216	222
Kbel	137	145	107	126	100	107	97	94
Kolín	15 589	16 912	15 108	16 487	14 487	15 771	15 124	15 803
Konárovice	373	390	345	330	351	333	384	383
Kořenice	336	351	290	317	269	310	280	299
Křečhoř	209	235	193	201	207	209	215	208
Libenice	134	140	115	130	128	132	146	147
Libodřice	126	152	117	136	130	144	146	140
Lošany	160	165	154	156	138	139	154	179
Nebovidy	253	280	204	245	236	243	335	324
Němčice	154	172	141	163	138	139	160	153
Nová Ves I	534	604	517	522	534	533	620	648
Ohaře	143	161	139	143	135	113	159	139
Ovčáry	352	370	331	341	325	339	427	391
Pašinka	175	194	169	163	148	170	171	168
Pňov-Předhradí (dříve okr. Nymburk)	321	351	285	296	279	256	260	266
Polepy	177	190	266	249	296	246	317	278
Polní Chrčice	103	106	71	79	77	67	77	78
Polní Voděrády	97	109	73	81	62	67	69	77
Radovesnice I	151	168	134	138	168	164	164	176
Ratboř	314	326	277	298	257	273	265	255
Skvrňov	125	126	107	105	83	83	82	84
Starý Kolín	832	896	746	790	786	772	813	779
Tři Dvory	437	476	448	475	425	432	448	444
Velim	979	1 061	924	955	979	1 006	1 083	1 069
Velký Osek	1 089	1 219	968	1 093	1 036	1 087	1 074	1 132
Veltruby	642	681	586	605	618	624	684	673
Volárna	231	242	223	213	229	229	239	242
Zásmuky	955	981	894	920	863	846	933	921
Žehuň (dříve okr. Nymburk)	245	278	223	244	207	231	210	219
celkem za POÚ Kolín	28 077	30 364	26 583	28 536	26 084	27 584	27 906	28 433
celkem za ORP Kolín	38 896	42 179	36 832	39 483	36 219	38 215	39 072	39 954

Zdroj: Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008 a ČSÚ. Počet obyvatel v obcích

Příloha 6: Tabulka vývoje věkové struktury obyvatelstva v letech 1980 - 2011 v obcích správního obvodu ORP Kolín

Obec	1980			1991			2001			2011		
	Počet obyvatel			Počet obyvatel			Počet obyvatel			Počet obyvatel		
	před- produktivní věk	produktivní věk	po- produktivní věk	před- produktivní věk	produktivní věk	po- produktivní věk	před- produktivní věk	produktivní věk	po- produktivní věk	před- produktivní věk	produktivní věk	po- produktivní věk
Bělušice	51	140	80	44	135	65	34	161	43	38	179	44
Krakovany	184	419	232	169	421	211	128	513	128	111	553	110
Lípec	35	134	49	44	118	40	31	135	33	27	131	47
Radovesnice II	101	261	152	69	252	125	72	274	75	69	278	82
Týnec nad Labem	417	1 056	468	385	1 090	437	320	1 274	266	268	1 483	300
Uhlířská Lhota	82	221	108	46	189	104	44	233	77	49	254	64
Veletov	46	114	73	36	105	63	40	155	28	35	154	33
Žiželice	338	789	469	268	718	381	189	867	241	225	1 141	240
celkem za POÚ Týnec nad Labem	1 254	3 134	1 631	1 061	3 028	1 426	858	3 612	891	822	4 173	920
Cerhenice	341	828	365	326	820	352	267	1 010	205	251	1 138	244
Dobřichov	135	427	168	134	359	195	125	518	120	97	487	108
Chotutice	129	323	127	90	264	119	70	309	69	82	348	84
Pečky	998	2 546	865	901	2 667	860	628	3 027	600	654	3 082	776
Plaňany	326	737	347	299	808	277	234	1 021	156	326	1 177	224
Radim	175	508	201	178	492	195	162	649	132	188	756	168
Ratenice	72	233	179	78	208	125	83	324	69	100	392	64
Tatce (dříve okr. Nymburk)	132	326	127	122	316	134	71	393	88	87	392	101
Vrbčany	71	192	116	69	164	110	50	204	57	61	247	49
celkem za POÚ Pečky	2 379	6 120	2 495	2 197	6 098	2 367	1 690	7 455	1 496	1 846	8 019	1 818
Barchovice	54	122	84	38	104	60	28	124	40	26	147	31
Horní Kruty	101	300	142	104	264	134	96	334	78	90	356	77
Klášteřínská Skalice	28	83	41	28	57	34	18	69	26	27	85	21
Kouřim	373	928	538	367	978	454	273	1 212	284	263	1 281	298
Krychnov	26	84	37	17	51	39	16	59	26	9	64	26
Malotice	54	159	98	72	148	78	34	183	51	44	195	41
Svojšíce	110	313	285	87	322	195	59	341	118	71	390	134
Toušice	47	161	110	64	132	76	53	193	49	41	196	35
Třebovle	109	236	142	89	223	116	59	262	69	82	308	66
Zalešany	31	96	65	13	69	49	12	64	28	10	73	34
Žabonosy	49	157	110	27	105	85	27	133	42	33	140	53
Ždánice	78	183	87	75	194	71	44	210	50	48	231	63
celkem za POÚ Kouřim	1 060	2 822	1 739	981	2 647	1 391	719	3 184	861	744	3 466	879
Bečváry	234	540	374	176	599	247	138	706	150	119	710	163
Břežany I	75	176	110	52	149	80	54	188	47	53	222	44
Býchory	146	269	116	125	284	97	76	365	62	83	515	75
Církvice	30	101	64	22	84	51	9	91	32	17	115	31
Červené Pečky	357	906	468	292	854	441	253	1 104	257	263	1 218	282

Obec	1980			1991			2001			2011		
	Počet obyvatel			Počet obyvatel			Počet obyvatel			Počet obyvatel		
	před- produktivní věk	produktivní věk	po- produktivní věk	před- produktivní věk	produktivní věk	po- produktivní věk	před- produktivní věk	produktivní věk	po- produktivní věk	před- produktivní věk	produktivní věk	po- produktivní věk
Dolní Chvatliny	95	264	159	87	228	116	58	286	67	79	296	61
Dománovice	30	81	38	16	80	27	26	89	17	13	87	21
Drahobudice	43	126	67	43	125	52	36	140	37	34	149	42
Grunta	20	60	31	12	48	26	15	55	16	14	63	23
Choťovice (dříve okr. Nymburk)	47	109	88	45	99	56	28	114	30	34	140	30
Jestřabí Lhota	78	176	109	65	206	79	66	250	50	74	314	50
Kbel	48	158	76	33	122	78	27	135	45	30	121	40
Kolín	7 605	18 886	6 010	6 374	18 613	6 608	4 356	21 373	4 529	4 262	21 374	5 291
Konárovice	176	390	197	127	387	161	85	486	113	114	547	106
Kořenice	142	367	178	109	323	175	86	387	106	74	411	94
Křechoň	115	223	106	73	246	75	74	284	58	58	299	66
Libenice	58	129	87	45	150	50	48	182	30	40	216	37
Libodřice	57	139	82	47	139	67	46	192	36	36	209	41
Lošany	77	162	86	76	157	77	40	195	42	50	234	49
Nebovidy	103	268	162	72	257	120	72	331	76	134	433	92
Němčice	54	181	91	57	169	78	36	194	47	57	201	55
Nová Ves I	237	623	278	198	618	223	182	753	132	229	853	186
Ohaře	46	154	104	58	139	85	26	172	50	38	216	44
Ovčáry	146	383	193	136	396	140	124	457	83	114	594	110
Pašinka	66	201	102	55	192	85	63	207	48	50	231	58
Pňov-Předhradí (dříve okr. Nymburk)	133	349	190	110	308	163	75	361	99	57	350	119
Polepy	83	197	87	107	324	84	81	409	52	69	447	79
Polní Chrčice	32	123	54	19	76	55	18	88	38	18	108	29
Polní Voděradý	44	104	58	26	87	41	18	88	23	26	98	22
Radovesnice I	51	174	94	42	158	72	49	241	42	51	226	63
Ratboř	124	366	150	120	316	139	58	383	89	78	340	102
Skvrňov	56	126	69	35	110	67	12	115	39	20	110	36
Starý Kolín	402	926	400	286	916	334	251	1 094	213	226	1 104	262
Tři Dvory	213	500	200	207	508	208	113	619	125	115	625	152
Velim	430	1 114	496	355	1 105	419	358	1 346	281	342	1 458	352
Velký Osek	482	1 216	610	395	1 140	526	321	1 444	358	347	1 453	406
Veltruby	278	724	321	235	688	268	225	832	185	192	944	221
Volárna	95	259	119	83	246	107	80	312	66	73	336	72
Zásmuky	379	1 004	553	366	988	460	274	1 146	289	277	1 295	282
Žehuň (dříve okr. Nymburk)	86	263	174	92	257	118	61	299	78	54	295	80
celkem za POÚ Kolín	12 973	32 517	12 951	10 873	31 891	12 355	8 018	37 513	8 137	8 014	38 957	9 368
celkem za ORP Kolín	17 666	44 593	18 816	15 112	43 664	17 539	11 285	51 764	11 385	11 426	54 615	12 985

Zdroj: Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008 a ČSÚ Středočeský kraj. Věkové složení obyvatelstva

Příloha 7: Tabulka vývoje vzdělanostní struktury obyvatelstva v letech 1991 - 2001 ve vybraných obcích správního obvodu ORP Kolín

Obec	Počet obyvatel dle stupně ukončeného vzdělání													
	bez vzdělání		základní		vyučení, střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		vyšší odborné		vysokoškolské		nezjištěné	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Bečváry	64	60	301	216	295	346	148	156	-	22	32	45	6	11
Cerhenice	1	8	516	326	424	570	206	230	-	24	21	38	4	19
Červené Pečky	3	3	465	329	503	552	259	359	-	39	36	62	29	17
Kolín	57	82	7 186	4 989	8 683	9 273	7 450	7 837	-	1119	1 803	2 248	42	354
Kouřim	0	6	540	427	498	614	263	292	-	43	67	86	64	28
Nová Ves I	0	1	347	229	344	414	125	159	-	17	20	31	5	34
Pečky	8	10	1 119	843	1 431	1 502	775	880	-	112	155	185	39	95
Plaňany	6	4	428	309	409	486	194	287	-	28	28	46	20	17
Starý Kolín	0	4	431	231	483	619	295	332	-	44	41	53	0	24
Týnec nad Labem	1	3	516	345	605	667	344	378	-	47	60	69	1	31
Velim	6	9	558	395	544	652	346	407	-	44	56	96	14	24
Velký Osek	1	8	585	395	599	697	404	472	-	78	74	126	3	26
Veltruby	4	8	386	274	384	461	159	198	-	35	21	34	2	7
Zásmuky	0	45	623	391	521	599	254	290	-	38	50	57	0	15
Žiželice	0	9	512	342	397	505	157	194	-	15	33	39	0	4

Zdroj: KRÍDLO, Josef. *Obce Středočeského kraje s více než 1000 obyvateli*

Příloha 8: Tabulka vývoje ekonomicky aktivního obyvatelstva v letech 1980 - 2001 v obcích správního obvodu ORP Kolín

Obec	1980				1991				2001			
	Obyvatelstvo ekonomicky aktivní				Obyvatelstvo ekonomicky aktivní				Obyvatelstvo ekonomicky aktivní			
	celkem	v zemědělství	v průmyslu	ve službách	celkem	v zemědělství	v průmyslu	ve službách	celkem	v zemědělství	v průmyslu	ve službách
Bělušice	143	43	60	13	123	31	46	31	116	6	42	37
Krakovany	433	152	159	48	391	132	130	106	408	38	154	133
Lípec	133	69	40	9	111	48	29	23	86	11	34	31
Radovesnice II	298	162	84	18	238	84	77	58	195	24	65	67
Týnec nad Labem	1 000	79	515	176	1 025	111	491	348	933	28	323	399
Uhlířská Lhota	226	88	86	25	171	61	63	32	163	24	66	47
Veletov	126	44	40	6	105	44	21	26	120	24	43	45
Žiželice	842	247	354	91	676	183	269	163	643	58	225	229
celkem za POÚ Týnec nad Labem	3 201	884	1 338	386	2 840	694	1 126	787	2 664	213	952	988
Cerhenice	791	142	414	99	761	116	317	248	746	18	201	334
Dobřichov	401	43	233	63	347	25	210	97	389	6	125	172
Chotutice	312	30	196	34	249	9	157	65	216	11	60	95
Pečky	2 391	92	1 309	473	2 443	65	1 321	921	2 173	66	632	987
Plaňany	648	127	238	128	713	125	268	253	779	29	155	392
Radim	451	41	274	47	455	24	274	127	477	12	138	253
Ratenice	236	56	94	43	189	26	95	83	214	10	47	106
Tatce	305	80	118	43	288	61	124	92	288	23	73	134
Vrbčany	192	76	66	20	153	39	62	42	149	5	39	72
celkem za POÚ Pečky	5 727	687	2 942	950	5 598	490	2 828	1 928	5 431	180	1 470	2 545
Barchovice	133	90	15	12	97	44	17	26	87	14	20	34
Horní Kruty	298	197	35	27	255	154	46	39	246	46	75	82
Klášteří Skalice	85	48	13	10	69	29	11	27	49	5	10	31
Kouřim	916	114	250	235	925	119	282	444	918	34	282	439
Krychnov	86	19	24	17	55	9	8	24	45	8	5	27
Malotice	174	90	37	21	143	68	28	40	126	7	41	57
Svojšice	292	75	51	79	249	44	53	141	188	10	44	107
Toušice	169	74	42	22	126	54	27	40	140	14	37	68
Třebovle	248	124	52	32	198	78	40	70	190	29	46	71
Zalešany	70	11	34	7	64	7	31	21	41	3	5	21
Žabonosy	171	13	93	22	107	6	56	40	94	3	29	53
Ždánice	183	81	35	32	174	68	45	52	168	11	31	91
celkem za POÚ Kouřim	2 825	936	681	516	2 462	680	644	964	2 292	184	625	1 081
Bečváry	566	223	112	150	494	177	91	201	475	90	90	203
Břežany I	194	87	60	13	138	50	46	24	143	19	35	50
Býchory	240	53	79	64	263	58	78	108	276	18	74	132
Církvice	105	22	27	33	70	22	12	23	63	7	16	28
Červené Pečky	886	219	357	133	782	189	239	291	814	45	231	415
Dolní Chvatliny	282	180	46	31	215	110	42	54	215	39	60	70
Dománovice	79	27	29	8	68	24	23	17	59	11	19	23

Obec	1980				1991				2001			
	Obyvatelstvo ekonomicky aktivní				Obyvatelstvo ekonomicky aktivní				Obyvatelstvo ekonomicky aktivní			
	celkem	v zemědělství	v průmyslu	ve službách	celkem	v zemědělství	v průmyslu	ve službách	celkem	v zemědělství	v průmyslu	ve službách
Drahobudice	113	47	37	11	126	56	32	28	98	41	20	28
Grunta	57	20	22	6	36	16	14	5	43	5	8	19
Choťovice	99	47	24	5	86	49	15	14	83	18	13	32
Jestřabí Lhota	189	69	65	30	189	60	80	38	181	27	72	67
Kbel	153	25	79	30	113	18	45	32	96	2	37	43
Kolín	17 701	466	8 507	4247	17 002	650	7 393	7 555	16 022	192	4 710	8 587
Konárovice	385	58	173	47	361	54	151	122	376	23	100	165
Kořenice	379	165	98	57	309	123	79	86	275	37	69	125
Křečhoř	232	133	51	26	220	92	68	51	201	57	41	71
Libenice	131	51	40	15	129	44	43	28	129	7	37	47
Libodřice	152	67	34	11	131	47	24	59	135	23	31	46
Lošany	167	59	58	31	148	56	45	37	152	15	57	59
Nebovidy	259	62	107	43	238	40	95	86	252	11	84	112
Němčice	192	84	56	19	167	75	46	38	136	18	47	44
Nová Ves I	606	75	304	106	563	72	249	198	518	34	175	203
Ohaře	166	73	36	24	136	57	38	34	122	13	51	47
Ovčáry	369	90	165	49	370	73	157	102	345	41	110	135
Pašinka	202	23	110	34	180	10	84	68	153	9	52	71
Přív-Předhradí	338	90	129	51	291	63	116	93	263	28	80	117
Polepy	190	24	79	33	286	24	124	105	320	9	91	162
Polní Chrčice	129	58	34	13	77	32	28	16	60	9	21	12
Polní Vodčery	113	56	27	13	86	29	21	25	67	6	17	26
Radovesnice I	156	19	81	25	148	14	74	47	173	6	45	99
Ratboř	352	51	171	78	296	36	117	115	291	11	90	151
Skvrňov	137	63	45	10	101	46	26	28	89	13	25	27
Starý Kolín	922	198	468	99	851	126	412	256	833	67	339	351
Tři Dvory	491	66	252	87	479	65	221	144	475	15	186	204
Velim	1 105	205	458	203	1 032	155	427	371	983	49	274	451
Velký Osek	1 146	61	422	199	1 062	52	341	542	1 033	22	250	596
Veltruby	697	142	313	83	625	115	270	182	590	34	188	237
Volárna	256	67	105	37	236	42	102	70	226	7	81	87
Zásmuky	964	215	346	218	888	150	299	389	814	50	227	408
Žehuň	256	78	80	50	233	76	68	71	195	24	70	84
celkem za POÚ Kolín	31 156	3 818	13 686	6 422	29 225	3 247	11 835	11 753	27 774	1 152	8 223	13 834
celkem za ORP Kolín	42 909	6 325	18 647	8 274	40 125	5 111	16 433	15 432	38 161	1 729	11 270	18 448

Zdroj: Statistické lexikony obcí 1982, 1992, 2008

Příloha 9: Tabulka vývoje porodnosti a úmrtnosti v letech 1995 - 2009 ve správních obvodech POÚ regionu ORP Kolín

Rok	Obvod POÚ	Živě narození		Zemřelí	
		celkem	na 1 000 obyvatel	celkem	na 1 000 obyvatel
1995	celkem za ORP	667	8,9	983	13,1
	Kolín	483	8,8	693	12,7
	Kouřim	49	10,2	93	19,4
	Pečky	82	7,9	124	11,9
	Týnec nad Labem	53	9,7	73	13,4
1996	celkem za ORP	579	7,7	970	12,9
	Kolín	437	8,0	682	12,5
	Kouřim	27	5,7	100	20,9
	Pečky	83	7,9	120	11,5
	Týnec nad Labem	32	5,9	68	12,5
1997	celkem za ORP	604	8,1	905	12,1
	Kolín	446	8,2	618	11,4
	Kouřim	30	6,3	94	19,8
	Pečky	79	7,5	123	11,8
	Týnec nad Labem	49	9,0	70	12,9
1998	celkem za ORP	600	8,0	849	11,4
	Kolín	435	8,0	573	10,6
	Kouřim	39	8,3	77	16,4
	Pečky	90	8,6	126	12,0
	Týnec nad Labem	36	6,6	73	13,4
1999	celkem za ORP	603	8,1	932	12,5
	Kolín	442	8,2	635	11,8
	Kouřim	38	8,1	81	17,2
	Pečky	75	7,1	130	12,4
	Týnec nad Labem	48	8,8	86	15,8
2000	celkem za ORP	620	8,3	874	11,7
	Kolín	434	8,1	603	11,2
	Kouřim	42	9,0	89	19,0
	Pečky	93	8,9	122	11,7
	Týnec nad Labem	51	9,3	60	11,0
2001	celkem za ORP	602	8,1	857	11,5
	Kolín	423	7,9	590	11,0
	Kouřim	38	8,0	81	17,0
	Pečky	108	10,1	102	9,6
	Týnec nad Labem	33	6,1	84	15,6
2002	celkem za ORP	706	9,5	803	10,8
	Kolín	523	9,8	582	10,9
	Kouřim	34	7,2	64	13,5
	Pečky	99	9,3	89	8,3
	Týnec nad Labem	50	9,3	68	12,7
2003	celkem za ORP	733	9,9	934	12,6
	Kolín	518	9,7	636	11,9
	Kouřim	47	9,8	81	16,9
	Pečky	111	10,4	146	13,6
	Týnec nad Labem	57	10,6	71	13,2

Rok	Obvod POÚ	Živě narození		Zemřelí	
		celkem	na 1 000 obyvatel	celkem	na 1 000 obyvatel
2004	celkem za ORP	687	9,3	828	11,1
	Kolín	486	9,1	594	11,1
	Kouřim	34	7,1	65	13,5
	Pečky	108	10,0	117	10,8
	Týnec nad Labem	59	11,0	52	9,7
2005	celkem za ORP	756	10,1	869	11,7
	Kolín	531	10,0	607	11,4
	Kouřim	53	10,9	81	16,7
	Pečky	120	11,0	113	10,4
	Týnec nad Labem	52	9,6	68	12,6
2006	celkem za ORP	785	10,4	811	10,7
	Kolín	566	10,5	562	10,4
	Kouřim	40	8,2	88	18,0
	Pečky	110	10,0	110	10,0
	Týnec nad Labem	69	12,6	51	9,3
2007	celkem za ORP	812	10,6	833	10,9
	Kolín	566	10,3	601	11,0
	Kouřim	50	10,2	66	13,5
	Pečky	139	12,5	104	9,3
	Týnec nad Labem	57	10,2	62	11,1
2008	celkem za ORP	846	10,9	801	10,3
	Kolín	610	11,0	553	9,9
	Kouřim	56	11,3	71	14,3
	Pečky	118	10,4	122	10,7
	Týnec nad Labem	62	10,8	55	9,6
2009	celkem za ORP	930	11,9	863	11,0
	Kolín	654	11,7	619	11,0
	Kouřim	71	14,1	56	11,2
	Pečky	137	11,9	121	10,5
	Týnec nad Labem	68	11,7	67	11,5

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

Příloha 10: Tabulka vývoje sňatečnosti a rozvodovosti v letech 1995 - 2009 ve správních obvodech POÚ regionu ORP Kolín

Rok	Obvod POÚ	Sňatky		Rozvody	
		celkem	na 1 000 obyvatel	celkem	na 1 000 obyvatel
1995	celkem za ORP	399	5,3	251	3,3
	Kolín	302	5,5	194	3,5
	Kouřim	22	4,6	10	2,1
	Pečky	44	4,2	31	3,0
	Týnec nad Labem	31	5,7	16	2,9
1996	celkem za ORP	384	5,1	261	3,5
	Kolín	283	5,2	202	3,7
	Kouřim	21	4,4	10	2,1
	Pečky	63	6,0	35	3,3
	Týnec nad Labem	17	3,1	14	2,6
1997	celkem za ORP	424	5,7	236	3,1
	Kolín	312	5,7	178	3,3
	Kouřim	27	5,7	13	2,7
	Pečky	55	5,3	39	3,7
	Týnec nad Labem	30	5,5	6	1,1
1998	celkem za ORP	372	5,0	227	3,0
	Kolín	280	5,2	181	3,3
	Kouřim	24	5,1	8	1,7
	Pečky	48	4,6	24	2,3
	Týnec nad Labem	20	3,7	14	2,6
1999	celkem za ORP	403	5,4	176	2,4
	Kolín	313	5,8	133	2,5
	Kouřim	19	4,0	9	1,9
	Pečky	50	4,8	26	2,5
	Týnec nad Labem	21	3,9	8	1,5
2000	celkem za ORP	440	5,9	197	2,6
	Kolín	311	5,8	133	2,5
	Kouřim	28	6,0	14	3,0
	Pečky	71	6,8	37	3,5
	Týnec nad Labem	30	5,5	13	2,4
2001	celkem za ORP	409	5,5	254	3,4
	Kolín	301	5,6	197	3,7
	Kouřim	17	3,6	11	2,3
	Pečky	62	5,8	34	3,2
	Týnec nad Labem	29	5,4	12	2,2
2002	celkem za ORP	381	5,1	215	2,9
	Kolín	276	5,2	167	3,1
	Kouřim	24	5,1	13	2,7
	Pečky	48	4,5	23	2,2
	Týnec nad Labem	33	6,2	12	2,2
2003	celkem za ORP	374	5,0	248	3,3
	Kolín	268	5,0	178	3,3
	Kouřim	16	3,3	17	3,6
	Pečky	66	6,2	39	3,6
	Týnec nad Labem	24	4,5	14	2,6

Rok	Obvod POÚ	Sňatky		Rozvody	
		celkem	na 1 000 obyvatel	celkem	na 1 000 obyvatel
2004	celkem za ORP	378	5,1	272	3,7
	Kolín	278	5,2	224	4,2
	Kouřim	19	4,0	14	2,9
	Pečky	59	5,5	25	2,3
	Týnec nad Labem	22	4,1	9	1,7
2005	celkem za ORP	347	4,7	249	3,3
	Kolín	259	4,9	207	3,9
	Kouřim	21	4,3	6	1,2
	Pečky	49	4,5	29	2,7
	Týnec nad Labem	18	3,3	7	1,3
2006	celkem za ORP	407	5,4	254	3,4
	Kolín	296	5,5	207	3,8
	Kouřim	32	6,6	11	2,3
	Pečky	47	4,3	24	2,2
	Týnec nad Labem	32	5,9	12	2,2
2007	celkem za ORP	457	6,0	234	3,1
	Kolín	346	6,3	183	3,3
	Kouřim	25	5,1	12	2,5
	Pečky	57	5,1	25	2,2
	Týnec nad Labem	29	5,2	14	2,5
2008	celkem za ORP	400	5,2	228	2,9
	Kolín	294	5,3	161	2,9
	Kouřim	30	6,0	19	3,8
	Pečky	43	3,8	34	3,0
	Týnec nad Labem	33	5,8	14	2,4
2009	celkem za ORP	374	4,8	214	2,7
	Kolín	281	5,0	149	2,7
	Kouřim	19	3,8	12	2,4
	Pečky	50	4,3	38	3,3
	Týnec nad Labem	24	4,1	15	2,6

Zdroj: ČSÚ. Ročenky

Příloha 11: Tabulka vývoje migrace obyvatel v letech 1995 - 2009 ve správních obvodech POÚ regionu ORP Kolín

Rok	Obvod POÚ	Přistěhovalí		Vystěhovalí	
		celkem	na 1 000 obyvatel	celkem	na 1 000 obyvatel
1995	celkem za ORP	933	12,4	781	10,4
	Kolín	681	12,5	663	12,1
	Kouřim	102	21,3	92	19,2
	Pečky	236	22,7	146	14,0
	Týnec nad Labem	113	20,7	79	14,5
1996	celkem za ORP	763	10,2	720	9,6
	Kolín	585	10,8	584	10,7
	Kouřim	125	26,2	81	17,0
	Pečky	130	12,4	135	12,9
	Týnec nad Labem	91	16,7	88	16,2
1997	celkem za ORP	1 025	13,7	764	10,2
	Kolín	707	13,0	632	11,6
	Kouřim	114	24,0	96	20,2
	Pečky	295	28,2	144	13,8
	Týnec nad Labem	135	24,9	118	21,7
1998	celkem za ORP	867	11,6	791	10,6
	Kolín	608	11,2	617	11,4
	Kouřim	123	26,1	106	22,5
	Pečky	218	20,8	178	17,0
	Týnec nad Labem	106	19,5	78	14,3
1999	celkem za ORP	915	12,3	716	9,6
	Kolín	666	12,3	577	10,7
	Kouřim	153	32,6	108	23,0
	Pečky	182	17,3	171	16,3
	Týnec nad Labem	147	27,1	93	17,1
2000	celkem za ORP	999	13,4	823	11,0
	Kolín	633	11,7	701	13,0
	Kouřim	131	27,9	93	19,8
	Pečky	340	32,5	160	15,3
	Týnec nad Labem	123	22,5	97	17,8
2001	celkem za ORP	944	12,7	883	11,9
	Kolín	645	12,0	689	12,8
	Kouřim	114	23,9	84	17,6
	Pečky	180	16,9	170	16,0
	Týnec nad Labem	152	28,3	87	16,2
2002	celkem za ORP	1 027	13,8	1 016	13,7
	Kolín	683	12,8	800	15,0
	Kouřim	129	27,2	86	18,1
	Pečky	260	24,3	184	17,2
	Týnec nad Labem	100	18,6	91	17,0
2003	celkem za ORP	1 341	18,0	984	13,2
	Kolín	974	18,2	810	15,2
	Kouřim	127	26,6	58	12,1
	Pečky	267	24,9	183	17,1
	Týnec nad Labem	139	25,9	99	18,4

Rok	Obvod POÚ	Přistěhovalí		Vystěhovalí	
		celkem	na 1 000 obyvatel	celkem	na 1 000 obyvatel
2004	celkem za ORP	1 178	15,9	1 055	14,2
	Kolín	860	16,1	872	16,4
	Kouřim	133	27,7	77	16,0
	Pečky	228	21,1	164	15,2
	Týnec nad Labem	120	22,3	105	19,5
2005	celkem za ORP	1 975	26,5	975	13,1
	Kolín	1 584	29,7	751	14,1
	Kouřim	143	29,5	99	20,4
	Pečky	349	32,0	260	23,8
	Týnec nad Labem	153	28,3	119	22,0
2006	celkem za ORP	1 609	21,3	1 172	15,5
	Kolín	1 110	20,5	927	17,1
	Kouřim	201	41,2	116	23,8
	Pečky	349	31,8	243	22,2
	Týnec nad Labem	206	37,7	143	26,1
2007	celkem za ORP	2 851	37,3	1 341	17,6
	Kolín	2 082	38,0	1 045	19,1
	Kouřim	166	33,9	110	22,5
	Pečky	505	45,3	239	21,4
	Týnec nad Labem	355	63,4	204	36,4
2008	celkem za ORP	2 306	29,7	1 360	17,5
	Kolín	1 673	30,1	1 057	19,0
	Kouřim	182	36,6	115	23,2
	Pečky	482	42,4	316	27,8
	Týnec nad Labem	285	49,8	188	32,8
2009	celkem za ORP	1 826	23,3	128	16,4
	Kolín	1284	22,9	1048	18,7
	Kouřim	196	39,0	116	23,1
	Pečky	373	32,3	270	23,4
	Týnec nad Labem	268	45,9	145	24,8

Zdroj: ČSÚ. Ročenky